

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ETLİK ZÜBEYDE HANIM KADIN HASTALIKLARI
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ'NE BAŞVURAN
EVLİ KADINLARIN KADINA YÖNELİK CİNSEL
ŞİDDET ALGISININ BELİRLENMESİ VE KADINA
YÖNELİK CİNSEL ŞİDDET ALGISI İLE İLİŞKİLİ
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

Sinan TETİK

**DİSİPLİNERARASI ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Vesile ŞENTÜRK CANKORUR**

**ANKARA
2017**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ETLİK ZÜBEYDE HANIM KADIN HASTALIKLARI
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ'NE BAŞVURAN
EVLİ KADINLARIN KADINA YÖNELİK CİNSEL
ŞİDDET ALGISININ BELİRLENMESİ VE KADINA
YÖNELİK CİNSEL ŞİDDET ALGISI İLE İLİŞKİLİ
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

Sinan TETİK

**DİSİPLİNLERARASI ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Vesile ŞENTÜRK CANKORUR**

**ANKARA
2017**

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne Başvuran Evli Kadınların Kadına Yönelik Cinsel Şiddet Algısının Belirlenmesi ve Kadına Yönelik Cinsel Şiddet Algısı ile İlişkili Faktörlerin İncelenmesi” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan hazırlanmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel araştırma tarafımdan yapılmış olup, alıntılar dışındaki cümleler ve yorumlara bana aittir. Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Sinan TETİK

Tarih: 27. 07. 2017

İmza:

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Disiplinlerarası Adli Bilimler Anabilim Dalı
Adli Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında

Sinan TETİK tarafından hazırlanan

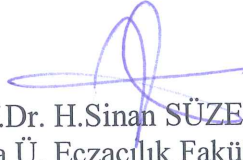
“Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesine başvuran evli kadınların kadına yönelik cinsel şiddet algısının belirlenmesi ve kadına yönelik cinsel şiddet algısı ile ilişkili faktörlerin incelenmesi” adlı

tez çalışması

aşağıdaki jüri tarafından **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak

OY BİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

27.07.2017

Prof.Dr. H.Sinan SÜZEN
Ankara Ü. Eczacılık Fakültesi
Jüri Başkanı

Prof.Dr. Vesile ŞENTÜRK CANKORUR
Ankara Ü. Tıp Fakültesi
Üye

Yrd.Doç.Dr. Koray BAŞAR
Hacettepe Ü. Tıp Fakültesi
Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Prof.Dr. Mehmet AKAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdür V.

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
İçindekiler	iv
Önsöz	viii
Simgeler ve Kısaltmalar	ix
Çizelgeler	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Şiddet	1
1.1.1. Cinsel Şiddet	1
1.1.1.1. Cinsel Şiddet Ölçütleri	2
1.1.1.2. Cinsel Şiddetin Yasal Boyutları	3
1.1.1.3. Yöneldiği Kişilere Göre Cinsel Şiddet	6
1.1.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet	7
1.1.2.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet Türleri	7
1.1.2.1.1. Fiziksel Zorlama İçeren Cinsel Şiddet	8
1.1.2.1.2. Fiziksel Zorlama İçermeyen Cinsel Şiddet	8
1.1.2.1.3. Sadistik Cinsel Şiddet	9
1.1.2.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet Kavramının Yasal Boyutu	9
1.1.2.2.1. Türkiye’de Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddetin Yasal Boyutu	11
1.1.2.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddetin Yaygınlığı	14
1.1.2.3.1. Yabancı Örneklemeler	16
1.1.2.3.2. Ulusal Örneklemeler	17
1.1.2.4. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddetin Genel Sağlık Boyutu	19
1.1.2.4.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet ve Fiziksel Sağlık İlişkisi	19
1.1.2.4.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet ve Ruh Sağlığı İlişkisi	20
1.1.2.5. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet ve Risk Faktörleri	21
1.1.2.6. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet ve Yardım Arama Davranışı	22

1.1.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar	24
1.1.3.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Sosyodemografik Özellikler	26
1.1.3.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Ruh Sağlığı	28
1.1.3.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Aile İçi Şiddete Maruz Kalma	28
1.1.3.4. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsiyet Roller	29
1.1.3.5. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar	30
1.2. Amaç ve Hipotezler	31
2. GEREÇ ve YÖNTEM	33
2.1. Örneklem	33
2.2. Veri Toplama Araçları	34
2.2.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	34
2.2.2. Genel Sağlık Anketi (GSA-12)	34
2.2.3. Aile İçi Şiddetle İlgili Soruları İçeren Liste	35
2.2.4. Bem Cinsiyet Rolü Envanteri (BCRE)	36
2.2.5. Evlilik İçi Cinsel Şiddete Yönelik Tutumlarla İlgili Senaryo	37
2.2.6. Evlilikte İstek Dışı Cinsellikle İlgili Senaryo	39
2.2.7. Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar	40
2.3. İşlem	40
3. BULGULAR	42
3.1. Örneklem Sosyodemografik Özellikleri	42
3.2. Örneklem Eşlerine ve Evliliklerine İlişkin Özellikler	44
3.3. Örneklem Cinsiyet Roller ve Cinsellikle İlgili Bilgi Kaynakları	46
3.4. Örneklem Cinsel Mitlere İlişkin Özellikleri	47
3.5. Evlilikte İstek Dışı Cinselliğe Yönelik Tutumlar	48
3.6. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar	48
3.6.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi	51
3.6.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Ebeveyn ve Kardeş Özellikleri ile İlişkisi	55

3.6.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Evlilik ve Eş Özellikleri ile İlişkisi	57
3.6.4. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların İstek Dışı Cinsellik ile İlişkisi	59
3.6.5. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Genel Ruh Sağlığı Durumu ile İlişkisi	61
3.6.6. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Aile İçi Şiddete Maruz Kalma ile İlişkisi	61
3.6.7. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Cinsiyet Rollerine İlişkisi	63
3.6.8. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Cinsellikle İlgili Bilgi Kaynakları ile İlişkisi	65
3.6.9. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar ile İlişkisi	67
4. TARTIŞMA	68
4.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Sosyodemografik Özellikler	68
4.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Evlilik Özellikleri	70
4.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsiyet Rollerine	71
4.4. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Ruh Sağlığı	72
4.5. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Aile İçi Şiddete Maruz Kalma	73
4.6. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsellikle İlgili Bilgi Kaynakları	73
4.7. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar	74
4.8. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Yardım Arama Davranışı	74
4.9. Evlilikte İstek Dışı Cinsellik	76
4.10. Kısıtlılıklar	77
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	79
ÖZET	82
SUMMARY	84

KAYNAKLAR	86
EKLER	105
EK-1 Etik Kurul Kararı	105
EK-2 EPK Raporu	106
EK-3 Anket Bilgilendirme Formu	107
EK-4 Kişisel Bilgi Formu	109
EK-5 Genel Sağlık Anketi	112
EK-6 Aile İçi Şiddetle İlgili Sorular	113
EK-7 Bem Cinsiyet Rolü Envanteri	114
EK-8 Evlilik İçi Cinsel Şiddetle İlgili Senaryo	115
EK-9 Evlilikte İstek Dışı Cinsellikle İlgili Senaryo	117
EK-10 Cinsellikle İlgili Bilgi Kaynağı	118
EK-11 Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar	119
ÖZGEÇMİŞ	120

ÖNSÖZ

Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddet birçok boyutu bulunan, adli bildirim oranları düşük olan bir aile içi şiddet türüdür. Bu şiddet türünün hukuksal olarak ele alınmasındaki sınırlıkları gidermede araştırma bulgularının yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi polikliniklerine başvuran evli kadınların evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumları ve bu tutumlarla ilişkili etkenlerin araştırılması hedeflenmiştir.

Tez çalışmam sırasında engin bilgi, birikim ve deneyimi ile bana yol gösterici olan, sabır ve hoşgörüsünü esirgemeyen kıymetli danışman hocam sayın Prof. Dr. Vesile ŞENTÜRK CANKORUR'a, ilgisini ve önerilerini göstermekten kaçınmayan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Koray BAŞAR'a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Veri toplama ve analizi aşamasında yardımlarını esirgemeyen sevgili meslektaşlarım Asuman Aysun KARA, Asiye ÜNGÖRMÜŞ, Eralp AKDOĞAN, Erdal DEDE, Hilal KAYA, Nurhan BOLAT, Merve VATANSEVER, Merve KOÇAK, Seher HOZATLI ve Zehra ENHOŞ SALDERAY'a, yasal boyutuyla beni aydınlatan sevgili dostum Eren SEYHUN'a ve değerli çalışma arkadaşlarım Aygül GÜNEY, Birsu SARIİŞİK, Berrin AYDIN AKTAN, Semra ÇÖPLÜ KOÇ ve Emine GİRAY'a teşekkürlerimi sunarım.

Uzakta olsalar da her zaman yanı başımda hissettiğim, desteklerini esirgemeyen canım aileme, karşılaştığım zorlukları birlikte göğüslediğim değerli dostlarım Caner CAN, Çağrı SAYAN, Eren YİĞİT, Ezgi ÖZDEN, Hasan SAFİDEMİR ve Hilal KILINÇ'a teşekkür ederim.

Son olarak beni motive eden, çalışmam için uygun ortam sağlayan ve birlikte çalışmaktan mutluluk duyduğum tüm Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları E.A.H. ailesine teşekkürü bir borç bilirim.

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMK	Anayasa Mahkemesi Kararı
BASAGM	Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü
BM	Bileşmiş Milletler
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women
CETAD	Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği
CŞMD	Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
HIV	Human Immunodeficiency Virus
KSGM	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
NCHMDR	National Clearing House for Marital and Date Rape
SARA	Sexual Assault Reform Act
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TSSB	Travma Sonrası Stres Bozukluğu
WHO	World Health Organization
WFC	Women's Freedom Center

ÇİZELGELER

Çizelge 3.1.	Örneklemin sosyodemografik özellikleri	43
Çizelge 3.2.	Örneklemin evlilik ve eş özellikleri	45
Çizelge 3.3.	Örneklemin cinsiyet rolleri ve cinsellikle ilgili bilgi kaynakları	46
Çizelge 3.4.	Örneklemin cinsellikle ilgili mitlere olan inanç düzeyleri	47
Çizelge 3.5.	Örneklemin istek dışı cinselliğe yönelik tutumları	48
Çizelge 3.6.	Evlilik içi cinsel şiddet ve yardım arama davranışı	49
Çizelge 3.7.	Evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	56
Çizelge 3.8.	Sosyodemografik özellikler ve kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	58
Çizelge 3.9.	Kardeş ve ebeveyn özellikleri ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	60
Çizelge 3.10.	Evlilik ve eş özellikleri ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	58
Çizelge 3.11.	İstek dışı cinsellikle ilgili gerekçeler ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	60
Çizelge 3.12.	Genel ruh sağlığı ve aile içi şiddet öyküsü ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	66
Çizelge 3.13.	Cinsiyet rolleri ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	67
Çizelge 3.14.	Cinsellikle ilgili bilgi kaynakları ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	66
Çizelge 3.15.	Cinsellikle ilgili yanlış inanışlar ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	67

1. GİRİŞ

1.1.Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü (2002) şiddeti amaçlı bir şekilde kendine, belirli bir kişiye ya da gruba karşı kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Şiddet, maruz kalan kişi ya da grup üzerinde psikolojik zarardan ölüme varacak şekilde olumsuz sonuçlara neden olur. Şiddetin fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet şeklinde türlerinin olduğu çeşitli araştırmalarca ortaya konulmuştur (Hegar ve Roberts, 1998; Heise ve ark., 1999).

1.1.1. Cinsel Şiddet

Rızası dışında bir kişiye karşı yapılan cinsel davranışların tümü cinsel şiddet olarak adlandırılmaktadır. Bu davranışlar dokunma içermeyen cinsel davranışlardan tecavüze kadar uzanmaktadır (WHO, 2013). Cinsel şiddet fiziksel şiddetten ayrı olarak kişinin habersiz görüntülerinin kaydedilmesi, işten kovmakla veya ailesine söylemekle tehdit edilmesi gibi psikolojik şiddet eşliğinde, yabancı biri tarafından, savaş sırasında, flört eden kişiler arasında ve evlilik içinde görülebilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'ne (2002) göre cinsel şiddet çocukların, zihinsel ve fiziksel engelli kişilerin cinsel istismarı, çocukları da içeren zorla evlendirme, cinsel yolla bulaşan hastalıkları ve istenmeyen gebelikleri önleyici korunma yöntemlerini kullanmayı reddetme, zorla gebeliğin sonlandırılması, kişinin cinsel organlarına fiziksel zarar verme, zorla cinsel muayene gibi cinsel bütünlüğe yönelik saldırılar, fuhuşa zorlama gibi türleri içermektedir.

Cinsel şiddeti tanımlama belirli eylemleri olumsuzlayıp belirli eylemleri de kapsam dışında tutmayı gerektirmektedir. Failin yabancı, cinsel davranışın vajinal ilişki ile sınırlı olması gibi. Tanım yapılırken makbul cinsel davranışın ne olduğu, kimlerin hangi koşullarda rıza verebileceği, şiddeti kimin uyguladığı, şiddetin kime

yöneldiği ve şiddet eyleminin gerçekleştiğine kimin karar vereceğiyle ilgili sorulara cevap verilmesi gerekmektedir (Muehlenhard ve ark., 1992).

Cinsel şiddetin tanımı vajinal ilişki ile sınırlandırıldığında mağdurun kadın failin erkek olduğu ilişkileri kapsamakta, mağdurun ve failin aynı cinsiyetten olduğu veya failin kadın mağdurun erkek olduğu ilişkiler kapsam dışında tutulmaktadır. Kurbanla fail arasındaki ilişkiden bağımsız bir tanım yapılarak, cinsel şiddetin kapsamını genişletilebilmektedir. Fakat bu tanım tecavüzün bir eril şiddet biçimi olduğunu savunan feministler tarafından erkeklerin de kadınlar kadar cinsel şiddete maruz kaldıkları algısı oluşturma tehlikesi nedeniyle eleştirilmektedir (Rush, 1990 akt., Muehlenhard ve ark., 1992).

1.1.1.1.Cinsel Şiddet Ölçütleri

Cinsel şiddet kavramı çalışmaların araştırma ölçütlerine göre farklılık göstermektedir. Russell (1984, akt., Muehlenhard ve ark., 1992) sadece zorla vajinal ilişkiyi, Koss ve arkadaşları (1987) zorla vajinal, anal ve oral ilişkiyi, Muehlenhard ve Linton (1987) ise zorla gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışı cinsel şiddet kapsamına almışlardır. Araştırmacıların şiddet tanımları ile araştırmaya katılanların hangi koşullar altında mağdur sayıldığı, failin hangi davranışlarının şiddet içerdiğinin sınırları çizilmektedir. Örneğin geleneksel İngiliz hukukunda tecavüzün tanımı kadının isteği dışında cinsel ilişkiye zorlanmasıdır. Bu tanımı baz alan çalışmaların kadının mağdur, erkeğin fail olduğu bağlamla sınırlı olacağı söylenebilir.

İstenmeyen bir cinsel davranışı tanımlamak için cinsel saldırı, tecavüz, cinsel şiddet, cinsel taciz, istek dışı cinsellik kavramlarından hangisinin kullanılacağı şiddet gören kişiye, olayın geçtiği bağlama göre değişebilmektedir. Araştırmacılar mağdurların deneyimlerini metodolojik güçlükler nedeniyle bu kavramlardan biriyle sınırlamaları gerekmektedir. Fakat DeKeseredy ve Schwartz, (2001:4) araştırmacıların kavramları ile bireylerin deneyimlerinin her zaman

örtüşmeyebileceği ve elde edilen verilerin genellenebilirliğini sorgulamak gerektiğini belirtmektedir.

Bir başka şiddet ölçütü de cinsel şiddetin kime yöneldiği ve neyi ihlal ettiğidir. Ürdün’de tecavüz tanımı bireyin vücut bütünlüğüne karşı bir suç iken kadını korumakla mükellef erkeğin namusuna saldırı şeklinde değişikliğe uğramıştır (Shalhoub-Kevorkian,1999). Mağdur olanın birey olan kadın mı aile üyesi olan kadın olarak mı ele alınacağı ihlal edilenin bireyin bedeni mi yoksa erkeğin, ailenin namusu mu olduğunun tartışılması gerekmektedir.

1.1.1.2. Cinsel Şiddetin Yasal Boyutları

Cinsel şiddete ilişkin hukuksal boyutlar tarihin çok eski dönemlerinde bile yasal düzenlemelerde yer almış ve bu suçu işleyenlere ağır cezalar verilmiştir (Konan, 2011). Modern hukukta yer alan yasal düzenlemelerde cinsel şiddetle ilişkilendirilen özellikler, kişinin yaşı, muhakeme yeteneği, rızası, engellilik durumu, fiziksel ve ruhsal sağlığı konularıdır. Kişinin rızası hukuksal düzenlemelerdeki temel unsurlardan biridir. Rıza/onay ise bireysel ve toplumsal birçok faktörle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilidir. Rıza verme insanların özgür tercihlerine göre kabul ettikleri ve onayladıkları fiilleri ifade etmektedir. Hukuksal anlamda rıza kişinin sahip olduğu haklara yönelik müdahaleyi onaylayacak bir irade ortaya koymasudur. Kişi irade ortaya koyarken haklarını kaybetmez, haklarına yönelik müdahalelere izin vermiş olmaktadır (Sırma,2011). Cinsel şiddet bağlamında rıza kavramının örtük ve dışa vurulan olmak üzere iki türü bulunmaktadır; örtük rıza kişinin davranışları ve sessizliğiyle belirli bir durumu kabul etmesidir. Dışa vurulan rıza ise hataya yer bırakmayacak şekilde karşı tarafın sözel yazılı, beden diliyle onayını istemektir. Rıza kavramı yaş, zihinsel gelişim, ruhsal bozukluk, bilincin açık olması, sağır ve dilsizlik, alkol ve uyuşturucu maddenin tesiri altında olma, psikolojik ve fiziksel tehdit gibi özgürlüğü kısıtlayan faktörlerle birlikte değerlendirilmektedir.

Rızanın geçerli olabilmesi için kişinin rıza ehliyetine sahip olması gerekmektedir. Bu ehliyeteye sahip olma kriterlerinden biri yaştır. Cinsel ilişki için kişinin onayının kabul edilebilmesi, yasal olarak belirli bir yaşı tamamlamış olmayla mümkündür. Fakat cinsel ilişkiye rıza gösterme ile ilgili dünya üzerinde belirli bir görüş birliği bulunmamaktadır. Almanya, Brezilya, Japonya, Avusturya ve Çin’de cinsel ilişkiye rıza verebilme yaşı 14, İsveç, Fransa ve Danimarka’da 15, İngiltere, Rusya, Kanada’da 16’dır (Aksakal, 2014). İran’da evlilik yaşı kızlar için 13 erkekler için 15 (Sawma, 2015), ülkemizde ise her iki cinsiyet için hakim kararıyla 16, ailesinin rızasıyla 17’dir. 15 yaş öncesinde mağdurun rızası aranmazken, 15-18 yaş aralığındaki kişilerle cinsel eylemin suç sayılması şikâyeteye bağlanmıştır (TCK 2004). Cinsel saldırıyı düzenleyen TCK 102. madde ve çocukların cinsel istismarını düzenleyen TCK 103. madde ile birlikte değerlendirildiğinde cinsel saldırı suçu sadece 18 yaşını tamamlamış, ergin olan kişilere karşı işlenebilir. Ancak TCK 104. maddeye göre cebir tehdit ve hile olmaksızın onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi cezalandırılmakta, bu suçun maddi konusu ise onbeş yaşını bitirmiş ve onsekiz yaşını bitirmemiş olup da kendisine yönelik fiilin hukuki niteliğini algılama yeteneği gelişmiş olan çocuktur (Toroslu, 2012).

Rıza verebilir ehliyetine sahip olmanın koşullarından biri de akıl hastalığıdır. Kişinin olay sırasında durumun hukuki anlam ve sonucunu algılama yeteneğine sahip olup olmadığını cezai ehliyet açısından değerlendirilmektedir. Zihinsel engelli ve akıl hastalığı bulunan bireyleri özel durumlarından yararlanmak isteyen kişilerin istismarından korumak amacıyla bu kişilerin rıza açıklamaları kabul edilmemektedir. Sağır ve dilsizlik de kişinin ehliyetine etki eden bir durum olarak tanımlanmakta, tam cezai ehliyet için 18 olan yaş sınırı 21 yaş olarak uygulanmaktadır. Benzer şekilde kişinin uyku, alkol ve uyuşturucu madde tesiri altında olma, koma hali gibi durumlarda sözel ve fiziksel olarak rıza veremediği kabul edilmektedir (SARA, 2001). Ayrıca kişiler cinsel davranışlarının olası sonuçlarının farkında olmalıdır. Doğum kontrolü, cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma gibi konular üzerinde partnerler arasında görüş birliği olmalıdır (WFC, 2012).

Rıza ehliyetine sahip olmanın yanı sıra kişinin geleceğini etkileyecek bir durumla ilgili iradesini dışa vurmasının engellenmesi de cezai sorumluluk açısından önemlidir. Cebir, şiddet ve tehdit kullanılarak kişinin eyleme zorlanması durumunda rızadan söz etmek mümkün değildir. Ayrıca sürekli ısrar etme, yalan söyleyerek manipüle etme, başkalarına gitme tehdidinde bulunma, hediye, ikram gibi maddi desteği kullanma, duygusal baskı yaratarak kişiyi suçlu hissettirme, birliktelik üzerine verilen garantilerle kaygıyı azaltma gibi fiziksel şiddet dışındaki yollarla rıza alınmaya çalışılabilir (CŞMD, 2016).

Kişinin cinsellikle ilgili rızasını nasıl dışa vurduğu, hangi davranışların rıza için ölçüt kabul edildiğiyle ilgili görüş birliği yoktur. Benzer dönemde yapılan çalışmalara bakıldığında; Alder (1985) çalışmasında mağdurun bağırması, ağlaması, tekmelemesi gibi direnç gösteren davranışlar üzerinden; Struckman-Johnson (1988) mağdurun alkol ve/veya uyuşturucu madde tesiri altında olması nedeniyle rızasının olmadığını dayanak noktası kabul etmişlerdir. Koss ve arkadaşları (1987) kadınlık görevi, ekonomik şiddet gibi durumların rıza aramayı anlamsızlaştırdığını, Muehlenhard ve Linton (1987) mağdurun sözel olarak veya davranışlarıyla hayır demesinin yeterli olduğunu savunmuştur.

Rıza açıklama zamanlamasının ne olduğuyla ilgili tartışmalar da mevcuttur. Kişinin fiilden önce karşı tarafa iradesini iletmesinin yeterli olduğu görüşü hukuksal tartışmalara konu olmuştur (AMK, 2009). Bununla birlikte başlangıçta sözel olarak onay vermiş olsa dahi kişinin vazgeçme hakkına sahip olduğu düşüncesi de (Lyon, 2004; Basile ve ark., 2014) son yıllarda dile getirilmektedir. Bu tartışmalar daha önce rızaya dayalı cinsel ilişkilerin yaşandığı evlilik gibi yakın ilişki içinde olan kişiler arasında geçen cinsel şiddet olayları için önemlidir. Kişinin cinsel ilişkiye olan rızasını sözel olarak dışa vurmasının cinselliğin doğasına aykırı olduğuyla ilgili tartışmalar sürse de günümüzde cinsel şiddet tanımı cinsel eylemde zor kullanımdan, şiddet içermese de rızanın olmadığı her türlü cinsel eylemi kapsamaması gerektiği anlayışına evrilmiştir (Ferzan, 2015).

Cinsel şiddetle ilgili tartışmalı alanlardan biri de eylemin gerçekleşmiş olduğuna kimin karar vereceğidir. Mağdurun sadece kendisiyle zorla cinsel ilişkiye girildiğini beyan etmesinin yeterli olduğu öne sürülse de suçun delillendirilmesi gerektiğiyle ilgili tartışmalar sürmektedir (Şen, 2015). Cinsel saldırıda bulunan kişilere uygulanan cezalar mağdurların evli, bekâr, dul, seks işçisi olmalarına göre değişebilmekte; yabancı biri tarafından evli kadına yönelik cinsel saldırı suçunun cezası mağdurun başka bir erkeğin mülkü olduğu inancı nedeniyle en ağır cezaya çarptırılabilir (Eker ve Erdener 2011). Yasaların yargıçların takdirine bırakıldığı durumlarda hakimlerin toplumsal cinsiyetle ilgili yargılara teslim olduğu görüşü öne sürülmektedir. Aynı toplumda yaşayan hâkimler ve savcılar toplumsal kalıpyargılardan muaf değildirler. Gölge ve arkadaşlarının (1999) çalışmasında adli tıp uzmanlarının %40'ı, hâkim ve savcılarının %38'i, emniyet mensuplarının %66'sı kadınların dış görünüşlerinin ve davranışlarının cinsel saldırıyı kışkırttığını, iyi kadınların cinsel saldırıya maruz kalmayacakları ve cinsel saldırı suçlarının çoğunun asılsız olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır.

1.1.1.3.Yöneldiği Kişilere Göre Cinsel Şiddet

Alanyazında cinsel şiddet fail ile mağdur arasındaki ilişkiye göre dört kategoriye ayrılmıştır; yabancı tecavüzü (*stranger rape*), tanıdık tecavüzü (*acquaintance rape*), evlilik içi tecavüz (*marital rape*) ve flört tecavüzü (*date rape*). Muehlenhard ve Kimes'in (1999) şiddetin Amerikan toplumundaki evrimini ele aldığı çalışmasında 60'ların başında çocuğa yönelen şiddetin varlığının kabul edilmesiyle aile içinde gerçekleşen şiddetin de konuşulmaya başlandığını ifade etmiştir. Mağdur ile fail arasında ilişkinin bulunması şiddetin boyutunu düşürmekte midir? Koss ve arkadaşlarının (1988) çalışmasında katılımcıların %55'i yabancı biri, %27,7'si tanıdık biri, %18,3'ü ise duygusal birliktelik içerisinde istenmeyen cinsel birlikteliği tecavüz olarak tanımlamıştır. Benzer biçimde aralarında evlilik bağı olan iki kişi arasında geçen cinsel şiddet uzun yıllar suç kapsamında yer almamış, son yıllarda yapılan düzenlemeler ile mağdurun şikayetine bağlı olmak kaydıyla yasalarda yer almıştır. Oysa Black ve arkadaşlarının çalışması (2011) kadınların

%51,1'inin birlikte olduğu kişi tarafından, %40,8'inin ise tanıdığı bir kişi tarafından cinsel saldırıya maruz kaldığını göstermektedir. 150 kadın katılımcının yer aldığı çalışmada Çoklar (2007) cinsel şiddete maruz kaldığını belirten 24 kadın katılımcıdan 22'sinin şiddet gördüğü kişinin tanıdık biri olduğunu ortaya koymuştur.

1.1.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet

Cinsel şiddetin ruhsal ve hukuksal boyutlarının özellik taşıdığı alanlardan birisi de evlilik içi cinsel şiddettir. Evlilik kültürünün yüzyıllar içindeki değişimi evlilik içi cinsel şiddet anlayışının da değişimine neden olmuştur. Ancak bu değişimler şaşırtıcı biçimde çok yakın zamanda olmuştur. Konuya ilişkin halen birçok tartışma sürmektedir.

Evlilik içi cinsel şiddetin her iki cinse yönelik olması mümkündür ancak araştırma bulguları yakın ilişkilerde ve evlilikteki cinsel şiddetin ağırlıklı olarak kadına yönelik olduğunu vurgulamaktadır (Carney ve Barner, 2012). ABD'de yapılan ulusal kadına yönelik şiddet verileri üzerinden yapılan çalışmada (Tjaden ve Thoennes, 2000:10a) erkeklerin %0,3'ü, kadınların ise %7,7'si yaşamları boyunca en az bir kez eşleri tarafından evlilik içinde cinsel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır.

1.1.2.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet Türleri

Evlilik içi cinsel şiddet kişinin rızası dışında kendisine yapılan tüm cinsel davranışları içermektedir. Mağdurun sıklıkla dayakla ya da silahla tehdit edildiği, karşı koyduğunda da fiziksel şiddetin eşlik ettiği bir şiddet türüdür. Campbell (1989) çalışmasında hem fiziksel hem de cinsel şiddete maruz kalanların sadece fiziksel şiddete uğrayanlara göre ağır yaralanmadan ölümlerle sonuçlanmaya kadar daha ciddi zarar gördükleri saptanmıştır. Bununla birlikte fiziksel şiddetin hiç yer almadığı cinsel şiddet türleri de bulunmaktadır. Dolayısıyla sınırlı da olsa bir sınıflandırma yapmanın gerekli olduğu düşünülmüştür (Bergen ve Barnhill, 2006). İlk

sınıflandırma çalışmaları fiziksel şiddetin eşlik ettiği ve etmediği cinsel şiddet biçiminde ayrılrsa da Finkelhor ve Yllö (1987) bu iki cinsel şiddet biçiminin yanına obsesif cinsel şiddeti eklemişlerdir.

1.1.2.1.1. Fiziksel Zorlama İçeren Cinsel Şiddet

Evlilik içi cinsel şiddetin en yaygın formu fiziksel şiddet uygulayarak cinsel ilişkiye zorlamadır (Frieze, 1983). Campbell ve Soeken'in (1999) çalışmasında fiziksel şiddete uğrayan kadınların %45,9'u aynı zamanda cinsel şiddete de maruz kaldıkları belirtilmiştir. Fiziksel şiddet kadını cinsel ilişkiye razı etme için bir araç olarak kullanılabilirdiği gibi fiziksel şiddet içeren tartışma sonrası cinsel ilişki kurarak kendini affettirme arayışı da olabilmektedir (Hidden Hurt, 2016). Fiziksel şiddet uygulayarak cinsel ilişkiye zorlama erkek için güç gösterisi, kadın için ise koşulsuz itaat anlamına gelmektedir. Bu cinsel şiddet biçiminde tecavüzün oluşturduğu psikolojik hasarların yanı sıra mağdurun vücudunda kırıklar, morluklar gibi fiziksel yaralanmalara yol açabilmektedir.

1.1.2.1.2. Fiziksel Zorlama İçermeyen Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet evlilik içinde bir şiddet biçimi olarak tanımlanmadan önce rıza dışı ilişkiler alanyazında 'evlilikte istek dışı cinsellik' (unwanted sex in marriage) kavramıyla kendine yer bulmuştur. İçinde şiddet kavramının yer almaması nedeniyle bu tanım eleştirilmiştir. Bu cinsel şiddet tipinde erkekler eşlerini sözel, ekonomik, psikolojik şiddet uygulayarak istediklerini elde etmekte, kadınlar ise diğer şiddet türlerinden kaçınmak için bu duruma boyun eğmektedir. Johnson (1995) kadınların kocaları tarafından sadece fiziksel şiddet kullanılarak değil diğer tüm şiddet türlerinin sistematik kullanımı ile kontrol edildiği durumu patriyarkal terörizm olarak kavramlaştırmaktadır. Basile (1999) fiziksel zorlama ve doğrudan rıza dışı bir eylem olmadığından istek dışı cinsellik için bir adlandırma yapmanın mağdurlar açısından güç olduğunu ifade etmektedir.

Türkiye’de bir üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışan 63 evli kadının katıldığı bir çalışmada (Yaşan ve ark., 2015) katılımcıların %22,2’si kadınlık görevini yerine getirmek için eşiyle istek dışı cinsel ilişki yaşadığını belirtmiştir. Aynı çalışmada evli kadınların %8,3’ü eşinin cinsel gereksinimlerini karşılamazsa aldatılacağından, %11,1’i ise duygusal/fiziksel şiddet görmekten çekindiği için istemediği halde eşiyle cinsel ilişki yaşadığını belirtmiştir. Basile’in (2002b) çalışmasında katılımcıların %30’u eşinin ekonomik ihtiyaçlarını karşıladığı için cinsel gereksinimleri karşılama sorumluluğunu kendisinde gördüğünü, kadınların büyük bir kısmı ise daha çok eşlerini kırmamak, duygularını incitmemek için istemediği cinsel davranışlara rıza gösterdiği saptanmıştır. Hindistan’da 1,664 evli genç kadınla yapılan çalışmada (Santhya ve ark., 2007) istek dışı cinselliğin çocuk sahibi olmama ve gebelikle ilişkili olduğu bulunmuştur.

1.1.2.1.3. Sadistik Cinsel Şiddet

Obsesif tecavüz olarak da anılan ve en az rastlanan evlilik içi cinsel şiddet türüdür. Sadistik cinsel şiddete kadının cinsel fantezi için rızası dışında bağlanması, cinsel içerikli görüntüler izletmeye zorlanması, vücuduna istemi dışında cisimler sokma gibi davranışlar örnek verilebilir. Bu cinsel şiddet türünde erkek eşini aşağılamadan doyum sağlama amacı güdebilmekte ve içinde fiziksel şiddet bulundurmamaktadır. Bergen (1996; akt., Martin ve ark., 2007) cinsel şiddete mağduru kadınlar üzerinde yaptığı çalışmasında cinsel şiddet davranışının %5’inin sadistik içerikli olduğunu saptamıştır.

1.1.2.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet Kavramının Yasal Boyutu

Evlilik içi cinsel şiddetin suç sayılması ile ilgili tartışmalar 18. yüzyıla kadar uzanmaktadır (Bennice ve Resick, 2003). Yargı uzun süre boyunca evlilik içinde yer alan cinsel şiddeti bir tecavüz biçimi olarak adlandırılmayarak meşrulaştırılmıştır. Yargıya hakim olan bu anlayış belli başlı iki teori ile açıklanmaktadır; örtük rıza

(implied consent) ve bütünlük (unity) teorileri. Britanyalı yargıç William Hale (akt. Freeman, 1981:10) 18. yüzyılın başındaki kararında ‘koca karısına tecavüz suçu işleyemez, evliliğe yönelik rızası ve evlilik sözleşmesi ile kadın kocasının kendisi ile her koşulda cinsel ilişkide bulunmasına baştan rıza göstermektedir’ demektedir. Evlilik bağı ile eşler arasında örtük rızanın olduğu dolayısıyla kocanın kendi eşiyle zorla cinsel ilişkisinin yabancı biri tarafından yapılan tecavüzle denk tutulamayacağı vurgulanmıştır. Ağaçların arkasında saklanan bir adamın yerinden fırlayıp bir kadına cinsel saldırıda bulunduktan sonra o kadının aslında kendi karısı olduğunun farkına varması koşulu oluşmadıkça bu durumun değişmeyeceği belirtilmiştir (Geis, 1977). İleride Lord Hale doktrini olarak anılacak bu anlayış koloniler aracılığıyla Kuzey Amerika’ya taşınmıştır.

18. yüzyılın ortalarına doğru kadının ve erkeğin evlenerek ayrı bir birim meydana getirdiği, tek bir kişilik oluşturduğu varsayılmıştır (Martin ve ark, 2007). Bu dönemin hukuk bilimcilerinden Blackstone (akt., Ryan, 1995:943) özel ekonomik ilişkiler başlığı altında yer alan evlilik kontrahını ‘karı-koca’ arasındaki ilişkiyi ‘efendi-köle’, ‘ebeveyn-çocuk’ arasındaki ilişkilere benzeterek tartışmaktadır. Yasal olarak mülk sahibi olamayan ve çocukların velayetinin babalarında olduğu düşünüldüğünde kocanın kendi mülküne tecavüz etmesi irrasyonel bulunmuştur. Kendi mülkü üzerinde kişinin sınırsız hakkı olacağından, koca karısıyla istediği zaman cinsel ilişki kurma hakkına sahip olduğu anlayışı kabul görmüştür (Jackson, 1994). Tecavüzün ancak yabancılar tarafından yapılabileceğine ait kalıp yargıların temelini atıldığı bu dönemlerde erkeğin kendi mülküne karşı suç işlemesinin mümkün olamayacağı vurgulanarak evlilik içinde cinsellik için rıza aranmamıştır.

Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin anlayış ortalama 100 yıl sonra 1970’lerde feministlerin cinsel şiddete maruz kalan kadınlara hukuki destek verme, mağdurlara psikolojik destek sunacak merkezlerin kurulması, ayrımcılık içeren yasaları değiştirmek için lobi faaliyetlerinin yürütülmesi ile değişime uğramıştır (McMahon-Howard ve ark.,2009). ABD’nin Oregon Eyaletinde Greta Rideout 1978 yılında kadınlar için hizmet veren kriz merkezini arayarak eşi tarafından tecavüze uğradığını bildirmiş, bu merkezin yönlendirmesiyle polisi arayarak adli bildirim

yapmıştır. Bu dava çoğunluğunu kadınların oluşturduğu jüri tarafından yeterli kanıt olmadığı öne sürülerek düşürülmüşse de birlikte yaşadığı eşine tecavüz suçlamasının yapıldığı ilk dava özelliğini kazanmıştır (Ross, 2015). Bir başka örnekte ise kadın hareketinin simge isimlerinden Laura X (1999) eşinin zorla cinsel ilişki teşebbüsüne direnirken cinayet işleyen kadının davasını gündeme getirmiş, eşi tarafından tecavüze uğradığını belirten bir başka kadının davasına danışmanlık yapmış ve kampanyası ile evlilik içi tecavüzün California’da suç sayılmasına öncülük etmiştir. 2005 yılında ABD’nin tüm eyaletlerinde evlilik içi tecavüzün istisna kabul edildiği düzenlemeler yasalardan temizlenmiştir (NCHMDR, 2005).

1.1.2.2.1. Türkiye’de Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddetin Yasal Boyutu

Tanzimat’a kadar Osmanlı Ceza hukuğundaki hakim anlayış evlilik dışındaki tüm cinsel birlikteliklerin karşılıklı rıza da olsa zina sayılması ve ağır yaptırımlar uygulanması biçimindedir. Nikâhla birlikte birbirine bağlanan eşlerin arasındaki cinsel şiddet ise göz ardı edilmiştir. Tanzimat sonrasında ise cinsel suçlar ırza geçme kavramıyla kendine ceza kanununda yer bulmuştur (Salman, 2009). Fakat burada da toplumu ve aileyi koruma amacı güdüldüğünden eşler arası cinsel şiddet suç kapsamında yer almamıştır.

Cumhuriyet döneminde ırza geçme suçu ilk olarak 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda ‘Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler’ başlığı altında düzenlenmiştir. 15 yaşını doldurmuş kişilere yönelmesi, cebir ve şiddet içermesi gerektiği belirtilmekle birlikte suçun maddi unsuru tanımlanmamıştır (Dülger, 2000). Eşler arasında rıza dışı vajinal ilişki ırza geçme suçu oluşturmaya da Eski Türk Ceza Kanunu madde 478’de tanımlanan zorla anal ilişki (ters ilişki) için doğal olmayan yoldan aile bireylerine karşı fena muamelede bulunduğu ile sürülerek mahkûmiyetler verilmiştir. Irza geçme suçunun en az 7 yıl, aile bireylerine fena muamelede bulunmanın cezasının 6 ay ve şikayete bağlı olması göz önünde bulundurulduğunda evli kadının rızasının yok sayılmasının olumsuz sonuçları

kaçınılmaz olmuştur (Bıçak,1998). Halen geçerli 5237 sayılı kanuna kadar çeşitli reformlar yapılsa da bu dönemde evlilik içi cinsel şiddet tanımı yer almamıştır.

Osmanlının son döneminde oluşan, Cumhuriyet döneminde tüm hakların elde edildiği gerekçesiyle sessizliğe bürünen, 80 sonrası tekrar hareketlenen Türkiye’deki kadın hareketi sayesinde bugünkü hukuki kazanımlar elde edilmiştir (Ergün ve ark., 2012). Kadın hareketi ABD’de 1970’lerde cinsel şiddete, Türkiye’de 1980 sonrası fiziksel şiddete karşı çıkışla başlamıştır.

1987 yılında eşinden şiddet gördüğü gerekçesiyle boşanmak isteyen kadına hakimın ‘Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmemek gerekir’ atasözünü gerekçelendirerek davayı reddetmesi üzerine ‘Dayağa Karşı Kadın Dayanışması’ protestoları başlamış ve kampanyanın ilk somut kazanımı olan kadın sığınma evi kurulmuştur (Mor Çatı Vakfı, 2016). Tecavüz kampanyası ile Eski Türk Ceza Kanunu’nun seks işçilerine karşı ayrımcı yaklaşımı nedeniyle 438. Madde’nin iptali 1989’da sağlanmıştır (AMK, 1989). Aynı yıl şiddete maruz kalan kadınlarla dayanışma amacıyla telefon hattı kurulmuş, 1990’da ‘Bedenimiz Bizimdir’ kampanyası başlatılmış ve kurumsallaşma amacıyla Ankara’da Kadın Dayanışma Vakfı, İstanbul’da Mor Çatı Vakfı kurulmuştur (Erbaydar, 2012). 1998’de zina konusunda kadınlara karşı ayrımcı cezalar öngören 440. Madde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir (AMK,1998). Yürütülen mücadelenin kazanımlarından biri de Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’nin (CEDAW) 1986 yılında kabul edilmesi ve 2002 yılında TBMM’de onaylanarak şiddete maruz kalan kadınlara başvuru yolu açılmasıdır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından “Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme” kadın-erkek eşitsizliğinin olumsuz sonuçlarını önleme amacıyla 2011’de İstanbul’da imzaya açılmıştır. İstanbul Sözleşmesi olarak anılan bu sözleşme CEDAW’ın güçlenmesini sağlaması ve yaptırımı olması açısından önemlidir (Moroğlu, 2012). Kadın hareketinin yürüttüğü kampanya ile evlilik içi cinsel şiddet yani eşle rızası dışında cinsel ilişki kurulması suç sayılmıştır. Ayrıca evlilik içi cinsel şiddet boşanma gerekçesi sayılmıştır.

1 Nisan 2005'te yürürlüğe giren yeni kanunla birlikte aileye, topluma karşı suçlar içerisinde yer alan 'ırza geçme' terimi yerini kişinin cinsel dokunulmazlığına karşı suçlar içerisinde yer alan 'cinsel saldırı' kavramına bırakmıştır. 5237 numaralı kanunda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar 'Cinsel saldırı (Madde 102)', 'Çocukların cinsel istismarı (Madde 103)', 'Reşit olmayanla cinsel ilişki (Madde 104)' ve 'Cinsel taciz (Madde 105)' başlıklı dört ayrı suç çeşidini oluşturmaktadır. Vücuda organ veya sair cisim sokmadan gerçekleşen ve kişinin vücut dokunulmazlığını ihlal eden davranışlar basit cinsel saldırı olarak nitelendirilmekte ve kovuşturulması şikayete bağlanmaktadır. Vücuda sair bir cisim veya organ sokulması ise nitelikli cinsel saldırıya girmekte ve kişinin şikayetine bağlanmamaktadır. Kanun cinsel saldırı suçunun basit şeklinin mağdurun şikayeti üzerine cezalandırılabilceğini, ağırlaştırılmış hallerinin soruşturma ve kovuşturmasının re'sen yapılacağını öngörmüştür. Aşağıdaki durumların varlığı cezanın ağırlaştırılması için gerekçe gösterilmiştir.

- a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- b) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,
- c) Üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı,
- d) Silâhla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,
- e) Suçun işlenmesi sırasında mağdurun direncinin kırılmasını sağlayacak ölçünün ötesinde cebir kullanılması durumunda,
- f) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde,
- g) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde (TCK 5237).

Bu kanun ile cinselliğin sınırları genel ahlak, aile düzeni içerisinde kişinin kendi bedeni üzerindeki tasarrufu anlayışına uzanmıştır. Eski TCK'da bir kadına tecavüz etme sadece o kadının bedenine bir saldırıda bulunma değil kadının eşine, ailesinin değerlerine de saldırıda bulunmak anlamına gelmekteydi (Canikoğlu, 2013). Yeni kanunla birlikte suç cinsiyetten, medeni durumdan, bekaretten bağımsızlaşmıştır. Cinsel saldırı suçu fiili cinsel organla sınırlandırılmamış bununla birlikte eski kanunda olduğu gibi failin mağdurla evlenmesi cezadan kurtulmayı sağlamamaktadır (Kılıç, 2008).

Mevcut kanunda evli eşlerin rızası dışında cinsel ilişkisi şikayet halinde cinsel saldırı suçu olarak cezalandırılmaktadır. Evlilik içi cinsel şiddet için 7 yıldan 12 yıla hapis cezası öngörülmekte ve boşanma gerekçesi sayılmaktadır. Ayrıca 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine dair kanun ile cinsel şiddet ev içi şiddet türleri arasında sayılmıştır. Bu şiddete maruz kalanlar için hakim, kolluk kuvvetleri ve mülki amirler tarafından koruma tedbiri alınabilmektedir (TCK 6284). Geleneksel değerlere göre özel hayatın dokunulmaması gereken bir türü olan aile hayatı anlayışından şiddete maruz kalan bireyin korunması anlayışına geçilmiştir. Aile mahremiyeti nedeniyle cinsel şiddet şikâyetlerinin adli mercilere yansımaları zor olsa da yakın zamanda bu konuyla ilgili haberler medyaya yansımıştır. Evlilik içi cinsel şiddet nedeniyle açılan bir davada cinsel şiddet uygulayan eş 10 yıl 5 ay hapis cezasına çarptırılmıştır (Hürriyet, 2016). Bir başka davada ise sadece kadının beyanı esas alınarak karar verilmiştir (Sanay, 2016).

1.1.2.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddetin Yaygınlığı

Evlilik içinde yaşanan cinsel şiddetin yaygınlığıyla ilgili kesin bilgiler vermek birçok açıdan zordur. Bunda mağdurların cinselliği kadınlık görevi olarak görmeleri, adli bildirimde bulundukları takdirde kimsenin onlara inanmayacağı, suçlanacakları kaygısı, yakınları tarafından damgalanmaktan çekinmeleri (Basile, 2002a) gibi birçok faktör sayılabilir.

Sınırlılıklardan beki de en önemlisi evli kadınların eşleri tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddeti bir şiddet biçimi olarak görmemelerinden kaynaklanmaktadır. Evlilikte cinselliğin bir kadınlık görevi olduğu inancı, eş tarafından yapılan ve hoş gitmeyen bir cinsel davranışın tecavüz olarak nitelendirmenin doğru olmayacağı yargıları bu algıyla ilgilidir. Ayrıca cinsel şiddetin fiziksel şiddet barındırmaması yani fiziksel şiddetin gölgesinde kalmasından dolayı rıza dışı cinsel davranışlar sorun edilmeyebilmektedir.

Cinsel şiddetle ilgili çalışmaların büyük bir kısmı kadın sığınma evleri, şiddete yönelik kriz merkezleri ve polis kayıtları üzerinden yapılmıştır. Mağdurların önemli bir kısmı başvuruda bulunmadığı için cinsel şiddet sıklığının bilinenin de üzerinde olduğu düşünülmektedir. Bu alanda çalışma yürüten araştırmacılar kadınların aile içi şiddetin bir formu olan cinsel şiddeti diğer şiddet türlerine nazaran ifade etmekte güçlük çektiklerini (Güler ve ark., 2005; Akyüz, 2011) ve büyük bir kısmının yaşadıklarını kimseyle paylaşmadığını (İpekten, 2006) ortaya koymaktadır.

Yöntemle ilgili bir başka sorun da araştırmacıların cinsel şiddet tanımlarını nasıl yaptıklarıyla ilgilidir (Anderson ve ark., 1997). Evlilik içi cinsel şiddetin fiziksel şiddetin bir şekli olarak mı ayrı bir şiddet boyutu olarak mı değerlendirildiği, zorla vajinal ilişki ile mi sınırlandırıldığı yoksa istek dışı tüm cinsel davranışları mı içerdiği sonuçlara etki edecektir. Türkiye'deki çalışmalarda en yaygın kullanılan cinsel şiddet ölçütü (Maybek, 2009; Akyüz, 2011) eş tarafından istemediği halde cinsel ilişkiye zorlandığıyla ilgili sorulardan oluşmaktadır. Bu tanımla cinsel birleşme dışındaki tüm cinsel davranışlar dışlanmaktadır. Oysa cinsel şiddet içeren davranışlar cinsel ilişki için rıza vermiş olsa da istemediği cinsel pozisyonlara zorlanma, uykudayken cinsel ilişkinin kurulması, istemediği cinsellikle ilgili görsellere maruz bırakılma gibi davranışları da içermektedir.

1.1.2.3.1. Yabancı Örneklemeler

Birleşmiş Milletler (BM) Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Deklarasyonunun üzerinden 20 yıl geçmiş olmasına rağmen her 3 kadından birinin sevgilisi veya eşi tarafından fiziksel ve cinsel istismara maruz kaldığını duyurmuştur (WHO, 2013). Kamboçya, Kolombiya, Dominik Cumhuriyeti, Mısır, Haiti, Hindistan, Nikaragua, Peru ve Zambiyayı kapsayan ülkelerde yapılan ‘Demografi ve Sağlık’ konulu araştırmada (Kishor ve Johnson, 2005) evlilik içi cinsel şiddet oranı yüzde %4 ile %17 arasında değişmektedir. BM Nüfus Fonuna göre Hindistan’da 15-49 yaşları arasındaki her üç evli kadından ikisi eşleri tarafından dövülerek, zorla cinsel ilişkiye zorlanmıştır (Rath, 2007). ABD’de 8000 erkek ve 8000 kadın üzerinde yapılan ulusal örnekleme (Tjaden ve Thoennes, 2000b:3) her dört kadından biri şimdiki eşi veya partnerinin fiziksel veya cinsel şiddetine maruz kalmıştır. İngiltere’de (Painter ve Farrington, 1998) 1007 evli kadınla yapılan çalışmada katılımcıların %13’ü cinsel şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir.

Evlilik içi cinsel şiddet sadece batı ülkelerinin dikkatini çeken bir olgu değildir. Afrika ülkelerinde yapılan birçok çalışma evlilik içi cinsel şiddetin yaygınlığını ve cinsel şiddete yönelik tutumları ele almıştır. Nijerya’da çeşitli hastanelerin jinekoloji servislerine başvuran evli kadınlarla yapılan çalışmada (Chigbu ve ark., 2010) katılımcıların %60,7’sinin eşlerinin cinsel ilişki taleplerini reddemediği, %54,1’inin cinsellikle ilişkili sözel, %16,2’sinin fiziksel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır. Sierra Leone (Coker ve Richter, 1998) ve Zimbabwe’de (Watts ve ark., 1998) yapılan çalışmalarda katılımcıların %26’sının eşlerinden cinsel şiddet gördüğü saptanmıştır.

Asya ülkelerinde yapılan çalışmalarda da istatistikler farklı değildir. Pakistan’da depresyon nedeniyle psikiyatri servisine başvuran 15-48 yaş aralığındaki evli kadınlar üzerinde yapılan çalışmada evlilik içi cinsel şiddet oranı %33 olarak bulunmuştur (Ali ve ark., 2009). Bangladeş’te gebelikte, adet döneminde ve doğum sonrası dönemde zorla cinsel davranışın şiddet ölçütü kabul edildiği çalışmada evli kadınların %26,8’i son bir yıl içinde evlilik içi cinsel şiddete maruz kaldığını

belirtmiştir (Hadi, 2000). Hindistan’da şiddet gören 90 kadınla yapılan yüz yüze görüşme çalışmasında (Panchanadeswaran ve Koverola, 2005) katılımcıların %31,1’i istemedikleri halde eşleri tarafından cinsel ilişkiye zorlandıklarını belirtmişlerdir. Nepal’de yaşları 15 ile 24 arasında değişen 1296 yeni evli kadınla yapılan kesitsel çalışmada (Lamichhane ve ark., 2011) bu oran ise %31,3’tür. Nepal’de kırsal alanda yaşayan kadınlarla yapılan başka bir çalışmada (Giri ve ark., 2017) evlilik içi cinsel şiddet oranı %10 olarak saptanmıştır. Lübnan’da yaşayan Filistinli mülteci gebe kadınlarla yapılan kesitsel çalışmada (Khawaja ve Hammoury, 2008) cinsel şiddet oranı %26,2; İran’da 400 evli kadınla yapılan çalışmada (Meybodi ve Hassani, 2009) ise bu oran %28,6 olarak saptanmıştır.

Evlilik içi cinsel şiddet her yaştaki ve tüm sosyoekonomik düzeydeki kadınları kapsamaktadır. ABD’de okul çağında çocukları olan 326 kadına şimdiye kadar eşi veya birlikte yaşadığı kişi tarafından istemediği halde cinsel ilişkiye girip girmediği sorulmuş, katılımcıların %10’u cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Finkelhor ve Yllo, 1987). 930 kadınla yapılan bir başka çalışmada (Russel, 1982; akt., Bergen, 2004) evlilik içi cinsel şiddet oranını %14’tür. ABD’de kadın sığınma evine başvuran 78 kadınla yapılan çalışmada (Yegidis,1988) cinsel şiddet oranının %10, şiddete uğrayanların yarıya yakınının (%42,8) evlilik süresinin de bir yıldan az olduğu saptanmıştır.

1.1.2.3.2. Ulusal Örneklemeler

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM, 2009) tarafından yürütülen “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” sonuçlarına göre, Türkiye genelinde evli kadınların %15’i cinsel şiddet içeren davranışlardan bir veya birkaçına hayatlarının herhangi bir döneminde maruz kalmıştır. Fiziksel veya cinsel şiddet yaşamış kadınların oranı ise yüzde 42’dir. Hastaneye başvuru yapan 200 evli kadınla yaptığı çalışmasında İpekten (2006) katılımcıların %72,5’inin istemediği cinsel davranışlara, %33’ünün ise cinsel ilişkiye zorlandıkları saptanmıştır.

Edirne’de genel popölasyondan seçilen 306 evli kadınla yapılan çalışmada (Öyekçin ve ark., 2012) katılımcıların %6,3’ünün, Manisa’da 15-49 yaşları arasındaki 225 evli kadınla yapılan çalışmada (Özyurt ve Deveci, 2011) %14,8’inin ve Ankara’da (Akar ve ark., 2010) çeşitli sağlık kurumlarına başvuran evli kadınların %31,3’ünün eşlerinden cinsel şiddet gördükleri belirlenmiştir. Antalya’da 319 kadınla yapılan çalışmada (Yörük, 2010) psikolojik ve cinsel şiddet oranı %16 olarak saptanmıştır. Bir başka çalışmada (Günay ve ark., 1996) aile içi şiddet nedeniyle adli mercilere başvuran kadınların %61,7’sinin şikâyetinin eşinden gördüğü cinsel şiddet olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmalar evli kadınların gebelikte de cinsel şiddet gördüklerini ortaya koymaktadır. Van’da 308 gebe kadınla yapılan çalışmada (Güvendi, 2016) kadınların %1,6’sının eşlerinden cinsel şiddet gördüğü saptanmıştır. Yanikkerem ve arkadaşlarının (2006) Manisa’da 217 kadının ev ziyareti gerçekleştirerek yaptıkları çalışmada gebelerin %36,4’ünün eşleri tarafından cinsel ilişkiye zorlandığı saptanmıştır. Karaoğlu ve arkadaşlarının (2006) Malatya’da yapılan kesitsel çalışmasında ise kadınların %9,7’sinin gebelik sürecinde cinsel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir.

Alanyazında evlilik içi cinsel şiddetin sıklığıyla ilgili çalışmalar da yer almaktadır. Türkiye’nin doğu ve güneydoğusundaki çeşitli kentlerde 599 kadın ile yapılan bir araştırmaya göre (İlkkaracan,1998); kadınların %16,3’ünün sık sık, %35,6’sının bazen eşlerinin cinsel saldırısına maruz kaldıkları bildirilmiştir. Altınay ve Arat’ın ulusal çalışmasında (2009:48) evli kadınların %0,6’sı bir kez, %3’ü birkaç kez, %5,9’u arada sırada ve %3,2’si sık sık cinsel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Evlilik sorunları nedeniyle Evlilik Danışma Merkezine yönlendirilen ve genel popölasyonda yer alan evli çiftlerin karşılaştırıldığı bir çalışmada (Erbek ve ark., 2004) mahkeme grubunda erkeklerin %26’sının bazen, %10’unun sıklıkla, %6’sının her zaman eşlerini cinsel ilişkiye zorladıkları saptanmıştır.

1.1.2.4. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddetin Genel Sağlık Boyutu

Eş tarafından cinsel şiddete maruz kalmanın kişi üzerindeki etkileriyle ilgili bilgiler sınırlıdır. Bu durum mağdurların başvuruda bulunmamaları veya ancak fiziksel şiddet eşlik ettiğinde yardım arama davranışına yönelmeleri ile kısmen açıklanabilir. Ayrıca toplumun ve ceza adalet sisteminin tanıdık biri veya eş tarafından gerçekleştirilen şiddetin mağdur üzerinde çok fazla olumsuz etkisinin olmayacağı yargısı da bu konunun araştırılmaya değer bulunmamasına yol açmış olabilir. Oysa failin kimliğinden bağımsız olarak eş tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddet mağdurun üzerinde çeşitli fizyolojik ve psikolojik etkilere neden olmaktadır (Kilpatrick ve ark., 1988).

1.1.2.4.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet ve Fiziksel Sağlık İlişkisi

Cinsel şiddetin mağdurlar üzerinde yarattığı etki üzerine geniş bir alanyazın bulunmasına rağmen bir cinsel şiddet türü olan evlilik içi cinsel şiddetin yol açtığı sağlık sorunları yeterince ele alınmamıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO, 2013:21) kapsamlı gözden geçirme çalışmasında evliliği de kapsayan yakın ilişkilerde cinsel şiddet mağduru kadınlar HIV enfeksiyonu, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, kürtaj, düşük doğum ağırlığı, alkol kullanımı açısından risk taşımaktadır. Mahoney'in (1999) ABD ulusal suç mağduriyetleri araştırması bulguları üzerinde yaptığı çalışmada evlilik içi cinsel şiddet mağdurlarının diğer failler tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddet olgularına göre daha fazla tekrarlayan cinsel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır.

Cinsel şiddetin mağdurlar üzerindeki etkisi şiddetin düzeyine göre farklılık göstermektedir. Stermac ve arkadaşları (2001) koca tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddetin diğer failler tarafından gerçekleştirilenlere göre daha fazla fiziksel şiddet içerdiğini ve mağdurda daha fazla yaralanmalara neden olduğunu ortaya koymuştur. Stermac ve arkadaşları (1998) cinsel şiddetin derecesine göre mağdurda yumuşak doku yaralanmaları, duyarlılık gelişmesi, yırtıklar oluşturabildiğini bildirmiştir.

Kadın sığınma evinde kalan katılımcılarla yapılan çalışmada (Tortamış,2009) cinsel şiddete uğrayan katılımcıların %89'u bu şiddeti eşinden gördüğünü, cinsel şiddet görenlerin %33,9'u şiddetin acil tıbbi müdahale gerektiren sonuçları olmasına rağmen bunlardan beşte birinin hastaneye başvurmadağıı saptanmıştır. Hastaneye başvuru nedenleri kanama, yaralayıcı darbe, şiddetli ağrı ve diğer jinekolojik sorunlardır. Cambell ve Alford'un (1989) cinsel şiddete maruz kalan kadınlarla yapılan çalışmasında en sık karşılaşılan yakınma %72 ile ağırlı cinsel birleşmedir. Diğer fizyolojik yakınmalar ve sıklıkları ise: idrar yolları enfeksiyonu (%50,9), idrar kaçırma (%32,4), adet düzensizliğı (%25), düşükler (%20,4), istenmeyen gebelikler (%17,6) ve cinsel yolla bulaşan hastalıklardır (%6,5).

Cinsel şiddetin kronik hastalıklara olan eğilimi arttırdığı bildirilmektedir. Coker ve arkadaşlarının çalışmasında (2009) kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddetin serviks kanseri riskini arttırdığı ortaya konulmuştur. Aksoy ve arkadaşları (2004) baş ağrıları, sırt ve pelvik ağrıları, gastrointestinal problemler, uzun süreli ağrı kesici, trankilizan kullanan fakat yakınmaları devam eden evli kadınların cinsel şiddet görmüş olabileceğini belirtmektedir. Tek eşlilik veya kondom kullanımıyla HIV'den korunmanın mümkün olduğu mesajı sık sık tekrarlınsa da tek eşli evli kadınlar eşlerinin cinsel davranışlarından dolayı riskli altındadır (Akın, 2006). Go ve arkadaşlarının (2003) çalışmasında evlilikteki cinselliğın ve kondom kullanımının erkek tarafından kontrol edildiğıı ortaya konulmuştur. Aldatıldığını düşünen kadının eşinin cinsel ilişki teklifini reddetmesi şiddet kullanılarak cinselliğe zorlanmasına ve cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı açık olmasına (Şimşek, 2011) neden olabilmektedir.

1.1.2.4.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet ve Ruh Sağlığı İlişkisi

Tanıdığı, güvendiğıı bir kişı tarafından cinsel şiddete maruz kalma, üstelik faille birlikte yaşamak zorunda kalma aşağılanma, tiksınme, acı ve tehdidin devam etmesi anlamına gelmekte, mağdurda güçsüzlük ve izolasyon hissine yol açmaktadır (Howard ve ark.,2003). Plichta ve Falik'in (2001) 1821 kadınla yapılan kesitsel

çalışma bulgularına göre yakın ilişki içinde gerçekleşen cinsel şiddet mağdurları fiziksel şiddet veya yabancı bir fail tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddet mağdurlarına göre daha fazla depresyon ve anksiyete tanısı alma ihtimaline sahiptir. Evlilik içi cinsel şiddetin psikiyatrik sorunlar ile ilişkisi üzerine yapılan çalışmaların büyük bir kısmı depresyona odaklanmıştır. Ali ve arkadaşlarının (2009) Pakistanlı evli kadınlarla yaptıkları kesitsel çalışmada depresyonun evlilik içi cinsel şiddetle ilişkili olduğu saptanmıştır. Weingourt'un (1990) çalışmasında eşinden şiddet gören katılımcıların %62'si depresyon ve anksiyete nedeniyle psikiyatrik yardım almaktadır. Şiddet gören kadınlarda depresyonla mağdurun suçluluk duyması arasında ilişki olduğu öne sürülmektedir. Suçluluğa, şiddetin bir şekilde kendisinin yaptığı ya da yapmadığı şeyler yüzünden gerçekleştiği düşüncesinin neden olduğu düşünülmektedir (Bidwell ve White, 1986).

Cinsel şiddet ile ilişkili diğer bir psikiyatrik rahatsızlık ise travma sonrası stres bozukluğudur (TSSB). McFarlane ve arkadaşlarının (2005) şiddete uğrayan 148 kadınla yaptıkları çalışma sonucunda fiziksel şiddet kontrol edildiğinde bile tek başına cinsel şiddet TSSB'yi yordamaktadır. Temple ve arkadaşlarının (2007) çalışmasında ise duygusal ilişkisinin olmadığı veya daha önce ilişki içinde olduğu kişi tarafından gerçekleştirilene kıyasla halen birlikte olduğu kişi tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddetin mağdurda daha fazla TSSB, stres ve disosiyasyon gelişmesine neden olduğu bulunmuştur.

1.1.2.5. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet ve Risk Faktörleri

Aile içi şiddete maruz kalanlar genellikle birden fazla şiddet türünün mağduru olmaktadır (Krebs ve ark., 2011). Cinsel şiddet ise sıklıkla fiziksel ile birlikte bulunmaktadır. Gürcistan'da yapılan ulusal aile içi şiddet araştırmasında cinsel şiddete maruz kalanların %60,6'sının aynı zamanda fiziksel şiddet de gördüğü bildirilmiştir (Chitashvili, 2010). 18 yaş ve üstü depresyon tanısı almış kadınlarla yapılan çalışmaya (Dienemann ve ark., 2000) göre geçmiş yakın ilişkisinde fiziksel ve sözel şiddete maruz kalanların şiddet öyküsü olmayanlara göre daha fazla cinsel

şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır. Meyer ve arkadaşlarının (1998) evlilik terapisi için başvuran 252 çiftle yaptığı çalışmada erkeklerin psikolojik saldırganlık düzeyi ve fiziksel şiddet kullanımının evlilik içi cinsel şiddetle ilişkili olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Marshall ve Holtzworth-Munroe'nun (2002) 164 çiftle yaptıkları çalışmada eşin fiziksel ve psikolojik saldırganlık düzeyinin cinsel şiddeti yordadığı saptanmıştır.

Özellikle genç yaşta yapılan evliliklerde kadınların psikolojik ve fiziksel olarak cinselliği anlamaya hazır olmadıkları belirtilmektedir (Chandra ve Misra, 2010). Hindistanda evlilik yaş ortalaması 12,7 olan 109 kadınla yapılan çalışmada (Sharma ve ark., 1998) katılımcıların %54'ü evlilik öncesi cinsellikle ilgili hiç bilgisinin olmadığını, %58'i ise ilk cinsel deneyiminin zor kullanılarak yaşandığı saptanmıştır. ABD'de yapılan çalışmada (Malcoe ve ark., 2004) sosyal yardım alan kadınların %42'si son bir yıl içinde cinsel şiddete maruz kalmıştır. Ayrıca eşin çalışmıyor oluşu (Coker ve ark., 2000b), eşin patriyarkal sistem yanlılığı (Valdovinos ve Mechanic, 2016), akraba evliliği (Sedziafa ve ark., 2016) ve evlilik süresi (Hou ve ark., 2011) cinsel şiddet ile ilişkili bulunmuştur.

1.1.2.6. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddet ve Yardım Arama Davranışı

Aile içi şiddete maruz kalan kadınların bir kısmı evi terk ederek şiddetten kaçınsa da büyük bir kısmı benzer davranışı göstermemektedir. Bu durumu şiddetin derecesi, şiddetle ilgili farkındalık düzeyi gibi birçok faktör etkilemektedir. ABD'de eşinden şiddet gördüğü gerekçesiyle mahkemeye başvuran kadınlarla yapılan çalışmada (Berman, 2004) katılımcıların %62'sinin eşinden aynı zamanda cinsel şiddet de gördüğü fakat cinsel şiddet görenlerin hiçbirinin başvuru dilekçesinde cinsel şiddetten söz etmediği bildirilmiştir.

Cinsel şiddet konusunda yardım aramayı engelleyen etmenlerden biri de mahremiyet kaygıları ile ilgilidir. Wolf ve arkadaşlarının (2003) çalışmasında

kadınlar cinsel şiddet nedeniyle polisi aramanın utanç verici bir şey olduğunu ancak yeterince fiziksel kanıt olması durumunda yardım alınabileceğini düşünmektedirler.

Şiddet karşısında en ideal çözümün ilişkiyi sonlandırma olduğu söylene de mağdurların büyük bir kısmı yardım aramaktan dahi çekinmektedir. Fugate ve arkadaşları (2005) şiddet öyküsü bulunan 491 kadınla yaptıkları çalışmada katılımcılar ilişkiyi sürdürme amacıyla, yararlı olmayacağını düşündüklerinden, engellenmeleri ve güvensizlik hissetmeleri nedeniyle yardım almadıklarını belirtmişlerdir. Walker ve arkadaşlarının (2004) aile içi şiddet mağduru olma ve ayrılma konuları üzerinde yaptıkları gözden geçirme çalışmasında boşanmanın şiddet öyküsünden ayrı olarak karmaşık, başlı başına stres verici bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Şiddet içeren bir ilişkiyi sonlandırma süreci fiziksel ve ruh sağlığında bozulmalara, kişinin ve çocuğunun güvenliğiyle ilgili kaygılara neden olabilmektedir.

Cinsel şiddet görenlerin büyük bir kısmı adli başvuruda bulunmaktan çekinmekte, bu durumu yakınlarıyla paylaşmayı tercih etmektedirler (George, 1992). Bu durumu Williams (1984) yabancı bir fail tarafından gerçekleştirilen 'klasik' cinsel şiddet durumunda mağdurun olaydaki rolünü sorgulamaması ile açıklamaktadır. Coker ve arkadaşları (2000a) cinsel şiddet mağdurlarının yardım aradıkları kişilerin %67,5'ini arkadaşlar, %62,5'ini aile üyeleri ve %35'ini ruh sağlığı çalışanlarının oluşturduğunu saptamıştır. Langton ve arkadaşlarının (2012) ABD Ulusal Suç Mağduriyetleri Araştırması verileri üzerinde yaptığı çalışmada 2006-2010 yılları arasında cinsel şiddet olgularının %65'i polise bildirilmemiştir. Cinsel suçlar hırsızlık suçlarından (%67) sonraki en yüksek bildirim yapılmayan grubu oluşturmaktadır. Bildirim yapılan olguların akıbeti ise bilinmemektedir. Lazar (2015:19) Kanada'da evlilik içi cinsel şiddetin yargıdaki durumuyla ilgili savcı, hakim ve avukatlarla yaptığı nitel çalışmada katılımcıların bir kısmının cinsel şiddetle ilgili başvurulara uydurma suçlamalar gözüyle baktığını ortaya koymaktadır.

1.1.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar

Rıza dışındaki cinsel ilişki ilginç bir şekilde failin idam edilmesi istenecek kadar ciddi bir suç olarak görülürken başka bir bağlamda gerçekleşen aynı rıza dışı ilişki suç olarak görülmeyebilmektedir. Aynı davranışa yönelik farklı değerlendirmelerin olması bireylerin şiddete yönelik tutumlarının önemini ortaya koymaktadır. Kişilerin belirli bir objeye yönelik bilişsel, duygusal ve davranışsal eğilimi olarak adlandırılabilen tutumlar şiddetin neden gerçekleştiği, şiddete yönelik bireysel ve kurumsal tepkileri ve mağdurların deneyimledikleri şiddete yönelik reflekslerini (Flood ve Pease, 2009) anlamamızda bize yardımcı olmaktadır. Nitekim toplumun evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumları çeşitli araştırmalarca ortaya konulmuştur. Rossi ve arkadaşları (1974) katılımcılardan polis memurunun tasarlayarak öldürmeden park cezasının ödememeye uzanan 140 suçu ciddiyetine göre sıralamalarını istemiştir. Yabancı biri tarafından tecavüze uğrama 4. sıradayken boşandığı eşi tarafından tecavüze uğrama 62. sırada yer almaktadır.

Evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlarla ilgili çalışmaların azlığı diğer cinsel şiddet biçimleriyle kıyaslandığında bu konunun araştırmacıların daha az ilgisini çektiğini düşündürmektedir (Grubb ve Harrower, 2008). Alanyazında yer alan çalışmalara bakıldığında evlilik içi cinsel şiddet toplum tarafından ya bir cinsel şiddet biçimi olarak algılanmamakta ya da diğer cinsel şiddet biçimleriyle kıyaslandığında daha az ciddi bir suç olarak görülmektedir. 234 üniversite öğrencisiyle yapılan çalışmada (Ewoldt ve ark., 2000) fail olarak yabancı, boşanmış ve evli kişilerin betimlendiği senaryolar kullanılmış, katılımcıların evlilik içi tecavüzü betimleyen senaryoyu en düşük düzeyde cinsel şiddet olarak nitelendirildiği saptanmıştır. Kirkwood ve Cecil'in (2001) tecavüz tanımlamasının hangi faktörlerle ilişkili olduğunu amaçladığı çalışmasında katılımcıların %27'si tecavüzle ilgili yargılamalarda mağdurla fail arasındaki ilişkinin göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmişlerdir.

Şiddetin boyutlarını büyüten hem uygulayan hem de mağdur tarafından bir şiddet biçimi olarak algılanmaması, bu durumun doğal kabul edilmesidir. Güljan

Dönmez'in (2008) 25-49 yaş 254 evli erkekle yaptığı çalışmada erkeklerin sadece %3,9'u eşlerine cinsel şiddet uyguladıklarını belirtmişlerdir. Benzer biçimde kadınların büyük bir kısmı da eşleri tarafından gösterilen cinsel şiddeti şiddet olarak tanımlamamakta (Uçar, 2007), bazen sevgi gösterisi (Maybek, 2009), bazen de erkekliğin doğal sonucu olarak algılayarak (Öntaş ve Doğru, 2015) cinsel şiddet davranışını toplumsal cinsiyet rolleri ile meşrulaştırmaktadırlar (Durán ve ark.,2011).

Evlilik içi cinsel şiddetin toplum tarafından nasıl değerlendirildiği de merak konusu olmuştur. Fail ile mağdur arasındaki yakınlık (intimacy) arttıkça fail daha az suçlanmaktadır (Freetly ve Kane, 1995). Kadınla rızasıyla tek bir cinsel ilişki kurulmasının daha sonraki cinsel ilişkileri için toptan rıza verdiği algısıyla ilişkili olabilir (Pollard, 1992). Fakat gözlemcilerin (observers) tutumları üzerinde yapılan çalışmaların büyük kısmının örneklemini üniversite öğrencileri özellikle de psikoloji bölümü öğrencileri oluşturmakta (van der Bruggen ve Grubb, 2014) evli kadınların ve erkeklerin değerlendirmelerin eksikliği sonuçların genellenebilirliğini düşürmektedir.

Bir başka boyut evlilik içi cinsel şiddetin sonuçları üzerinedir. Yabancı bir faille kıyaslandığında eş tarafından gerçekleştirilen şiddetin mağdur için daha az travma içerdiğine inanılmaktadır (Ben-David ve Schneider, 2005). Simonson ve Subich'in (1999) kadın ve erkek üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmasında yabancı, tanıdık, sevgili ve eş tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddet senaryolarını değerlendirmeleri istenmiştir. Evlilik içi cinsel şiddetle ilgili senaryo diğer cinsel şiddet öykülerine göre en az şiddet içeren, kadının haklarını en az ihlal eden ve mağdura psikolojik olarak en az hasar veren durum olarak değerlendirilmiştir. Oysa gerçekte failin kimliğinin mağdurda yarattığı psikolojik hasarlar üzerinde bir farklılığı yoktur. Tek fark yardım arama ve adli bildirimde bulunma davranışdır (Koss ve ark., 1988). Nitekim Westwell (1998) evlilik içi tecavüz mağdurları ile çalışırken terapistlerin üzüntü, korku, cinsel işlev bozuklukları, güven ve özsaygı kaybı ile karşılaşmaya hazır olmaları gerektiğini belirtmiştir.

Türkiye’de evlilik içi cinsel şiddetin toplum tarafından nasıl algılandığıyla ilgili yapılan çalışmalar da yabancı çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Ankara’da düşük sosyoekonomik düzeye sahip bir bölgede yaşayan 370 evli kadının katıldığı çalışmada (Efe ve Ayaz, 2010) katılımcıların %88,1’i şiddeti fiziksel olarak tanımlamış sadece %1’i zorla cinsel ilişkinin de bir şiddet olduğunu belirtmiştir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin kadına yönelik şiddetle ilgili görüş ve tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada (Kanbay ve ark., 2012) katılımcıların %13,1’i kadının istemese de eşiyle ilişkiye girmesinin onun görevi olduğunu düşünmektedir. Kayseri’de sağlık ocağına başvuran 355 kadın üzerinde yapılan bir başka çalışmada (Naçar ve ark., 2009) şiddete maruz kalmış kadınların %38,6’sı şiddet görmelerinden kendilerini sorumlu tutmuşlardır. Yavuz ve arkadaşlarının (1998) çalışmasında tüm katılımcıların %71’i hukukçu katılımcıların ise sadece %45’inin evlilik içi cinsel şiddetin suç sayılması taraftarı olduğu saptanmıştır. Güneş’in (2015) hastaneye başvuran 320 kadınla yaptığı çalışmasında katılımcıların %7,3’ü eşleri tarafından cinsel ilişkiye zorlandıkları fakat şiddete uğrayan grubun %60’ının bunu bir şiddet biçimi olarak görmediklerini bildirmiştir.

1.1.3.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Sosyodemografik Özellikler

Cinsel şiddet mağduruna yönelik tutumlarla ilgili çalışmalar uzun yıllar failin ve mağdurun özelliklerine odaklanmış, değerlendirmeyi yapan kişilerin (observers) özellikleri görmezden gelinmiştir (van der Bruggen ve Grubb, 2014). Evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlar diğer cinsel şiddet türleriyle kıyaslandığında ortaya çıkan farklılık araştırmacıları bu durumun nedenleri ile ilişkili faktörleri ortaya koymaya yöneltmiştir. Bu nedenler kültür, ırk, cinsiyet rolleri gibi değişkenlerle sınırlı tutulmuş, sosyodemografik özelliklerle ilişkisi ihmal edilmiştir (Nagel ve ark., 2005). Alanyazındaki bu çalışmalar çoğunlukla yabancı ve duygusal ilişki içinde gerçekleşen şiddete yönelik atıflardaki farklılığa odaklansa da son yıllarda evlilik içi cinsel şiddet de karşılaştırma gruplarına eklenmiştir.

Sosyoekonomik düzey ile evlilik içi cinsel şiddete yönelik atıflar arasındaki ilişkilerin incelendiği az sayıda çalışma bulunmaktadır. Çalışmaların sonuçları karşılaştırıldığında tutarlı bilgiler elde etmek güçtür. Jeffords ve Dull'ın (1982) çalışmasında kadınlar, daha genç, daha eğitilmiş ve bekar katılımcılar evlilik içi cinsel şiddetin suç sayılmasını istisna kabul eden yasal düzenlemelerin kaldırılması taraftarıdır. Gana'da 130 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada (Adinkrah, 2011) evlilik içi cinsel şiddetin suç sayılmasına yönelik tutumlarda ise cinsiyet farkı bulunamamıştır. Tichy ve arkadaşlarının (2009) Hindistan'da yapılan çalışmasında sosyoekonomik düzeyi yüksek kişilerin evlilikteki cinsel şiddetin varlığıyla ilgili farkındalık ve yardım arama davranışının daha düşük olduğu saptanmıştır. Krishnan'ın (2005) çalışmasında düşük kasta ait, eşleri alkol kullanan, hane halkı geliri düşük kadınların şiddeti dile getirmede güçlük çekmedikleri ortaya konulmuştur.

Evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlar ile ilişkili olduğu düşünülen değişkenlerden biri de dindarlık düzeyidir. Dindarlık düzeyi arttıkça evlilik içi cinsel şiddetin varlığını yok sayma arasında pozitif korelasyon olduğu hipotezi ile yola çıkan araştırmacılar güçlü kanıtlar ortaya koyamamışlardır. Kiliseye devam etme sıklığının dindarlık düzeyini saptamada kullanıldığı çalışmada Brinkerhoff ve arkadaşları (1992) dindar kişilerin daha çok aile içi şiddete maruz kalmadığını saptamıştır. Rebeiz ve Harb'ın (2010) Lübnan'da üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada dindarlık ile cinsel mitler arasında pozitif korelasyonun olduğunu ve Müslümanlar ile Hristiyanlar arasında bu anlamda bir farklılık saptanmadığı belirtilmiştir. Jeffords (1984) ise kendini ortodoks dindar ve geleneksel cinsiyet rollerine sahip kişilerin eşini cinsel ilişkiye zorlamasının dindar olmayan ve cinsiyetler arasında eşitliği savunan kişilere göre daha muhtemel olduğunu saptamıştır.

Sosyodemografik verilerin yanı sıra mağdura ait belirli özelliklerin de cinsel şiddete yönelik tutumlar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Mağdurun giyiniş tarzının mağduru suçlama ve cinsel şiddetteki sorumluluğu üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmada (Whatley, 2005) giyiniş biçimi ile mağduru suçlama arasında ilişki

bulunamazken mağdurun tahrik edici giyinişinden dolayı yaşananlardan sorumlu tutulduğu saptanmıştır. Bu konuda yer alan çalışmaların büyük bir kısmının mağdur kadın üzerinde olduğu unutulmamalıdır. Cinsel şiddet uygulayan eşin karakteristik özellikleri, neden şiddet uyguladığı, şiddetin onun üzerindeki etkileri konuları araştırmaya muhtaçtır (Whatley, 1993).

1.1.3.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Ruh Sağlığı

Aie içi şiddete maruz kalmanın ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkilerinin olduğuyla ilgili bulgular sunan birçok çalışma (Weingourt ve ark., 2001; Savaş, 2003; Dişçigil, 2003; Akalın, 2010; Özyurt ve Deveci, 2011) bulunmaktadır. Psikiyatrik rahatsızlıkların çeşitli tutumlar üzerinde etkisi de araştırma konuları arasındadır. Ruh sağlığı durumunun evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlar üzerindeki etkisiyle ilgili alanyazında bir bulguya rastlanmasa da Chang'ın (2007) çalışmasında depresyon düzeyi arttıkça şiddet karşısında yardım aramaya yönelik olumsuz tutumların da arttığı bildirilmiştir.

1.1.3.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Aile İçi Şiddete Maruz Kalma

Evlilik içi cinsel şiddet sıklıkla diğer şiddet türleriyle birlikte görülmektedir. Birçok cinsel şiddet mağduru kadın cinsel şiddetin kendilerine uygulanan saldırganca davranışlardan sadece bir kısmını oluşturduğunu bildirmiştir (Riggs ve ark., 1992). Daha önce herhangi bir suçun mağduru olmanın evlilik içi cinsel şiddetle ilgili tutuma etkisi araştırmaya değer bulunmuştur. Rich ve Sampson'ın (1990) Chicago'da yaptıkları çalışmada şiddet mağdurlarının %60'ı evlilik içi şiddet uygulayan eşin hapis cezası alması taraftarıdır. Shields ve Hanneke (1983:144) eşlerinden fiziksel şiddet görenlerin aynı zamanda cinsel şiddet de gördükleri, şiddet mağduru olmanın bazı farklı algılamalara neden olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre

eşinden cinsel şiddet görmeyen kendine ve erkeklere karşı olumsuz tutumlara yol açtığı, eşine karşı olan cinsel isteği azalttığı saptanmıştır. Baykal'ın (2008) 468 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olma veya maruz kalmanın kadına yönelik daha az eşitlikçi tutumlarla ilişkili olduğu saptanmıştır.

1.1.3.4. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsiyet Roller

Fenotipik ve genotipik farklılıklar gibi doğuştan gelen özellikleri tanımlamak için biyolojik cinsiyet kavramı kullanılmaktadır. Bu özellikleriyle ikiye ayrılan kadın ve erkeklere sosyalleşmeyle süreciyle birlikte toplum tarafından giyinme, süslenme, konuşma şekli gibi özellikler bakımından diğer cinsiyetten farklı olmaları öğretilir. Erkeklere özgü toplumsal beklentileri içeren davranışları sergileyenler 'erkeksi', kadınlara özgü rol ve davranışları sergileyenler 'kadınsı' olarak tanımlanır. Kadınsılık ve erkeksilik kültürden kültüre, zaman içinde, değerlendirmeyi yapanın kültürel arka planına göre (Başar, 2013:16) değişse de genel olarak duyarlı, zayıf, kırılgan özellikler kadınsı; agresif, girişken, mantıklı, başarılı gibi özellikler erkeksi olarak nitelendirilir (Kay ve ark. 2005). Bu tür cinsiyetçi rollerin erkeğe baskın ve saldırgan, kadına pasif ve mağdur rolü biçtiği yönünde eleştiriler getirilmiştir. Gömbül ve Buldukoğlu'nun (1997) çalışmasında hemşirelerin şiddeti önlemeye yönelik çözüm önerilerine bakıldığında kadınlara, kurnaz, uzlaşmacı, yumuşak başlı olması, alttan alması, eşinin beklentilerini karşılaması, kadınlık görevlerini noksansız yerine getirmesi, zayıf görünmesi, sorunlarla cinsel cazibesini kullanarak baş etmeyi bilmeleri önerilerinde bulunmuşlardır.

Toplumsal cinsiyet rolleri diğer özelliklerin yanı sıra evlilikteki yaşamın nasıl olacağıyla ilgili yargıları da içerir. Günümüzde değişim olsa da geleneksel evlilik yaşamında erkeklerin çalışarak para kazanması, kadınlardan ev işleri ve çocukların bakımıyla ilgilenmeleri beklenmektedir (BASAGM, 2010). Cinselliğin meşru kabul edildiği tek sosyal kurum olan evlilikte kadının temel görevlerinden biri de eşinin cinsel ihtiyaçlarını karşılamasıdır. Sabırlı, becerikli, iyi huylu ve eşine itaat etmesi

istenen (Ersöz, 2010) kadınların toplumsal rollerine uyum sağlamadığında şiddet görmesi de kaçınılmaz olmaktadır. Altınay ve Arat'a göre (2009) kadına yönelik şiddetle toplumsal cinsiyet rolleri arasında nedensellik ilişkisinin ortaya konulduğu geniş bir alanyazın bulunmaktadır. Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması (HÜ, 2003) raporuna göre; çalışmaya katılan kadınların %39'u kadının lüzumsuz para harcaması, kocasına karşılık vermesi, cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi gibi durumlarının kocanın karısını dövmesi için haklı gerekçe oluşturacağını belirtmişlerdir. Şiddet Önlem ve İzlem Merkezine başvuran kadınlarla yapılan çalışmada (Başkale ve Sözer, 2015) katılımcıların %91,4'ü şiddetin bazen gerekli olduğunu, %81,4'ü ise kadına uygulanan şiddetin aşırıya kaçmadığı sürece mazur görülebileceğine, %77,1'i ise haklı gerekçesi varsa şiddetin uygulanabileceğini belirtmiştir.

Feminist yaklaşımlar patriyarkal sistemin kadınlara yönelik şiddeti teşvik ettiğini (Eyüpoğlu, 2008) savunsa da neden tüm erkeklerin cinsel şiddet uygulamadığı sorusu yanıtlanmayı beklemektedir (Heise, 1998). Tam da bu noktada cinsiyet rolleri kimlerin şiddet uygulamaya meyilli, kimlerin şiddete daha açık olduğuyula ilgili açıklamalar getirmeye çalışmıştır. Good ve arkadaşlarının (1995) çoğunluğu üniversite birinci sınıf erkek öğrencilerle yapılan çalışmasında tecavüzlerle ilgili mitleri benimsemeyi yordayan en güçlü değişkenin erkeksi cinsiyet rolü olduğu saptanmıştır. Öte yandan yine erkek öğrencilerle evlilik içi ve yabancı cinsel şiddet senaryolarının kullanıldığı çalışmada (Sullivan ve Mosher, 1990) erkeksi cinsiyet rolleri benimseme ile evlilik içi cinsel şiddeti yabancı biri tarafından uygulanan cinsel şiddete göre daha kabul edilebilir bulma arasında bir ilişki bulunmamıştır.

1.1.3.5. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar

Kadınların ve erkeklerin cinsel davranışları toplumsal cinsiyet rollerinden bağımsız değildir. Sosyalizasyon süreciyle birlikte toplumdaki bireyler, içinde bulundukları toplumda cinsel yaşamla ilgili yaygın kalıpyargıları da öğrenirler. Bu

kalıpyargıları fıkralarda, esprilerde, medyada, arkadaşlar arasındaki tavsiyelerde görmek mümkündür. Çoğunlukla yanlış, abartılı ve tek yanlış olan bu inanışlar erkeklerin ve kadınların neleri yapması ve nelerden kaçınması gerektiğiyle ilgili bilgiler içerir.

Evlilikteki cinsellik kutsallık, bereket, saflığı simgelemekte, tabular ve kurallarla sınırlandırılmaya çalışılmıştır. Çizilen sınırların dışında yaşanan cinsellik topluma, düzene bir başkaldırı olarak nitelendirilebilmektedir (Gülsün ve ark., 2009). Bu yönüyle cinsel yaşamla ilgili mitler sadece kadınlara değil erkeklere de zarar verebilmektedir. Erkeklerde her daim cinsel istek duyan, cinsellikte duygulara yer vermeyen, performansın öne çıktığı bir anlayış hakimken kadınlarda cinsel istegin görmezden gelindiği, cinsel ilişkide pasif rol biçilen, görev olarak yapılması gereken bir tablo çizilmektedir. Cinselliği her zaman erkeğin başlatması ve sürdürmesi gerektiği inancı cinsel arzusunu belli eden kadının hafif biri olduğu inancıyla ilişkilidir (Özmen,1999). Kadının edilgen olduğu, erkeğin başlatacağı ve sınırlarını çizdiği cinsellikte rol alması gerektiği vurgulanarak kadının onayı yok sayılmaktadır. Görev bilinciyle yapılan, içgüdüsel olduğuna inanılan, her iki tarafın da hayır diyemeyeceği cinsellik anlayışı kadının rızasının alınmasını anlamsızlaştırmaktadır. Mevcut alanyazın evlilik içi cinsel şiddet ile cinsel yaşamla ilgili yanlış inanışlar arasındaki ilişkiden ziyade tecavüzle ilgili yanlış inanışlarla olan ilişkiye odaklanmıştır.

1.2. Amaç ve Hipotezler

Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddet hukuksal yaptırımlarla önlenmeye çalışılmaktadır. Ancak konunun birçok boyutu bulunmaktadır. Dahası farklı sosyodemografik ve kültürel özellikler konuyu daha karmaşık hale getirmektedir. Kültürel özelliklerden bağımsız düşünülemeyen hukuk sistemi de konuyu doğası gereği bu sınırlılıklar içinde değerlendirmektedir. Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddetin hukuksal olarak ele alınmasındaki sınırlılıkları gidermede araştırma bulguları yardımcı olabilir.

Bu tez çalışmasında kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumların ve ilişkili sosyo-kültürel faktörlerin araştırılması hedeflenmektedir. Kişisel ve kültürel farklılıkların evlilik içi cinsel şiddet yaygınlığı ile ilişkili olduğu açıktır. Kişinin yaş, eğitim, yaşadığı bölge gibi sosyokültürel özellikleri ile birlikte toplumsal cinsiyet rollerinin, cinselliğe ve evliliğe ilişkin değer yargılarının da evlilik içi cinsel şiddetle ilişkili olabileceği varsayımları araştırılmıştır.

Hipotezler:

Sosyodemografik özelliklerle kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar arasında ilişki bulunmaktadır.

Genel ruh sağlığı durumu ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar arasında ilişki vardır.

Cinsiyet rolleri ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar arasında ilişki vardır.

Aile içi şiddete maruz kalma ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar arasında ilişki vardır.

İstek dışı cinsellikle ilgili gerekçeler ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar arasında ilişki vardır.

Cinsellikle ilgili bilgi kaynakları ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar arasında ilişki vardır.

Cinsellikle ilgili yanlış inanışlar ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar arasında ilişki vardır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Örneklem

Araştırma tanımlayıcı ve ilişkisel tipte kesitsel tasarımlı bir anket çalışmasıdır. Çalışmanın örneklemini Ankara Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin çeşitli polikliniklerine başvuran 18-60 yaş aralığında, çalışmaya katılmayı kabul eden, okuma yazma bilen, görme engeli ve formları doldurmaya engel olacak düzeyde ağır nörolojik veya ruhsal rahatsızlığı bulunmayan evli kadınlar oluşturmaktadır.

Araştırmanın yapıldığı hastane Ankara'nın Keçiören ilçesinde yer almakta ve 429 yatak kapasitesine sahiptir. 2016 yılı 11 aylık dönemde 554896 kişi hastanenin çeşitli polikliniklerine başvurmuştur. Çalışma 01/07/2016-01/12/2016 tarihleri arasında sağlık hizmeti almak üzere hastaneye başvuran hastalar arasından çalışmaya katılmak için bilgilendirilmiş oluru alınabilen 510 evli kadın ile yürütülmüştür.

Araştırmanın örneklem büyüklüğü ABD'de yapılan benzer bir araştırmanın örneklem büyüklüğü baz alınarak hesaplanmıştır. Ewoldt ve arkadaşlarının (2000) çalışmasında 7'li Likert tipi 4 soruda evli kadınlarda evlilik içi cinsel şiddet algısı ortalama puanı $\pm 12,18$, standart sapması 4,89 olarak bulunmuştur. Çalışmamızda bu değerlerden $\pm \%5$ 'lik bir sapma olabileceği öngörüsüyle %80 güç ve %5 tip I hata ile örnekleme alınması gereken birey sayısı en az 508 kişi olarak hesaplanmıştır (R,30.1. açık kaynak programı).

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Bu formda (EK-4) katılımcının kendisi ve eşiyle ilgili sorulara yer verilmiştir. Kendisinin yaşı, doğum yeri, en uzun süre yaşadığı yer, şu anda yaşadığı yer, eğitim durumu, kardeş sayısı, çalışma durumu, hane halkı aylık geliri, halen kimlerle yaşadığı, annesinin ve babasının eğitim durumu, bedensel hastalık durumu, ilk gebe kalma yaşı, çocuk varlığı, sayısı ve cinsiyetleri, alkol ve bağımlılık yapan madde kullanımı, evlilik sayısı, ilk evlilik yaşı, kendisini ne düzeyde dindar olarak değerlendirdiği, ilk cinsel bilgi kaynakları; eşinin kaçınıcı evliliği, eşiyle evlilik şekli, nikah türü, evlendiğinde kendisinin ve eşinin yaşları, eşiyle akrabalık durumu, eşinin eğitim ve çalışma durumu, alkol ve bağımlılık yapan madde kullanımı, bedensel ve ruhsal hastalık durumuyla ilgili sorular yer almaktadır.

Katılımcılardan kendilerini ne düzeyde dindar kabul ettiklerini 1=hiç dindar değil ile 5=çok dindar arasında yer alan numaraları işaretleyerek belirtmeleri istenmiştir. Bir puan veren katılımcıların dindar olmadıkları, iki ve üç puan veren katılımcıların orta düzeyde, dört ve beş puan veren katılımcıların ise çok dindar olacak şekilde gruplandırılması yapılmıştır.

İlk 31 soru anketin ilk kısmında yer alırken cinsel konularla ilgili ilk bilgi kaynakları (EK-10) bağlamsal olarak cinsel şiddet algısıyla ilgili senaryolar ile cinsellikle ilgili yanlış inanışları içeren sorular arasında yer almaktadır.

2.2.2. Genel Sağlık Anketi (GSA-12)

Goldberg (1978; akt., Jackson, 2007) tarafından geliştirilen ölçek ruhsal rahatsızlığı ayırt etmek için kullanılmaktadır. 60 soruluk formu sonrasında geliştirilen 30, 28, 12 soruluk kısa formları aynı şekilde güvenilir bulunmuştur.

Genel psikiyatrik rahatsızlıkları ölçmeyi amaçlayan bu ölçek belirli bir psikiyatrik rahatsızlıktan ziyade kişinin genel memnuniyet durumunu göstermektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça ruh sağlığının kötüleştiği varsayılmaktadır. Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Kılıç (1996) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada uygulama süresinin kısa olması nedeniyle 12 soruluk kısa formu kullanılmıştır (EK-5).

Ölçekteki her soru hiçbir zaman, her zamanki kadar, her zamankinden sık, çok sık olmak üzere 4 yanıtta oluşmakta ve kişiden son bir hafta içerisindeki sağlık durumunu düşünerek yanıtlaması istenmektedir. Yanıtlar likert (0-1-2-3) ölçeği şeklinde veya 0-0-1-1 şeklinde puanlanabilmektedir. GSA-12 ile vaka belirlemesinde Kılıç (1996) kesme noktasını 6/7, Özdemir ve Rezaki (2007) ise 8/9 gibi daha yüksek tutulmasını önermiştir. Kılıç'ın (1996) çalışmasında duyarlılığı 0,74, özgüllüğü 0,84 olarak hesaplamıştır. İkinden az puan alanlar düşük, 2-3 arası puan alanlar orta ve 4 ve daha fazla puan alanlar ise yüksek olarak gruplandırılmaktadır (Eskin, 2000). Çalışmamızda 0-0-1-1 şeklinde puanlama yapılmış, dört ve üzeri puan alanların genel ruh sağlığının kötü olduğu kabul edilmiştir.

2.2.3. Aile İçi Şiddetle İlgili Soruları İçeren Liste

Kadınlar çoğunlukla birden fazla şiddet türüne maruz kalmakta ve cinsel şiddet çoğunlukla fiziksel şiddetin varlığı durumunda algılanmaktadır (Tuncel, 2007). Bu bölümde (EK-6) kişinin eşi tarafından ekonomik, duygusal (psikolojik), sözel, cinsel ve fiziksel şiddet davranışlarına maruz kalma durumu ve sıklığının incelenmesi amaçlanmıştır. Katılımcılara ekonomik şiddet; eşi tarafından parasının elinden alınması, harçlık verilmemesi, aile gelir ve giderleri konusunda bilgi gizlenmesi, çalışmasına izin verilmemesi ile, psikolojik şiddet; ailesiyle, arkadaşlarıyla görüşmesinin engellenmesi, kıskançlık nedeniyle sık sık kavga çıkarılması, evi terk etmekle tehdit edilmesi, çocuklarını kullanarak duygusal sömürü yapılması ve eve kapatılma ile, sözel şiddet; aşağılayıcı sözlerin söylenmesi, küçümsemesi, küfür etmesi ve lakap takarak alay etmesi ile, cinsel şiddet; istemediği halde cinsel yaklaşma, hoşlanmadığı cinsel davranışları yapmak zorunda kalma ile,

fiziksel şiddet; tekme, tokat, yumruk atılması, itilme, herhangi bir aletle vurulma gibi davranışlar ile betimlenmiştir. Katılımcıdan belirtilen davranışlardan herhangi birine eşi tarafından maruz kalma durumunu ve ‘yalnızca bir kez oldu’, ‘birkaç defa oldu’, ‘ara sıra oluyor’, ‘sık sık oluyor’ ve ‘eskiden oluyordu, şimdi olmuyor’ şeklinde sıklığını belirtmesi istenmiştir.

2.2.4. Bem Cinsiyet Rolü Envanteri (BCRE)

Geleneksel cinsiyet rolü yaklaşımı ve ölçekleri, kadınsılığı ve erkeksiliği, bir ucunda aşırı erkeksilik diğer ucunda da aşırı kadınsılık bulunan tek bir boyut olarak ele aldıkları için eleştirilmişlerdir. Bu yaklaşımın sorgulanması, yeni ölçeklerin geliştirilmesini sağlamıştır. Bem (1974) kadınsılık ve erkeksiliğin birbirinden bağımsız yapısının yanı sıra nötr alanını da ekleyerek Bem Cinsiyet Rolü Envanteri’ni geliştirmiştir (EK-7). Bem’in cinsiyet rollerinin belirlenmesinde sıkça kullanılan ölçeği Türkçe’ye Kavuncu (1987; akt., Dökmen,1999) tarafından uyarlanmıştır. Dökmen (1999) tarafından ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini tekrar sınamak için yapılan çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı kadınlar için .73 ve erkekler için .75 bulunmuştur. Kadınlarla erkeklerin K ve E toplam puanları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiş ve bu sonuçlar geçerlik için kanıt olarak değerlendirilmiştir.

Ölçeğin puanlama şekli kadınsılık ve erkeksilik maddelerine ne ölçüde katıldıkları hesaplanarak yapılmaktadır. Ölçekteki kadınsılık maddeleri, 1, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 14, 16, 19, 22, 23, 24, 30, 31, 34, 36, 37, 39, 40; erkeksilik maddeleri ise 2, 4, 8, 10, 12, 13, 15, 17, 18, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 33, 35, 38’ dir. Katılımcıların kadınsılık ve erkeksilik maddelerine verdikleri yanıtlar ayrı olarak hesaplanmakta, kadınsılık ve erkeksilik puan ortancaları saptanmaktadır. Kadınsılık ve erkeksilik puanları kadınsılık ve erkeksilik ortancasına göre hesaplanarak katılımcının cinsiyet rolleri bulunmaktadır. Kadınsılık puanı kadınsılık ortancasına eşit veya yüksek, erkeksilik puanı erkeksilik ortancasından düşük olan katılımcılar kadınsı, erkeksilik puanı erkeksilik ortancasına eşit veya yüksek, kadınsılık puanı kadınsılık

ortancasından düşük olan katılımcıların erkeksi cinsiyet rolüne sahip olduğu varsayılmaktadır. Erkeksilik ve kadınsılık ortancalarına göre kadınsılık ve erkeksilik puanlarının her ikisi de yüksek olan katılımcıların androjen, hem kadınsılık hem de erkeksilik puanları kadınsılık ve erkeksilik ortancalarına göre düşük olanların ise ayrılmamış cinsiyet rolüne sahip oldukları kabul edilmektedir. Bem'in (1981; akt., Dökmen, 1999) kadın katılımcılardan oluşan örneklem için norm önerisi; kadınsılık medyanı için 5,10, erkeksilik medyanı için 4,80'dir. Dökmen'in (1999) kadın örneklem grubu için kadınsılık medyanı 5,80; erkeksilik medyanı 4,95'tir.

Bem Cinsiyet Rolü envanteri kadınsılık ve erkeksilikle ilgili rolleri bireylerin kendi değerlendirmeleri yerine toplumun idealleri üzerinden tanımlaması bakımından önemlidir (Gölge ve ark., 2016). Donnelly ve Twenge (2016) tarafından yapılan metaanaliz çalışmasında 1993 ile 2012 yılları arasında kadınların kadınsılık skorları düşmüş olsa da erkeksilik skorlarında bir değişim gözlenmemiştir. Androjen cinsiyet rolündeki esnekliğin çevreye adaptasyon ve iyi bir ruh sağlığı ile ilişkili olduğuyla ilgili tartışmalar ise devam etmektedir (Lips, 2016).

2.2.5. Evlilik İçi Cinsel Şiddete Yönelik Tutumlarla İlgili Senaryo

Evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumları ölçen bir ölçek bulunmamaktadır. Buna yönelik girişimler kısa senaryolar (vignette) ile sınırlıdır (Langhinrichsen-Rohling ve Monson, 1998; Oswald ve Russell, 2006; Munge ve ark., 2007; Kim ve Hogge, 2015). Finch (1987) katılımcıların inançlarını ve değerlerini ifade etmektense belirli bir durumla ilgili normatif görüşlerini, algılarını ifade etmelerinin daha kolay olduğunu belirtmiştir. Senaryolar doğrudan sorulara göre katılımcı için daha az tehdit edicidir.

Bu çalışmada bu amaçla iki senaryo kullanılmıştır. İlk senaryo (EK-8), evli kadınlara yönelik eşleri tarafından uygulanan rıza dışı cinsel davranışlarının kadınlar tarafından şiddet olarak algılanıp algılamadığını ölçme amacıyla Duran ve arkadaşlarının (2011) çalışmasında kullanılan örnekten araştırmacı tarafından

uyarlanmıştır. Evlilik içi cinsel şiddetin betimlendiği bu senaryo cinsel şiddetin ayrıntılı betimlenmeyerek katılımcılarda rahatsızlık yaratmaması, tecavüz, cinsel şiddet gibi vurgulu kelimeler içermemesi, fiziksel şiddetle karıştırılmasına neden olacak şiddet betimlemelerine yer vermemesi nedeniyle tercih edilmiştir.

Katılımcılardan senaryoyu okuması ve senaryodaki karakterlerle ilgili ifadelerle ne ölçüde katıldıklarını belirten 1’den (çok az) 10’a (çok fazla) kadar olan sayılardan birini işaretlemeleri istenmiştir. İlk senaryoyla ilgili sekiz ifade Langhinrichsen-Rohling ve Monson’ın (1998) çalışmasından alınmış, yardım arama davranışı ile ilgili bir ifade ve açık uçlu son soru araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. İlk dört ifade yaşanan durumdan kurbanı suçlu bulma düzeyiyle ilgilidir. Kurbanın yaşanan olaydaki sorumluluğu, eylemden duyduğu hoşnutsuzluk düzeyini, eylem üzerindeki kontrol ve mecburiyet düzeylerini belirtmektedir. Beş, altı, yedi ve sekizinci ifadeler kurbanın yaşadığı psikolojik zararın düzeyini, hak ihlalini, yaşanan olayın cinsel şiddet olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği ve ne düzeyde şiddet içerdiğini kapsamaktadır. Dokuzuncu ifade mağdurun yardım arama davranışını ne düzeyde destekledikleri ile ilgilidir. Son soruda ise senaryoda yer alan kadın karakterin bu ve benzeri durumlarda kim ya da kimlerden yardım alabileceğiyle ilgili açık uçlu soruya yer verilmiştir. Katılımcıların ilk dört ifadeye katılma düzeyleri arttıkça cinsel şiddet mağdurunu suçlama eğiliminin de arttığı, sonraki dört ifadeye katılım düzeyi arttığında ise cinsel şiddet eylemine yönelik olumlu atıfların azaldığı, başka bir deyişle cinsel şiddeti meşrulaştırdığı varsayılmıştır. Evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutum düzeyleri mağduru suçlayıcı, cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ve yardım aramaya yönelik tutumlar olmak üzere üç alt başlığa ayrılmaktadır. Mağduru suçlayıcı ve cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar dörder sorudan, yardım aramaya yönelik tutum bir sorudan oluşmaktadır. Dört sorunun toplam puanı en az 4 en çok 40 olarak hesaplanmıştır. Mağduru suçlayıcı tutum düzeyleri için ilk dört sorunun, cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutum düzeyleri için ise 5,6,7 ve 8. soruların toplam puanı hesaplanmıştır; ortalama puan dağılımına göre eşit yüzdelerden oluşan düşük, orta ve yüksek olacak şekilde üç düzeyde gruplandırma yapılmıştır. Buna göre mağduru suçlayıcı düşük düzeyde tutumların toplam puan aralıkları 4 ile 6, orta düzeyin 7 ile 13, yüksek düzeyin 14 ile 40 puan

arasındadır. Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumların toplam puan aralıkları düşük düzey için 4 ile 7, orta düzey için 8 ile 19, yüksek düzey için 20 ile 40 puan aralığındadır. Yardım aramaya yönelik tutum düzeyi (9.soru) tek sorudan oluştuğu için bu soruya verilen yanıtların toplam puanı 1 ile 10 arasında değişmektedir. Diğer tutum düzeylerinde olduğu gibi bu soruya verilen yanıtların toplam puanı 1 ile 10 arasında değişmekte ve yine diğer tutum düzeylerinde olduğu gibi bu soruya verilen yanıtların toplam puan ortalamasına göre düşük, orta ve yüksek şeklinde üç grup belirlenmiştir. Araştırmada yer alan ilgili senaryo şu şekildedir;

Ali ile Ayşe 2 yıllık evlilerdir. Birkaç gün önce ufak sorunlar nedeniyle tartışmışlardır. Ali tartışmayı unutmuş gibi görünse de Ayşe hala eşine karşı öfkeli ve tartışmadan bu yana eşiyi cinsel ilişkiden kaçınmaktadır. Bir hafta sonra araları düzelmeye başlamıştır. Çift birlikte akşam yemeğine çıkmışlar ve yemekten çok eğlenmişlerdir. Yemekten sonra evlerine döndüklerinde Ali eşine cinsel ilişki istediğine dair imada bulunmuş fakat Ayşe'den hayır yanıtı almıştır. Ali Ayşe istemese de onunla cinsel ilişkiye girmiştir.

2.2.6. Evlilikte İstek Dışı Cinsellikle İlgili Senaryo

Evlilikte istek dışı cinsellikle ilgili ikinci senaryo (EK-9) araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Kadınların evlilikte istek dışı cinsel ilişkiye yönelik tutumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanan bu senaryoda yer alan kadın karakterin yorgun ve isteksiz olmasına rağmen eşinin cinsel ilişki teklifini kabul etmesi betimlenmektedir. İstek dışı cinsel ilişkinin olası nedenleri içeren ifade seçenekleri ise Yaşan ve arkadaşlarının (2015) çalışmasından uyarlanmıştır. Yaşan ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında katılımcılara doğrudan istek dışı cinsel ilişki yaşantısı sorulmuş, istek dışı cinsel deneyimi olan katılımcılara bu deneyimlerinin olası nedenleriyle ilgili ifadeler yer verilmiştir. Bu çalışmada ise senaryoda betimlenen karakterlerin istek dışı cinsel deneyimine yönelik tüm katılımcıların tutumları değerlendirilmektedir. Bu bölümde katılımcılardan verilen ifadeler katılıp katılmadıkları sorulmuş ve birden fazla şık işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Son

kısımda ise verilen ifadelerin dışında, kendilerine göre istek dışı cinsel ilişkinin olası başka bir nedenini belirtebilecekleri açık uçlu bir soruya yer verilmiştir.

Evlilikte istek dışı cinsellik aşağıdaki senaryo ile betimlenmiştir. Bu senaryoda yer alan kadın karakter (Nedret) eşinin (Nedim) cinsel ilişki teklifine yorgun ve isteksiz olmasına rağmen rıza göstermektedir. Araştırmada yer alan ilgili senaryo şu şekildedir;

Nedim ve Nedret 8 yıllık evlilerdir. Nedret tam zamanlı bir işte çalışmaktadır. Yorucu bir günden sonra eve dönen Nedret, akşam yemeğini hazırladıktan sonra eşi ve çocuklarıyla günlük konularda sohbet ederek yemeğini yemiştir. Yemek sonrasında hep birlikte TV izledikten sonra yorgun olduğunu söyleyen Nedret erkenden yatak odasına geçmiştir. Yaklaşık yarım saat sonra eşinin yatağa geldiğini ve cinsel ilişki istediğini fark eden Nedret yorgun ve isteksiz olmasına rağmen eşinin isteğini yerine getirmiştir.

2.2.7. Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar

Cinsellikle ilgili yanlış inanışları içeren ifadeler Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği'nin (CETAD) Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk projesi kapsamında yapılan çalışmasından (2006) yararlanılarak 10 ifadelik bir liste oluşturulmuştur (EK-11). İfadelerin geçerlik ve güvenilirliği yoktur. Katılımcılardan her yargıya 'tamamen katılıyorum', 'katılıyorum', 'kararsızım', 'katılmıyorum' ve 'hiç katılmıyorum' şıklarından kendine uygun olan birini seçmesi istenmiştir.

2.3. İşlem

Anketler katılımcılara sessiz bir ortamda yüz yüze görüşülerek cinsellikle ilgili sorular içeren bir anketi erkek araştırmacıyla doldurmaktan çekinebilecekleri öngörüsüyle kadın bir psikolog eşliğinde uygulanmıştır. Katılımcılardan ankete başlamadan önce sözel olarak araştırmanın amacı ve içeriğiyle ilgili bilgilendirilmiş,

daha sonra Bilgilendirilmiş Onam Formu’nu okuyup imzalamaları istenmiştir. Araştırma için Ankara Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Etik Kurulu’ndan 02.06.2016 tarih 2016/4 sayılı (Ek-1) ve 27.06.2016 tarihinde hastanenin Eğitim Planlama Kurulu’ndan (Ek-2) gerekli izinler alınmıştır. Anketi tamamladıktan sonra araştırmayla ilgili detaylı bilgi almak isteyenlerle araştırmacıların iletişim bilgileri paylaşılmış, psikiyatrik yardım almak isteyen kişiler hastanenin psikiyatri polikliniğine yönlendirilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Örneklemin Sosyodemografik Özellikleri

Katılımcıların (n=510) yaş ortalaması 33,3($\pm$ 9,6)'dır. Yaş grupları Çizelge 3.1'de görüldüğü şekliyle üç eşit yüzdede olacak şekilde gruplandırılmıştır. Katılımcıların %58,8'i gelir getirici bir iş yapmaktadır; hane geliri ortalaması 2856 ($\pm$ 1503,6) Türk Lirası olarak belirlenmiştir. Katılımcıların kardeş sayıları tek kardeşten 13 kardeşe kadar değişkenlik göstermekte, 12 katılımcının ise kardeşi bulunmamaktadır. Katılımcıların ortalama eğitim süresi 10,9 ($\pm$ 3,7) yıl; annelerinin ortalama eğitim süresi 4,5 ($\pm$ 3,5) yıl; babalarının ortalama eğitim süresi ise 6,7 ($\pm$ 3,7) yıl olarak bulunmuştur.

Tüm katılımcıların GSA 12 puan ortancası 1,00; en az 0, en çok 12 ve çeyrekler arası aralık 4,00 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten aldıkları toplam puanlara göre dört kesme noktası kullanılarak 'genel ruh sağlığı iyi' ve 'genel ruh sağlığı kötü' şeklinde iki gruba ayrılmıştır. Katılımcıların %72'sinin ruh sağlığı durumunun iyi olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %96,3'ünün bedensel hastalığının bulunmadığı %94,1'inin alkol, %99,6'sının bağımlılık yapan madde kullanmadığı saptanmıştır.

Çizelge 3.1. Örneklemen sosyodemografik özellikleri

Demografik özellikler	% (n)
Yaş grupları	
18-27	31,2 (159)
28-35	31,4 (160)
36-60	37,5 (191)
Doğum yeri	
İl merkezi	56,1 (286)
Diğer	43,9 (224)
En uzun süre yaşadığı yer	
İl merkezi	71,6 (365)
Diğer	28,4 (145)
Şu anda yaşadığı yer	
İl merkezi	78,4 (400)
Diğer	21,6 (110)
Eğitim süresi (yıl)	
≤8	32,2 (164)
9-11	34,9 (178)
≥12	32,9 (168)
Hane halkı gelir miktarları (TL)	
<1300	15,3 (78)
1300-2499	40,6 (207)
2500 -4500	27,3 (139)
>4500	16,9 (86)
Erkek kardeş grupları	
Erkek kardeşi yok	19,4 (99)
1	41,0 (209)
≥2	39,6 (202)
Kız kardeş grupları	
Kız kardeşi yok	25,9 (132)
1	32,5 (166)
≥2	41,6 (212)
Anne eğitim süresi (yıl)	
0	21,2 (108)
1-8	68,8 (351)
≥9	10,0 (51)
Baba eğitim süresi (yıl)	
0	6,1 (31)
1-8	70,3 (359)
≥9	23,5 (120)
Dindarlık düzeyi	
Dindar değil	4,1(21)
Düşük	47,1 (240)
Yüksek	47,8 (244)
Ruh sağlığı	
İyi	72,0 (367)
Kötü	28,0 (143)

3.2. Örneklemenin Eşlerine ve Evliliklerine İlişkin Özellikler

Çizelge 3.2’de katılımcıların evlilik ve eş özellikleriyle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Ortalama evlilik yaşı 22,9 ($\pm 5,2$) ve ortalama evlilik süresi 10,5 ($\pm 10,1$) yıldır. Katılımcıların %81,4’ünün yaşları eşlerinden küçük, %13,1’inin yaşları eşit ve %5,5’inin yaşları eşlerinden büyüktür. Katılımcıların eşleriyle yaş farkı ortalaması 3,8 ($\pm 3,5$) yıldır. Katılımcıların yarından fazlası (%65,5) severek evlendiğini, %9,6’sı eşleri ile aralarında akrabalık bağı olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %5,5’inin birden fazla evlilik yaptığı ve ilk evlilik yaşının 12 ile 40 yaş aralığında değiştiği saptanmıştır. Katılımcıların halen evli oldukları eşleriyle evlilik yaşları ise 14 ile 47 yaş aralığında değişmektedir. %9’unun eşlerinin ise gelir getirici bir iş yapmadığı saptanmıştır.

Katılımcıların %13,5’i eşlerinin alkol kullandığı, yalnızca iki kişinin (%0,4) eşinin bağımlılık yapan madde kullandığı belirlenmiştir. Eşlerinin %2,9’unun bir bedensel hastalığa %0,6’sının ise bir ruhsal hastalığa sahip olduğu saptanmıştır. Katılımcıların ilk gebe kaldıkları yaşlar 12 ile 40 yaşları arasında değişmektedir. Ortalama ilk gebelik yaşı 23,2 ($\pm 4,8$) olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların yarından fazlası (%55,5) çocuk sahibidir.

Katılımcılar %38,8’i aile içi şiddet türlerinden en az birine; sırasıyla %23,3’ü sözel, %23,1’i ekonomik, %18,6’sı psikolojik, %15,9’u fiziksel ve %12,7’si cinsel şiddete evlilik süresince en az bir kez maruz kaldıklarını bildirmiştir. Katılımcıların %3,9’u yalnızca bir kez, %3,5’i birkaç defa, %8,2’si ara sıra, %4,3’ü sık sık ekonomik şiddete maruz kaldığını, %3,1’i ise eskiden maruz kaldığını fakat artık benzer bir durumun yaşanmadığı bildirmiştir. Psikolojik şiddet sıklığı değerlendirildiğinde örneklemin %4,7’si yalnızca bir kez, %5,5’i birkaç defa, %3,1’i ara sıra, %3,7’si sık sık, %1,6’sı ise eskiden yaşandığını fakat benzer deneyimin tekrarlanmadığı saptanmıştır. Sözel şiddet sıklığı ise %4,1’inin yalnızca bir kez, %8’inin birkaç defa, %6,3’ünün ara sıra, %3,9’unun sık sık, %1’inin eskiden olduğunu fakat şimdi devam etmediği görülmektedir. Aile içi şiddet dendiğinde akla ilk gelen şiddet türü olan fiziksel şiddet sıklığı incelendiğinde %5,5’inin yalnızca bir

kez, %4,9'unun birkaç defa, %1,4'ünün ara sıra, %1,2'sinin sık sık, %2,9'unun eskiden deneyimlendiği fakat halen tekrar etmediği ortaya konulmuştur. Cinsel şiddet sıklığı ise %2,5 ile yalnızca bir kez, %3,9 ile birkaç defa, %3,5 ile ara sıra, %2,2 ile sık sık ve %0,6 ile eskiden deneyimlenen bir şiddet türü olduğu bildirilmiştir.

Çizelge3.2. Örneklemenin evlilik ve eş özellikleri

Evlilik ve eş özellikleri	% (n)
İlk evlilik yaşı	
<18	11,4 (58)
18-22	43,5 (222)
≥23	45,1 (230)
Evlilik şekli	
İsteyerek	65,5 (334)
Görücü usulü	34,5 (176)
Evlilik süresi (yıl)	
≤3	34,5 (176)
4-12	32,4 (165)
≥13	33,1 (169)
Eş eğitim süresi (yıl)	
≤8	31,0 (158)
9-11	33,3 (170)
≥12	35,7 (182)
Aile tipi	
Çekirdek	87,6 (447)
Geniş	12,4 (63)
İlk gebelik yaşı	
Gebelik yok	26,7(136)
<18	6,1 (31)
18-21	22,7 (116)
22-25	23,1 (118)
≥26	21,4 (109)
Çocuk sayısı	
Çocuk yok	45,5 (232)
1	20,6 (105)
2	22,9 (117)
≥3	11,0 (56)
Aile içi şiddet türü	
Ekonomik şiddet	23,1 (118)
Psikolojik şiddet	18,6 (95)
Sözel şiddet	23,3(119)
Fiziksel şiddet	15,9 (81)
Cinsel şiddet	12,7(65)

3.3. Örneklemenin Cinsiyet Roller ve Cinsellikle İlgili Bilgi Kaynakları

Katılımcıların Bem Cinsiyet Rolü Envanterine göre cinsiyet rolleri Çizelge 3.3’de gösterilmektedir. Kadınsılık toplam puan ortancası 120,00 (38,00-140,00); erkeksilik toplam puan ortancası 106,00 (40,00-140,00)’dır. Kadınsılık puanı kadınsılık ortancasına eşit veya yüksek, erkeksilik puanı erkeksilik ortancasından düşük olan katılımcılar kadınsı, erkeksilik puanı erkeksilik ortancasına eşit veya yüksek, kadınsılık puanı kadınsılık ortancasından düşük olan katılımcıların erkeksi cinsiyet rolüne sahip olduğu varsayılmıştır. Erkeksilik ve kadınsılık ortancalarına göre kadınsılık ve erkeksilik puanlarının her ikisi de yüksek olan katılımcıların androjen, hem kadınsılık hem de erkeksilik puanları kadınsılık ve erkeksilik ortancalarına göre düşük olanların ise ayrışmamış cinsiyet rolüne sahip oldukları kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların %19,8’inin erkeksi, %12,9’unun kadınsı, %48,4’ünün androjen, %18,8’inin ayrışmamış cinsiyet rolüne sahip oldukları saptanmıştır.

Katılımcıların cinsellikle ilgili ilk bilgi kaynakları incelendiğinde en yaygın bilgi kaynağının arkadaşlar olduğu saptanmıştır. Cinsellikle ilgili hiç bilgi almadığını belirtenler tüm grubun %1,5’ini oluşturmaktadır. Bu soruya birden fazla yanıt verildiğinden toplam yanıt sayı ve yüzdesi katılımcı sayısından fazladır (Çizelge 3.3).

Çizelge 3.3. Örneklemenin cinsiyet roller ve cinsellikle ilgili bilgi kaynakları

Cinsiyet Rolü	% (n)
Erkeksi	19,8 (101)
Kadınsı	12,9 (66)
Androjen	48,4 (247)
Ayrışmamış	18,8 (96)
Cinsellikle ilgili ilk bilgi kaynakları	% (n)
Arkadaşlar	43,1 (220)
Eş	30,9 (158)
Aile üyeleri	26,8 (137)
Medya organları	17,8 (91)
Eğitim ve sağlık kurumları	16,4 (84)

3.4. Örneklemin Cinsel Mitlere İlişkin Özellikleri

Çizelge 3.4’de katılımcıların cinsel mitlere ne ölçüde katıldıkları yüzdeler olarak verilmiştir. Cinsellikle ilgili ifadeler katılımlı düzeyleri üç gruba ayrılmıştır. Her yargıya beş farklı düzeyde verilen yanıtlar üç grup altında toplanmıştır. Buna göre tamamen katılıyorum ve katılıyorum düzeyleri katılıyorum altında, kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum düzeyleri katılmıyorum altında toplanmış, kararsızım düzeyinde ise herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Her soru için ‘katılmıyorum’ 0 puan, ‘kararsızım’ 1 puan, ‘katılıyorum’ 2 puan olarak hesaplanmış, 10 maddenin toplam puanının katılımcının cinsel mitlere olan inanç düzeyini gösterdiği varsayılmıştır.

Çizelge3.4. Örneklemin cinsellikle ilgili mitlere olan inanç düzeyleri

Cinsellikle ilgili mitler	Katılıyorum % (n)	Kararsızım % (n)	Katılmıyorum % (n)
1. Erkekler her zaman cinsel istek duyarlar.	64,9 (331)	12,4 (63)	22,7 (116)
2. Sevişmek cinsel birleşme demektir.	50,8 (259)	16,5 (84)	32,7 (167)
3. Cinsel ilişkiyi erkek başlatmalı ve sürdürmelidir.	31,2 (159)	14,3 (73)	54,5 (278)
4. Eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alabileceklerini de bilirler.	83,3 (425)	9,6 (49)	7,1 (36)
5. Erkek veya kadın sevişmeye hayır diyemez.	29,8 (152)	16,3 (83)	53,9 (275)
6. Erkekler cinsel ilişkiyi her zaman ister ve buna her zaman hazırdırlar.	53,3 (272)	14,1 (72)	32,5 (166)
7. Cinsel ilişki arzusunu belli eden kadın hafif biridir	16,5 (84)	10,4 (53)	73,1 (373)
8. Uyarılmış erkek boşalmazsa zararlı olur.	30,6 (156)	34,7 (177)	34,7 (177)
9. Kadınların cinsel isteği azdır.	33,1 (169)	17,8 (91)	49,0 (250)
10. Cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğer eşin ne düşündüğünü ve ne istediğini bilirler.	67,6 (345)	21,2 (108)	11,2 (57)

3.5. Evlilikte İstek Dışı Cinselliğe Yönelik Tutumlar

Evlilikte istek dışı cinselliğin betimlendiği senaryoda kadın karakterin cinsel davranışının altında yatan olası nedenlerle ilgili ifadeler ve bu ifadelerin dışında katılımcıların ekleyebileceği açık uçlu bir soru yer almıştır. İfadelerin sayı ve yüzdesi Çizelge 3.5’de gösterilmektedir. Birden fazla şık işaretlenebildiğinden yanıt sayısı katılımcı sayısından fazladır. Katılımcılar verili ifadelerin dışında dini açıdan eşini reddetmenin günah olduğu, kadının rıza göstermemesi durumunda şiddetin çocuklara yönelebileceği kaygıları nedeniyle de istek dışı cinselliğin gerçekleşebileceği yanıtları verilmiştir.

Çizelge 3.5. Örneklemenin istek dışı cinselliğe yönelik tutumları

İstek dışı cinselliğin olası nedenleri	% (n)
Eşini sevdiği için onu redderek kırmak istememiştir.	87,0 (444)
Her evli kadın gibi eşine karşı sorumluluğunu yerine getirmek istemiştir.	51,5 (263)
Eşinin kendisini başka kadınlarla aldatması ihtimalinden çekinmiştir.	21,9 (112)
Başka erkeklere ilgisinin olduğuyla ilgili suçlamalardan çekinmiştir.	11,1 (57)
Eşi tarafından fiziksel/psikolojik/ekonomik şiddet göreceğinden çekinmiştir.	13,3 (68)
Kendisini terketmesinden çekinmiştir.	8,4 (43)
Diğer	1,6 (8)

3.6. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar

Evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar Çizelge 3.7’de gösterilmektedir. Mağduru suçlayıcı tutumları değerlendiren ilk dört sorudan ilki mağdurun cinsel eylemle ilgili isteklilik düzeyini, ikincisi şiddet üzerindeki kontrol düzeyini, üçüncüsü eylemden duyduğu hoşnutluğu ve son soru yaşanan olaydaki mecburiyet düzeyi ile ilgilidir.

Senaryodaki karakterlere yönelik tutumlarının ikincisi evlilik içi cinsel şiddet eyleminin meşruluğunu sorgulamaktadır. Bu sorular sırasıyla mağdurun deneyimlediği psikolojik zarar düzeyini (5. soru), yaşanan durumun mağdur üzerinde ne düzeyde bir hak ihlali oluşturduğunu (6. soru), eylemin içerdiği şiddet miktarını (7. soru) ve eylemin ne düzeyde cinsel şiddet olarak tanımlanabileceğiyle (8. soru) ilgilidir.

Senaryodaki kadın karakterin yardım aramaya yönelik tutumu 9. soru ile, yardım arama davranışı ise açık uçlu soru (10.soru: Bu ve benzeri olaylarla ilgili Ayşe kimlerden yardım alabilir?) ile saptanmıştır. Son soruya verilen yanıtlar altı grupta toplanmıştır. Katılımcıların yanıt yüzdeleri Çizelge 3.6’da gösterilmektedir.

Çizelge 3.6. Evlilik içi cinsel şiddet ve yardım arama davranışı

Yardım kaynakları	% (n)
Sağlık çalışanı	50,1 (256)
Aile üyeleri	13,7 (70)
Eş	9,0 (46)
Adli birimler	2,2 (11)
Kimseyle paylaşmamalı	8,1 (41)
Boş bırakanlar	16,9 (86)

Çizelge 3.7. Evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

Evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	Evlilik içi cinsel şiddete ilişkin sorular	Ortanca	Çeyrekler arası aralık
Cinsel şiddette mağduru suçlayıcı tutumlar	1. Ayşe ne ölçüde cinsel birliktelikle ilgili istekliydi?	1,00	2,00
	2. Ayşe ne ölçüde durum üzerinde kontrol sahibiydi?	2,00	4,00
	3. Ayşe ne ölçüde bu cinsel birliktelikten keyif almıştır?	1,00	2,00
	4. Böyle bir durumda Ayşe ne ölçüde cinsel birlikteliğe girmek zorundaydı?	2,00	4,00
Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar	5. Böyle bir deneyim sonucunda, Ayşe ne ölçüde ruhsal olarak olumsuz etkilenmiştir?	8,00	6,00
	6. Ali'nin yaptıkları ne ölçüde Ayşe'nin haklarını ihlal etmiştir?	9,00	4,00
	7. Bu durum ne ölçüde şiddet içermektedir?	8,00	6,00
	8. Bu durum ne ölçüde cinsel şiddet olarak değerlendirilebilir?	8,00	5,25
Cinsel şiddet ve yardım aramaya yönelik tutum	9. 'Ayşe bu ve benzeri konularda yardım aramalıdır' görüşüne ne ölçüde katılırsınız?	7,00	6,00

3.6.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Sosyodemografik Özellikler ile İlişkisi

Katılımcının sosyodemografik özelliklerinin kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlara göre değişip değişmediğini saptamak amacıyla ki-kare (chi-square) testi yapılmıştır. Evlilik içi cinsel şiddette mağduru suçlayıcı tutum düzeyleri yaş ile ilişkili bulunurken ($X^2=16,666$, df (4), $p=0,002$) cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ve yardım arama davranışı ile ilişkili bulunmamıştır (sırayla, $X^2=8201$, df (4), $p=0,084$; $X^2=0,679$, df (4), $p=0,954$). Buna göre katılımcıların yaşı arttıkça evlilik içi cinsel şiddette mağduru suçlama düzeyi düşmektedir.

Eğitim düzeyi arttıkça evlilik içi cinsel şiddet daha düşük düzeyde meşrulaştırılmaktadır ($X^2=20,998$, df (4), $p=0,001$). Benzer şekilde evlilik içi cinsel şiddette yardım aramaya yönelik tutum düzeyi katılımcının eğitim süresiyle ($X^2=10,767$, df (4), $p=0,29$) artmaktadır. Cinsel şiddeti meşrulaştırma ile eğitim düzeyi ilişkili bulunmamıştır ($X^2=8,442$, df (4), $p=0,077$).

Gelir düzeyi ile mağduru suçlama ($X^2=1,713$, df (6), $p=0,033$) ve cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutum düzeyleri ($X^2=23,724$, df (6), $p=0,001$) ters orantılıdır ve katılımcının gelir düzeyi arttıkça mağduru suçlama ve cinsel şiddeti meşrulaştırma azalmaktadır. Buna karşın gelir miktarı cinsel şiddette yardım aramaya yönelik tutumlarla ilişkili bulunmamıştır.

Çocuğu olmayanların mağduru daha çok suçlama eğiliminde ($X^2=6,452$, df (2), $p=0,040$) olduğu görülmektedir. Kişinin dindarlık düzeyi ile evlilik içi cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($X^2=14,570$, df (4), $p=0,006$) saptanmıştır. Dindarlık düzeyi arttıkça cinsel şiddet daha yüksek düzeyde meşru görülmektedir.

Katılımcının doğum yeri, en uzun süre yaşadığı yer ve halen yaşadığı yerin evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlara göre farklılaşmadığı görülmektedir. Benzer biçimde ilk gebelik yaşı ve çocuk sayısı cinsel şiddeti meşrulaştırma, mağduru suçlama ve yardım arama tutumları açısından fark yaratmadığı saptanmıştır (Çizelge 3.8).

Çizelge 3.8. Sosyodemografik özellikler ve kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

Demografik Özellikler	Mağduru suçlayıcı tutumlar					Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar					Yardım aramaya yönelik tutum				
	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)
Yaş															
18-27	23,3	40,3	35,5	16,666,	002(4)	27,0	37,1	35,8	8,201	,084(4)	30,8	37,7	31,4	,679	,954(4)
28-35	28,7	37,5	33,8			34,4	37,5	28,1			29,4	35,0	35,6		
36-60	41,9	35,1	23,0			39,3	28,3	32,5			30,9	35,6	33,5		
Doğum yeri															
İl merkezi	32,2	41,3	26,6	,961	,051 (2)	36,0	36,0	28,0	5,227	,073(2)	28,0	37,8	34,3	1,872	,392(2)
Diğer	31,7	32,6	35,7			31,3	31,3	37,5			33,5	33,9	32,6		
En uzun süre yaşadığı yer															
İl merkezi	32,9	38,9	28,2	3,416	,181(2)	35,9	34,0	30,1	3,097	,213(2)	29,6	34,8	35,6	2,527	,283(2)
Diğer	29,7	33,8	36,6			29,0	33,8	37,2			32,4	39,3	28,3		
Şu anda yaşadığı yer															
İl merkezi	31,0	39,5	29,5	3,333	,189(2)	33,8	33,8	32,5	,100	,951(2)	30,5	37,8	31,8	3,195	,202(2)
Diğer	35,5	30,0	34,5			34,5	34,5	30,9			30,0	30,0	40,0		
Eğitim düzeyi															
≤Ortaokul	25,6	36,6	37,8	8,442	,077(4)	22,6	32,9	44,5	20,998	,001(4)	38,4	27,4	34,1	10,767	,029(4)
Lise	34,3	36,0	29,8			38,8	33,7	27,5			25,8	42,1	32,0		
≥ Üniversite	35,7	39,9	24,4			39,9	35,1	25,0			27,4	38,1	34,5		
Hane halkı gelir miktarı															
<1300TL	26,9	41,0	32,1	1,713	,033(6)	17,9	35,9	46,2	23,724	,001(6)	39,7	30,8	29,5	4,531	,605(6)
1300TL-2500TL	28,0	35,3	36,7			30,4	34,3	35,3			29,0	37,7	33,3		
2500TL-4500TL	39,6	33,1	27,3			41,7	30,2	28,1			30,2	35,3	34,5		
≥4500TL	33,7	46,5	19,8			44,2	37,2	18,6			25,6	38,4	36,0		

Çizelge 3.8. Devam Sosyodemografik özellikler ve kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

	Mağduru suçlayıcı tutumlar					Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar					Yardım aramaya yönelik tutum					
İlk gebelik yaşı																
< 18	22,6	45,2	32,3		2,478	,649(4)	32,3	29,0	38,7	4,879	,300(4)	45,2	12,9	41,9	9,057	,060(4)
18-24	35,4	33,5	31,1				38,8	30,6	30,6			30,6	33,0	36,4		
≥25	33,6	33,6	29,9				30,6	40,3	29,1			27,6	40,3	32,1		
Çocuk varlığı																
Var	36,7	34,2	29,1		6,452	,040(2)	37,8	30,6	31,7	4,733	,094(2)	31,3	32,0	36,7	4,783	,091(2)
Yok	26,3	41,4	32,3				29,3	37,9	32,8			29,3	40,9	29,7		
Çocuk sayısı																
1	30,5	36,2	33,3		5,464	,243(4)	35,2	34,3	30,5	2,179	,703(4)	28,6	33,3	38,1	,681	,954(4)
2	44,4	30,8	24,8				40,2	29,9	29,9			33,3	31,6	35,0		
≥3	32,1	37,5	30,4				37,5	25,0	37,5			32,1	30,4	37,5		
Dindarlık düzeyi																
Dindar değil	28,6	33,3	38,1		6,023	,197(4)	42,9	33,3	23,8	14,570	,006(4)	19,0	33,3	47,6	5,521	,238(4)
Düşük	36,7	36,7	26,7				40,8	33,8	25,4			27,9	39,6	32,5		
Yüksek	27,5	38,5	34,0				27,0	34,0	38,9			34,0	32,4	33,6		

3.6.2. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Ebeveyn ve Kardeş Özellikleri ile İlişkisi

Katılımcıların kız kardeş sayısı ile evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, erkek kardeş sayısı cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ($X^2=16,761$, df (4), $p=0,002$) ve yardım aramaya yönelik ($X^2=17,176$, df (4), $p=0,002$) tutumlara göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Erkek kardeş sayısı arttıkça cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutum düzeyleri artmakta yardım aramaya yönelik tutum düzeyleri ise azalmaktadır. Benzer şekilde katılımcının baba eğitim düzeyi cinsel şiddete yönelik tutumlar açısından farklılaşmazken, anne eğitim düzeyi ile cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ($X^2=13,958$, df (4), $p=0,007$) ve yardım aramaya yönelik ($X^2=12,470$, df (4), $p=0,014$) tutumlar açısından anlamlı farklılık saptanmıştır. Annenin eğitim düzeyi arttıkça evlilik içi cinsel şiddette düşük düzeyde yardım arama tutumu azalırken, anneleri lise ve üstü eğitime sahip olan grup cinsel şiddeti en düşük düzeyde meşrulaştırmaktadır (Çizelge 3.9).

Çizelge 3.9. Kardeş ve ebeveyn özellikleri ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

Demografik Özellikler	Mağduru suçlayıcı tutumlar					Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar					Yardım aramaya yönelik tutum				
	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)
Erkek kardeş sayısı															
0	34,3	42,4	23,2	7,169	,127(4)	41,4	41,4	17,2	16,761	,002 (4)	22,2	38,4	39,4	17,176	,002(4)
1	35,9	34,0	30,1			36,4	31,6	32,1			24,9	42,1	33,0		
≥2	26,7	38,6	34,7			27,7	32,7	39,6			40,1	28,7	31,2		
Kız kardeş sayısı															
0	33,3	37,1	29,5	5,931	,204(4)	31,8	34,1	34,1	2,717	,606(4)	29,5	39,4	31,1	6,277	,179(4)
1	31,3	43,4	25,3			38,0	34,3	27,7			25,3	34,9	39,8		
≥2	31,6	33,0	35,4			32,1	33,5	34,4			34,9	34,9	30,2		
Anne eğitim süresi															
0	25,9	37,0	37,0	,331	,255(4)	22,2	36,1	41,7	13,958	,007(4)	34,3	31,5	34,3	12,470	,014(4)
1-8	33,6	36,5	29,9			35,6	33,0	31,3			32,2	35,3	32,5		
≥9	33,3	45,1	21,6			47,1	35,3	17,6			9,8	51,0	39,2		
Baba eğitim süresi															
0	22,6	38,7	38,8	3,568	,468(4)	22,6	35,5	41,9	8,823	,066(4)	38,7	29,0	32,3	7,764	,101(4)
1-8	31,8	36,5	31,8			32,3	33,1	34,5			32,9	35,7	31,5		
≥9	35,0	40,0	25,0			41,7	35,8	22,5			20,8	39,2	40,0		

3.6.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Evlilik ve Eş Özellikleri ile İlişkisi

Katılımcının evlenme şekli ile cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutum düzeyleri ilişkili bulunurken ($X^2=8,369$, df (2), $p=0,015$), mağduru suçlayıcı ($X^2=4,231$, df (2), $p=0,121$) ve yardım aramaya yönelik ($X^2=3,393$, df (2), $p=0,183$) tutumlar açısından bir farklılık görünmemektedir. Buna göre isteyerek evlenenler görücü usulü ile evlenenlere göre evlilikteki cinsel şiddeti daha düşük düzeyde meşrulaştırmaktadırlar.

Evlilik süresi arttıkça mağdur daha düşük düzeyde suçlanırken ($X^2=10,563$, df (4), $p=0,032$) evlilik süresi ile cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ($X^2=4,575$, df (4), $p=0,334$) ve yardım arama yönelik tutumlar ($X^2=4,130$, df (4), $p=0,389$) arasında ilişki bulunmamıştır.

Eş eğitim düzeyi ile evlilik içi cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutum düzeyleri ilişkili bulunurken ($X^2=14,581$, df (4), $p=0,006$) eş eğitim düzeyi ile mağduru suçlayıcı ($X^2=5,463$, df (4), $p=0,243$) ve yardım aramaya yönelik ($X^2=4,547$, df (4), $p=0,337$) tutumlar ilişkili bulunmamıştır.

Katılımcının evlilik yaşı ve aile tipi özellikleri mağduru suçlayıcı, cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ve yardım aramaya yönelik tutumlar arasında istatistiksel düzeyde anlamlı farklılaşma göstermemektedir (Çizelge3.10).

Çizelge 3.10. Evlilik ve eş özellikleri ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

Demografik Özellikler	Mağduru suçlayıcı tutumlar					Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar					Yardım aramaya yönelik tutum				
	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)
Evlilik yaşı															
<18	27,6	31,0	41,4	6,491	,165(4)	34,5	25,9	39,7	5,792	,215(4)	41,4	22,4	36,2	9,378	,052(4)
18-22	30,2	36,9	32,9			30,2	35,1	34,7			32,9	35,1	32,0		
≥23	34,8	39,6	25,7			37,4	34,8	27,8			25,2	40,4	34,3		
Evlenme şekli															
İsteyerek	33,2	39,2	27,5	4,231	,121(2)	38,3	31,7	29,9	8,369	,015(2)	27,8	36,5	35,6	3,393	,183(2)
Görücü usulü	29,5	34,1	36,4			25,6	38,1	36,4			35,2	35,2	29,5		
Evlilik süresi															
≤3	24,4	43,2	32,4	10,563	,032(4)	31,8	38,6	29,5	4,575	,334(4)	28,4	40,9	30,7	4,130	,389(4)
4-12	31,5	35,8	32,7			31,5	33,9	34,5			28,5	34,5	37,0		
≥13	40,2	33,1	26,6			38,5	29,0	32,5			34,3	32,5	33,1		
Eş eğitim süresi															
≤8	30,4	33,5	36,1	5,463	,243(4)	26,6	30,4	43,0	14,581	,006(4)	35,4	31,0	33,5	4,547	,337(4)
9-11	29,4	39,4	31,2			35,3	34,1	30,6			28,2	40,6	31,2		
≥12	35,7	39,0	25,3			39,0	36,8	24,2			28,0	36,3	35,7		
Aile tipi															
Çekirdek	32,2	37,8	30,0	,637	,727(2)	33,6	33,8	32,7	,450	,798(2)	29,5	36,5	34,0	1,278	,528(2)
Geniş	30,2	34,9	34,9			36,5	34,9	28,6			36,5	33,3	30,2		

3.6.4. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların İstek Dışı Cinsellik ile İlişkisi

İstek dışı cinsellikle ilgili gerekçelerin kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlara göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla Mann Whitney-U testi yapılmıştır. İstek dışı cinselliği ‘Her evli kadın gibi eşine karşı sorumluluğunu yerine getirmek istemiştir’ ile gerekçelendirenler ile diğerleri arasında cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar ($z = -2,119$, $U = 28973,500$, $p = 0,034$) ve yardım aramaya yönelik tutum ($z = -2,118$, $U = 29033,000$, $p = 0,034$) açısından istatistiksel düzeyde anlamlı farklılaşma saptanmıştır. Buna göre istek dışı cinselliği bir sorumluluk olarak değerlendirenler diğerlerine göre cinsel şiddeti daha yüksek düzeyde meşrulaştırdıkları ve yardım aramaya yönelik daha düşük düzeyde tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

İstek dışı cinsellik gerekçesini ‘Eşi tarafından fiziksel/psikolojik/ekonomik şiddet göreceğinden çekinmiştir’ ifadesi ile açıklayanlar ile diğer gerekçelendirmeler ile açıklayanların cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutum sıralama ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı fark saptanmıştır ($z = -2,092$, $U = 12675,500$, $p = 0,036$). Buna göre istek dışı cinselliği eşinden şiddet görme kaygısıyla açıklayanların diğerlerine göre mağduru daha düşük düzeyde suçlayıcı tutumlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte istek dışı cinselliği diğer gerekçelendirmeler ile değerlendirmenin kadına yönelik cinsel şiddete ilişkin tutumlar açısından anlamlı farklılaşma göstermediği saptanmıştır (Çizelge 3.11).

Çizelge 3.11. İstek dışı cinsellikle ilgili gerekçeler ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

İstek dışı cinsellik gerekçeleri	Mağduru suçlayıcı tutumlar					Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar					Yardım aramaya yönelik tutum				
	N	Sıralama Ortalaması	U	p	z	N	Sıralama Ortalaması	U	p	z	N	Sıralama Ortalaması	U	p	z
1 Diğer	66 444	251,59 282,79	12917,000	,118	-1,562	66 444	256,10 251,49	14387,500	,812	-,237	66 444	255,17 257,69	14507,500	,895	-,132
2 Diğer	263 247	261,27 249,36	30963,500	,359	-,917	263 247	268,83 241,30	28973,500	,034	-2,119	263 247	242,39 269,46	29033,000	,034	-2,118
3 Diğer	112 398	251,08 256,74	21793,500	,718	-,361	112 398	251,36 256,66	21824,500	,735	-,338	112 398	276,17 249,68	19973,500	,086	-1,717
4 Diğer	57 453	241,25 257,29	12098,000	,436	-,779	57 453	282,29 252,13	11383,500	,143	-1,463	57 453	267,97 253,93	12199,500	,488	-,693
5 Diğer	68 442	220,90 260,82	12675,500	,036	-2,092	68 442	253,27 255,84	14876,500	,893	-,135	68 442	272,12 252,94	13898,000	,307	-1,021
6 Diğer	43 467	217,28 259,02	8397,000	,074	-1,788	43 467	273,33 253,86	9274,000	,405	-,833	43 467	29416 251,94	8378,000	,066	-1,837

İstek dışı cinsellikle ilgili gerekçeler;1: Eşini sevdiği için onu redderek kırmak istememiştir,2: Her evli kadın gibi eşine karşı sorumluluğunu yerine getirmek istemiştir,3: Eşinin kendisini başka kadınlarla aldatması ihtimalinden çekinmiştir; 4: Başka erkeklere ilgisinin olduğuyla ilgili suçlamalardan çekinmiştir,.5:Eşi tarafından fiziksel/psikolojik/ekonomik şiddet göreceğinden çekinmiştir, 6: Kendisini terketmesinden çekinmiştir.

3.6.5. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Genel Ruh Sağlığı Durumu ile İlişkisi

Katılımcıların genel ruh sağlığı durumları ile evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumları arasında ilişki bulunmamıştır (Çizelge 3.12).

3.6.6. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Aile İçi Şiddete Maruz Kalma ile İlişkisi

Katılımcıların evlilikleri boyunca aile içi şiddete maruz kalmaları ile evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Benzer şekilde evlilik içi cinsel şiddete maruz kalma ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddet arasında bir ilişki saptanamamıştır (Çizelge 3.12). Bu anlamda cinsel şiddete veya aile içi şiddetin diğer türlerine maruz kalanların tutumlarının şiddete maruz kalmayanlardan farklı olmadığını dolayısıyla cinsel şiddet deneyimi ile ilgili soruya verilen yanıtların güvenilir olduğu değerlendirilmiştir.

Çizelge 3.12. Genel ruh sağlığı ve aile içi şiddet öyküsü ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

	Mağduru suçlayıcı tutumlar					Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar					Yardım aramaya yönelik tutum				
	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)	Düşük %	Orta %	Yüksek %	X ²	p(df)
Genel ruh sağlığı ve aile içi şiddet öyküsü															
Genel ruh sağlığı															
İyi	30,5	38,4	31,1	1,277	,528(2)	32,2	34,6	33,2	1,867	,393(2)	31,3	36,0	32,7	,658,	720(2)
Kötü	35,7	35,0	29,4			38,5	32,2	29,4			28,0	36,4	35,7		
Aile içi şiddet öyküsü															
Yok	33,0	38,1	28,8	1,178	,555(2)	34,3	33,7	32,1	,053	,974(2)	31,7	35,9	32,4	,802	,670(2)
Var	30,3	36,4	33,3			33,3	34,3	32,3			28,3	36,4	35,4		
Cinsel şiddet öyküsü															
Yok	32,8	36,9	30,3	1,190	,551(2)	34,6	33,0	32,4	1,339	,512(2)	30,8	36,4	32,8	,822	,663(2)
Var	26,2	41,5	32,3			29,2	40,0	30,8			27,7	33,8	38,5		

3.6.7. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Cinsiyet Rollerine İlişkisi

Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumların cinsiyet rollerine göre değişip değişmediğini saptamak amacıyla Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Buna göre cinsiyet rolleri sıralamaları ortalamaları yardım aramaya yönelik tutuma göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($X^2 = 8,747$, df (3), $p=0,033$). Bununla birlikte cinsiyet rollerinin mağduru suçlayıcı ($X^2 = 6,315$, df (3), $p=0,097$) ve cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ($X^2 = 7,614$, df (3), $p=0,055$) tutumlara göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 3.13).

Yardım aramaya yönelik tutumda belirlenen anlamlı farklılığın hangi cinsiyet rolleri arasında olduğunu saptamak amacıyla ilgili karşılaştırmalar Mann Whitney-U testi ile yapılmıştır. Analiz sonucunda; erkeksi cinsiyet rolüne sahip olanların sıralama ortalamaları (89,99) kadınsı cinsiyet rolüne sahip olanlara (74,83) göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($z=-2,015$, $U=2728,000$, $p=0,044$). Erkeksi cinsiyet rolüne sahip olanların sıralama ortalamaları (107,30) ayrışmamış cinsiyet rolüne göre (90,27) farklılaşmaktadır ($z=-2,127$, $U=4009,500$, $p=0,033$). Androjen cinsiyet rolüne sahip olanların sıralama ortalamaları (179,27), ayrışmamış cinsiyet rolüne sahip olanlara (153,29) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır ($z=-2,234$, $U=10059,500$, $p=0,026$). Bununla birlikte erkeksi cinsiyet rolüne sahip olanların androjen cinsiyet rolüne göre ($z=-0,123$, $U=12371,500$, $p=0,902$); kadınsı cinsiyet rolüne sahip olanların androjen cinsiyet rolüne ($z=-1,942$, $U=6918,500$, $p=0,052$) ve ayrışmamış cinsiyet rolüne ($z=-0,100$, $U=3139,000$, $p=0,920$) göre istatistiksel düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.13. Cinsiyet rolleri ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

Mağduru suçlayıcı tutumlar					Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar				Yardım aramaya yönelik tutum			
Cinsiyet rolleri	Sıralama				Sıralama				Sıralama			
	N	Ortalaması	X ²	p(df)	N	Ortalaması	X ²	p (df)	N	Ortalaması	X ²	p(df)
Erkeksi	101	245,01	6,315	,097(3)	101	224,84	7,614	,055 (3)	101	270,80	8,747	,033 (3)
Kadınsı	66	218,78			66	271,92			66	227,22		
Androjen	247	265,94			247	254,70			247	267,35		
Ayrışmamış	96	264,92			96	278,52			86	228,35		

3.6.8. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Cinsellikle İlgili Bilgi Kaynakları ile İlişkisi

Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumların cinsellikle ilgili bilgi kaynaklarına göre değişip değişmediğini saptamak amacıyla Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Buna göre cinsellikle ilgili ilk bilgilerini arkadaş, eş, aile üyeleri ve medya organlarından alanların evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumları açısından bir farklılık saptanmamıştır. Cinsellikle ilgili ilk bilgilerini okul veya sağlık kurumlarından alanların sıralama ortalamaları ise (220,59) diğer kaynaklardan bilgilenenlere (262,38) göre anlamlı düzeyde ($z = -2,387$, $U = 14959,500$, $p = 0,017$) farklılaşmaktadır. Eğitim ve sağlık kurumlarından bilgilenenler cinsel şiddete yönelik daha düşük düzeyde meşrulaştırıcı tutumlara sahiptirler (Çizelge 3.14).

Çizelge 3.14. Cinsellikle ilgili bilgi kaynakları ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

Cinsellik bilgi kaynağı	Mağduru suçlayıcı tutumlar					Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar					Yardım aramaya yönelik tutum				
	N	Sıralama Ortalaması	U	p	z	N	Sıralama Ortalaması	U	p	z	N	Sıralama Ortalaması	U	p	z
Aile Diğer	137 373	272,44 249,28	23229,500	,113	-1,583	137 373	253,29 256,31	25247,500	,836	-,206	137 373	257,45 254,78	25283,000	,853	-,185
Arkadaşlar Diğer	220 290	245,25 263,28	29644,500	,169	-1,376	220 290	254,42 256,32	31662,000	,885	-,145	220 290	260,87 251,43	30719,000	,464	-,732
Eş Diğer	158 352	268,77 249,54	25711,500	,171	-1,370	158 352	272,25 247,98	25161,500	,084	-1,728	158 352	243,34 260,96	25886,000	,202	-1,276
Kurum Diğer	84 426	254,75 255,65	17829,000	,959	-,051	84 426	220,59 262,38	14959,500	,017	-2,387	84 426	268,22 252,99	16823,500	,376	-,885
Medya Diğer	91 419	250,09 256,67	18572,500	,698	-,388	91 419	238,27 259,24	17496,500	,216	-1,237	91 419	250,63 277,94	17022,500	,101	-1,638

Kurum: Eğitim ve sağlık kurumları

3.6.9. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumların Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar ile İlişkisi

Çizelge 3.15. Cinsellikle ilgili yanlış inanışlar ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar

Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar	N	Sıralama Ortalaması	X ²	p (df)
Mağduru suçlayıcı tutumlar				
Düşük	163	238,82	12,948	,002(2)
Orta	191	240,90		
Yüksek	156	290,81		
Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar				
Düşük	173	212,45	31,828	,001(2)
Orta	173	253,60		
Yüksek	164	302,91		
Yardım aramaya yönelik tutum				
Düşük	155	295,71	18,069	,001(2)
Orta	184	247,02		
Yüksek	171	228,17		

Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumların cinsellikle ilgili yanlış inanışlara göre değişip değişmediğini saptamak amacıyla Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Mağduru suçlayıcı ($X^2 = 12,948$, df (2), $p = 0,002$), cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ($X^2 = 31,828$, df (2), $p = 0,001$) ve yardım aramaya yönelik tutum ($X^2 = 18,069$, df (2), $p = 0,001$) sıralamalar ortalamaları cinsellikle ilgili yanlış inanışlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre cinsellikle ilgili mitlere olan inanç arttıkça mağduru suçlayıcı ve cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar artmakta, cinsel şiddet görenin yardım aramasına yönelik tutum ise azalmaktadır (Çizelge 3.15).

4. TARTIŞMA

Bu çalışmada Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi polikliniklerine başvuran evli kadınların evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumları ve bu tutumların sosyoekonomik özellikler, evlilik öyküsü, genel ruh sağlığı, eşle istek dışı cinsellik ve aile içi şiddet deneyimi, cinsiyet rolleri, cinsellikle ilgili bilgi kaynakları ve cinsellikle ilgili yanlış inanışlar ile ilişkisi araştırılmıştır. Evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlar birbiriyle ilişkili olan cinsel şiddette mağduru suçlama, cinsel şiddeti meşrulaştırma ve yardım arama olmak üzere üç alt başlıkta incelenmiştir. Çalışmamızın sonuçlarına göre; evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlar katılımcıların yaşı, eğitim düzeyi, hane halkı gelir düzeyi, annenin ve eşin eğitim düzeyi, erkek kardeş sayısı, evlenme şekli, evlilik süresi, çocuk sahibi olma ve dindarlık düzeyine göre farklılaşmaktadır. Ayrıca eşle istek dışı cinselliği kadınlık görevi ve eşinden şiddet göreceği kaygısı ile açıklamanın cinsel şiddete yönelik tutumlara göre değiştiği görülmektedir. Cinsiyet rollerinin (erkeksi, kadınsı ve ayrışmamış), eğitim ve sağlık kurumlarından cinsellikle ilgili ilk bilgilerini alanların ve cinsellikle ilgili yanlış inanışlara inanç düzeyinin evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlarla ilişkili olduğu saptanmıştır.

4.1. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Sosyodemografik Özellikler

Yaş mağduru suçlamaya yönelik tutumlar ile ilişkili bulunurken cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ve yardım aramaya yönelik tutum ile ilişkili bulunmamıştır. Yaş arttıkça mağdur daha az suçlanmaktadır. Alanyazında yaş ile cinsel şiddete yönelik tutumlar arasındaki ilişkiyle ilgili bulgular tartışmalıdır. Basile'in (2002a) çalışmasında yaşlılar gençlere göre cinsel şiddetin evlilikte gerçekleştiği düşüncesine daha az katılmaktadır. Akçelik (2016) ise yaş ile genel olarak kadına yönelik şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar arasında bir farklılık saptamamıştır.

Çalışmamızda eğitim düzeyi arttıkça cinsel şiddet daha az meşru görülmekte ve mağdurun yardım aramasına yönelik olumlu tutum artarken, mağduru suçlama düzeyinde fark olmamaktadır. Ferro ve arkadaşları (2008) üniversite öğrencilerinin üniversite mezunlarına göre evlilik içi cinsel şiddetle ilgili daha olumsuz değerlendirmelerinin olduğunu saptamıştır. Tanrıverdi ve Şıpkın'ın (2008) evli kadınlarla yaptığı çalışmasında en düşük şiddet prevalansı okuryazar olmayan kadınlarda saptanmıştır. Benzer şekilde Afşaroğlu'nun (2016) kesitsel çalışmasında eğitim düzeyi yükseldikçe kadınların cinsel şiddete daha az maruz kaldıkları saptanmıştır. Kelebek (2016) şiddete maruz kalan yüksek eğitime sahip kadınların diğerlerine göre yasal sürece başvurarak yardım aramakta daha az tereddüt ettiklerini ortaya koymuştur. Tüm bu araştırma sonuçları ve bu çalışmanın bulgusu birlikte değerlendirildiğinde, düşük eğitim düzeyinde yaygın olan şiddete maruz kalanlarda yardım arayışının daha az olmasında evlilik içi cinsel şiddetle ilgili farkındalığın rolü olabileceği öne sürülebilir.

Katılımcının eğitim düzeyinin yanı sıra annesinin ve eşinin eğitim düzeyinin de cinsel şiddete yönelik tutumlarla ilişkili olduğu bulunmuştur. Anne ve eşin eğitim düzeyi arttıkça cinsel şiddeti meşrulaştırma düzeyi düşmektedir. Bununla birlikte annenin eğitim düzeyi azaldıkça yardım aramaya yönelik tutumlar da düşmektedir. Bu bulgularla annenin eğitim düzeyiyle birlikte şiddetin daha az meşru ve yardım aranması gereken bir durum olduğuna yönelik tutumun kuşaklar arasında aktarıldığı öne sürülebilir.

Gelir düzeyi arttıkça mağdur daha az suçlanmakta ve cinsel şiddet daha az meşru görülmekteyken, yardım aramaya yönelik tutumlarda fark saptanmamıştır. Bulgularımızı destekler nitelikte Gürer (2015) aylık gelir miktarı arttıkça eşinin beklentilerini yerine getirmediğinde kadına şiddet uygulanabilir yargısına katılma oranının da düştüğünü saptamıştır.

Çalışmamızın ilginç bulgularından biri erkek kardeş sayısı ile ilgilidir. Katılımcıların erkek kardeş sayısı arttıkça cinsel şiddete yönelik meşrulaştırıcı tutumlar da artmakta, cinsel şiddetle ilgili yardım aramaya yönelik tutum ise azalmaktadır. Fakat mağduru suçlamaya yönelik tutumlarla bir ilişki bulunmamıştır. Ulaşılabilen alanyazında konu ile ilgili bir çalışma bulgusuna rastlanmamıştır. Bu bulgu sadece annenin tutumunun değil, aile oluşumunun, bileşenlerinin niteliklerinin de kişinin cinsel şiddetle ilgili tutumunu etkileyebildiğini düşündürmektedir.

4.2. KadınaYönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Evlilik Özellikleri

İsteyerek evlenenlerin görücü usulü ile evlenenlere göre cinsel şiddeti meşrulaştırmaya yönelik tutumlarının daha düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Mağduru suçlamaya ve yardım aramaya yönelik tutumlarda ise bir fark bulunmamıştır. Görücü usulü ile evlenmenin daha düşük cinsel özgüven (Çelik, 2012) ve daha düşük cinsel doyumla ilişkili olduğuyla (Doğan ve Saraçoğlu, 2009) ilgili bulgular mevcuttur. İsteddiği kişiyle evlenebilmenin kadının eş seçimiyle ilgili iradesini sergileyebildiğine işaret ettiği düşünülürse bu özelliğin evlilik içinde dahi cinsel şiddeti meşru görmeme ile ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Ancak evlenme biçimi ile özgür irade sergileyebilme arasındaki ilişkiyi bu çalışmanın verileri ile göstermek mümkün değildir.

Evlilik süresi ile cinsel şiddete yönelik tutumlar ilişkilidir. Kişinin evlilik süresi arttıkça cinsel şiddete maruz kalan kadının daha düşük düzeyde suçlandığı görülmüştür. Cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ve yardım aramaya yönelik tutumlar ise evlilik süresiyle değişmemektedir. Evlilik süresi artan yaşla birlikte uzadığından, suçlayıcı tutumun esas olarak hangisiyle ilişkili olduğunu saptamak güçtür. Yapılan araştırmalara göre, genel olarak kadına yönelik şiddet evlilik süresince azalsa da (Öyekçin ve ark., 2012), cinsel şiddet 10 yıl ve üstü evliliklerde artmaktadır (Muslu, 2014).

Çalışmamızın bir başka ilginç bulgusu ise çocuğu olmayanların çocuk sahibi olanlara göre evlilik içi cinsel şiddette mağduru daha çok suçlayıcı tutuma sahip olmalarıdır. Küçük (2013) 470 kadın ve erkek polis memuru üzerinde yaptığı çalışmada ise çocuk sahibi olmayanların olanlara göre kadına yönelik şiddet tutumlarının ve şiddet görene yönelik mesleki tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Çalışmamızda çocuk sahibi olmayla cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ve yardım aramaya yönelik tutumlar arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Evlilik içinde cinsel şiddete maruz kalma dindarlıktan bağımsız olsa da (Bayer, 2013) evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlar dindarlık düzeyiyle ilişkili görünmektedir. Çalışmamızda kişinin bildirdiği dindarlık düzeyi arttığında cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar da artmaktadır. Baykal'ın (2008) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmasında günlük yaşamda dini etki arttıkça kadına yönelik eşitlikçi tutumların azaldığı saptanmıştır. Dindarlık düzeyi ile mağduru suçlayıcı ve yardım aramaya yönelik tutumlar arasında ise bir ilişki bulunamamıştır.

4.3. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsiyet Roller

Cinsiyet rollerinin cinsel şiddete yönelik tutumlarla ilişkisine yönelik bulgulara bakıldığında; erkeksi cinsiyet rolüne sahip kadınların kadınsı cinsiyet rolüne sahip kadınlara göre evlilik içi cinsel şiddette daha yüksek düzeyde yardım arama taraftarıdır. Altın (2014) kişilik özellikleri ile cinsiyet rollerini belirlemek amacıyla 239 kadınla yaptığı çalışmasında erkeksi cinsiyet rolüne sahip kadınların uzlaşma, hoşgörü ve sakinlik puanlarının diğer cinsiyet rollerini benimseyenlerden daha düşük olduğunu saptamıştır.

Cinsiyet rollerinin kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete mağduru suçlayıcı ve cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar ile ilişkisi bulunmamıştır. Cinsiyet rollerinin evlilik içi cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlarla ilişkili bulunmayışının tutumlar üzerinde bireysel özelliklerden daha çok kültürel özelliklerin baskın olduğunu düşündürmektedir. Kopper (1996) psikoloji öğrencileri ile yaptığı çalışmasında

kadınsı ve erkeksi cinsiyet rolüne sahip olma ile mağduru suçlama düzeyi arasında bir ilişki bulunmamıştır. Bununla birlikte Sugarman ve Frankel'in (1996) aile içi şiddet ile cinsiyet rollerini ele alan çalışmaları içeren metaanalizinde şiddet öyküsü olan kadınların daha kadınsı cinsiyet rollerine sahip oldukları saptanmıştır.

Erkeksiliğin ve kadınsılığın şiddetle ilişkisi üzerine yapılan çalışmalardaki tartışmalı bulguların varlığı cinsiyet rollerini tartışmaya açmıştır. Özellikle Bem'in rolleri sabit, belirli davranışlara indirgeyen bireyselci yaklaşımı (Anderson, 2005) eleştiri almıştır. Butler'ın (2014:57) etkileşimsel yaklaşımına göre kadınsılık ve erkeksilik her gün toplumsal beklentilere ulaşmak için perforce edilmektedir. Bu bakış açısı erkeksiliğin mi şiddete yol açtığı yoksa şiddetin mi erkeksiliğe neden olduğu sorusunu ortaya atmıştır. Cinsiyet rolleri ile ilgili son yaklaşım (yapısalcı) ise rollerin sosyal yapının bir formu (Risman, 1998) olduğuyla ilgilidir. Toplum kadına ve erkeğe kaynaklarını eşitsiz dağıtmakta ve onları adaletsiz kategorilere yerleştirmektedir. Bu yaklaşıma göre şiddetin toplumsal dağıtımındaki eşitsizlik nedeniyle kadınlar şiddeti öğrenme, kullanma ve algılama açısından erkeklerden farklılık göstermektedir.

4.4. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Ruh Sağlığı

Aile içinde şiddete maruz kalmanın kadınların ruh sağlığını olumsuz etkilediği (Savaş, 2003; Akalın, 2010) bildirilmiştir. Fakat çalışmamız ruh sağlığı ile şiddete maruz kalma ilişkisini değil şiddete yönelik tutumlarla ilişkisini konu almıştır. Bu anlamda bulgularımız kadına yönelik cinsel şiddete yönelik tutumların ruh sağlığı durumuna göre farklılaşmadığını göstermektedir.

4.5. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Aile İçi Şiddete Maruz Kalma

Aile içi şiddete maruz kalmanın cinsel doyumu etkilediği (Çetiner, 2006) bildirilse de aile içi şiddet öyküsüne sahip olanlar ile olmayanların evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumları arasında bir fark bulunmamıştır. Çalışmamızın bulgularını destekler nitelikte Bora (2015) eş şiddetine maruz kalmış kadınların kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının şiddete maruz kalmayanlardan farklı olmadığını ortaya koymuştur. Ruh sağlığı durumunda olduğu gibi şiddete maruz kalma deneyiminin de cinsel şiddete yönelik tutumlar üzerinde etkili olmadığı görünmektedir. Bununla birlikte Besni'nin (2011) çalışmasında şiddete maruz kalmış üniversite öğrencilerinin şiddet öyküsü olmayanlara göre aile içi şiddeti meşrulaştırmaya yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları saptanmıştır. Benzer bir tablo Kıyak'ın (2008) çalışmasında da görülmektedir; yaşamı boyunca bir ya da iki kez şiddete uğrayanların yaşam boyu şiddet deneyimlemeyenlere göre şiddete karşı daha onaylayıcı tutumlara sahiptirler.

Çalışmamızda genel olarak şiddete maruz kalmanın yanı sıra sadece cinsel şiddete maruz kalmış olmanın da tutumlardaki farklılıkla ilişkili olmadığı saptanmıştır. Bulgularımızla uyumlu olarak; cinsel şiddete maruz kalmış olmanın tecavüze yönelik tutumlar (Çoklar, 2007) ve cinsel saldırganlığa yönelik mitler (Güzelgün, 2011) arasında ilişkili olmadığı ortaya konulmuştur.

4.6. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsellikle İlgili Bilgi Kaynakları

Cinsellikle ilgili bilgilerini eğitim ve sağlık kurumlarından alanların cinsel şiddete yönelik daha düşük düzeyde meşrulaştırıcı tutumlara sahip oldukları saptanmıştır. Bu bilgi kaynağı ile mağduru suçlayıcı ve yardım aramaya yönelik tutum ise ilişkisizdir. Çalışmamızın bu bulgusu cinsellikle ilgili ilk bilgilerin uzman kişilerden alınmasının cinsel şiddete yönelik farkındalık kazandırması açısından önemini ortaya koymaktadır. Alanyazında cinsellikle ilgili bilgi kaynaklarının cinsel şiddete

yönelik tutumlar ile ilişkisi üzerine çalışmaya rastlanmamışsa da cinsellik eğitiminin tecavüze yönelik olumsuz tutumları olumlu yönde değiştirdiği (Fischer, 1986) gösterilmiştir. Annelerin %65'inin kızlarıyla cinsellikle ilgili konuşmadığı (Erbil ve ark., 2010) göz önünde bulundurulduğunda kurumsal bilgi kaynaklarının gerekliliği açıktır. Nitekim Van'da kadınlarla yapılan çalışmada (Avcı, 2008) katılımcıların %81'i eğitim kurumlarında cinsellikle ilgili bilgi verilmesi taraftarıdır. Çalışmamızda cinsellikle ilgili ilk bilgilerini arkadaş, eş, aile üyeleri ve medya organlarından alanların kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumları açısından bir farklılık bulunmamıştır.

4.7. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar

Toplumumuzda cinselliğin genellikle ailede hiç konuşulmadığı (Özkardeş ve ark., 2003) ve cinsellikle ilgili eğitim vermenin gençleri cinselliğe teşvik edeceği kaygısını taşıdığı (Kısa ve ark., 2013) düşünüldüğünde sağlıklı bilgilerin kadınlar arasında yayılması sürpriz olmamaktadır. Evlilikteki cinsel etkinliğin erkek tarafından başlatılması, sürdürülmesi kadın cinselliğinin ise eşe yanıtıtan ibaret olduğuyula ilgili mitlerin (Kaya ve Aslan, 2013) varlığı kadına edilgen bir rol biçerek cinsel şiddeti pekiştirmektedir. Çalışmamızda beklenildiği gibi cinsel mitlere olan inanç arttıkça cinsel şiddet gören mağduru suçlama ve cinsel şiddeti meşrulaştırma düzeyi artmakta, şiddet görenin yardım aramasına yönelik tutum ise düşmektedir.

4.8. Kadına Yönelik Evlilik İçi Cinsel Şiddete İlişkin Tutumlar ve Yardım Arama Davranışı

Çalışmamızın bulguları arasında kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumların yanı sıra eşinden cinsel şiddet gören evli kadının olası yardım kaynakları da yer almaktadır. Bu çalışmada cinsel şiddete maruz kalan kadının yardım kaynaklarında en büyük grubu sağlık çalışanları oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla aile üyeleri, eş, ve adli birimler izlemektedir. %8,1'i ise mağdurun bu

durumu kimseyle paylaşmaması taraftarıdır. Bu bulgular evlilik içinde cinsel şiddete maruz kalındığında ilk akla gelen yardım kaynağının bir sağlık kurumuna başvurmak olduğunu göstermektedir. Sağlık çalışanlarının da büyük bir çoğunluğu (%87,3) eşler arasında zorla cinsel ilişkinin tecavüz olduğuna katılmaktadır (Yazıcı ve Mamuk, 2010). Oysa Can'ın (2010) çalışmasında aile içi şiddet olgusuyla karşılaşan hekim ve hemşirelerin bu olguların yalnızca %30,4'ünü, Çatak'ın (2016) çalışmasında ise %18'ini sosyal hizmet uzmanına veya adli birimlere yönlendirildiği belirlenmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 280. maddesi ihbar yükümlülüğünü düzenlemektedir. Sağlık meslek mensuplarının mesleğini icra ederken suç işlenmiş olduğunu öğrenmesi durumunda veya suç işlendiğine dair bulgular tespit etmesi durumunda suçun ihbar edilmesi gerektiği belirtilmektedir (Hızal, 2006). Sarıbrıyk, (2012) kadına yönelik şiddet olgusuyla karşılaşıldığında bildirim yapmama nedenleri %47,4 ile mağduru daha kötü duruma sokmaktan korkma, %13,7 ile yasal sürece ait bilgisinin olmaması, %2,1 ile sağlık çalışanının sorunu kendisinin çözeceği düşüncesi olduğunu bildirmiştir. Yayla'nın çalışmasında (2009) şiddet mağduruna yardımcı olmaya çalışan hemşire ve ebelerin ise %28,8'inin mağduru bilgilendirdiği, %26,9'unun psikolojik olarak rahatlattığını, %1,9'unun gerekli tıbbi tedavisini yaptırdığını, %11,6'sının ise hiçbir şey yapmadığı saptanmıştır.

Evlilik içi cinsel şiddet yardım kaynakları ile ilgili yanıtların %13,7'si aile üyeleri oluşturmaktadır. Karataş ve arkadaşları (2006) 'kız kardeşiniz kocasından dayak yemiş olsa ve size gelse ona ne gibi tavsiyelerde bulunursunuz' sorusuna katılımcıların yarıya yakını (%49,0) kaderine razı gelmesi yanıtını vereceğini beirtmiştir. Fiziksel şiddeti ifade etme ve yardım isteme davranışının cinsel şiddete göre görece daha yüksek olacağı düşünüldüğünde bu konuda yakınlardan yardım istemenin kolay olmayacağı söylenebilir.

Çalışmamız evlilik içi cinsel şiddet gören mağdurların adli bildirim oranlarındaki düşüklüğe yönelik açıklamalar getirmeye çalışmıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı senaryolarda betimlenen davranışı şiddet olarak görse de sadece %2,2'si adli bildirimde bulunma taraftarıdır. Ünal ve arkadaşlarının (2011) polis

adaylarıyla yaptıkları çalışmada katılımcıların %44'ü 'Erkek her istediğinde kadının kocasının cinsel isteğini karşılamalıdır' yargısına katıldığı saptanmıştır. Polisin aile içi şiddet karşısındaki tutumu mağdurun şiddet gördüğünde nasıl konum alacağını da etkilemektedir (Gracia ve ark., 2011).

4.9. Evlilikte İstek Dışı Cinsellik

Çalışmanın önemli bulguları arasında evli kadınların eşleriyle isteği dışındaki cinselliği gerekçelendirme nedenleri yer almaktadır. Yaşan ve arkadaşlarının (2015) üniversite mezunu evli kadınlarla yaptığı çalışmasında katılımcıların %22,2'si eşle istek dışı cinselliği kadınlık görevi ile gerekçelendirmişlerdir. Özdemir'in (2013) hemşirelerle olan çalışmasında ise evlilik içi cinsel şiddeti kabullenmenin gerekçeleri; %71,6 ile eşin ego tatmini, %59,7 ile sevgisiz evlilikler, %55,2 ile otorite isteği ve %36,1 ile eşi cezalandırma amaçlıdır.

İstek dışı cinsellik gerekçeleri ile kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiye bakıldığında; cinsellik eşe karşı bir sorumluluktur görüşünde olanlar olmayanlara göre cinsel şiddeti daha meşru görmekte ve daha düşük yardım arama taraftarı olmaktadır. Mağduru suçlayıcı tutumlar ise bu ifadeye göre farklılaşmamaktadır. Nitekim Yangın'ın (2004) gebelerle yaptığı çalışmasında cinsel ilişkinin kadınlık görevi olduğunu düşünenlerin gebelik öncesi eşleriyle istek dışı cinsel ilişkiye girdikleri saptanmıştır.

İstek dışı cinselliği eşten şiddet görebileceği kaygısı ile gerekçelendirmenin kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar ile ilişkili olduğu görülmektedir. Buna göre şiddet kaygısıyla istek dışı cinsel ilişkiye girilebilir görüşünde olanlar olmayanlara göre mağduru daha az suçlamaktadırlar. Bu ifade ile cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ve yardım aramaya yönelik tutum arasında farklılaşma bulunmamıştır. ABD'de kadın sığınma evinde kalanlarla yapılan çalışmada (Cambell ve Alford, 1989) katılımcıların %36,7'si eşinin cinsel ilişki teklifini geri çevirdiğinde fiziksel şiddet gördüğünü belirtmektedir. Bu verinin şiddet görme kaygısının gerçekçi bir kaygı olabileceğini düşündürmektedir. İstek dışı cinsellikle ilgili diğer

ifadeler ile cinsel şiddete yönelik tutumlar arasında anlamlı farklılaşmalar bulunmamıştır.

Çalışmamızın güçlü yanları sosyokültürel düzeyleri kapsayacak düzeyde büyük bir örnekleme sahip olması, ülkemizde benzer bir çalışmanın olmaması ve birçok faktörün bir arada değerlendirilmesidir. Evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlarla ilgili çalışmaların genellikle üniversite öğrencileri ve kadın sığınma evlerinde yapıldığı düşünüldüğünde evli kadınlardan oluşan bir örneklem üzerinde yapılan bu çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4.10. Kısıtlılıklar

Bu bulgulara kendi bildirim ölçekleri ile ulaşılmıştır. Çalışmanın örneklemini hastaneye sağlık hizmeti için başvuran kadınlardan oluşmaktadır. Örneklemimiz toplumun genelini yansıtmaktan uzaktır. Dolayısıyla bulgular tüm kadınlara genellenemez. Ayrıca çalışma kadına yönelik cinsel şiddeti sadece evlilik bağlamında değerlendirmiştir. Bu nedenle bulgular evlilik dışı ilişkilere genellenemez.

Önemli bir sınırlılık ise değerlendirme araçlarıyla ilgilidir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan senaryoların ve cinsellikle ilgili yanlış inanışlardan oluşan ifadelerin geçerlik ve güvenilirliği bulunmamaktadır. Bu anlamda kadına yönelik cinsel şiddete ilişkin tutumlarla ilgili güvenilir ve geçerli ölçüm araçlarının geliştirilmesi önemlidir. Ayrıca tutumlar ile davranışlar arasında farklılık bilindiğinden mevcut ölçüm araçlarının sosyal beğenirlik etkisini azaltması yönünde revize edilmesi daha gerçekçi yanıtlar alınmasını sağlayabilir.

Yöntemle ilgili bir diğer sınırlılık verilerin toplanmasıyla ilgilidir. Cinsellikle ilgili araştırmalarda utanç ve gizlilik (Çetin,2013) nedeniyle katılımcılardan güvenilir bilgiler almak güçtür. Anket uygulaması kadın psikolog eşliğinde yapılsa da araştırmacının cinsiyeti bu anlamda bir sınırlılığa neden olabilir.

Katılımcılar arasında cinsel şiddete daha önce maruz kalmış veya halen kalmakta olanlar bulunmaktadır. Cinsel şiddet mağduru olma bir değişken olarak ele alınsa da çeşitli kaygılarla bu bilgiyi saklayanların deneyimlerinin senaryolara verilen yanıtları etkilemesi bir sınırlılık oluşturabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Cinsel şiddete yönelik tutumlarla ilgili alanyazın çoğunlukla faillerin yabancı olduğu veya flört bağlamı içinde deneyimlenen cinsel şiddete odaklanmıştır (Suarez ve Gadalla, 2010). Evlilik içi cinsel şiddet bağlamı genellikle fail ile mağdur arasındaki tanışıklık ve yakınlığının tutumlar üzerindeki etkisini ölçme amacıyla kullanılmıştır (Monson ve ark., 1996). Birçok çalışma (Bennice ve Resick, 2003; Ben-David ve Schneider, 2005) mağdur ile fail arasındaki yakınlık derecesi arttıkça mağduru suçlu görme düzeyinin de arttığını ortaya koymaktadır. Aynı cinsel şiddet eyleminin şiddeti gerçekleştiren fail ile mağdur arasındaki yakınlık derecesine göre farklı değerlendirmelere tabi tutulması şüphesiz önemlidir. Fakat çalışmamız tanışıklık ve yakınlık derecesinin belki de en yüksek düzeyde olduğu evlilik ilişkisindeki cinsel şiddet bağlamını konu almış ve bunu cinsel şiddetin öznesi evli kadınlar üzerinde yapmıştır. Buna göre kadınların evlilik içinde cinsel şiddeti sorun olarak görmelerinin yetiştikleri ailenin yanı sıra kendi eğitimleriyle de ilgili olduğu, özellikle cinsellikle ilgili eğitim kaynaklarıyla ilgili olduğu zira ailenin olumlu tutumlarının yanı sıra olumsuz tutumları ve yanlış inanışları aktarabildiği, cinsel şiddetle ilgili eşitsizliğin ilişkisinin net olarak görülebildiği sonucuna varılabilir.

Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumların bireysel ve kültürel özelliklerle ilişkili olduğu ortaya konulmuştur. Buna göre kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddette mağduru suçlayıcı tutumlar yaş, evlilik süresi, gelir düzeyi ve çocuk varlığıyla ilişkilidir. Evlilik içi cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutumlar ise kişinin, eşinin ve annesinin eğitim durumu ile gelir ve dindarlık düzeyi ile ilişkilidir. Ayrıca isteyerek evlenenler görücü usulü evlenenlere göre daha düşük meşrulaştırıcı tutumlara sahiptir. Çalışmamız mağdurun yardım aramasına yönelik tutumun kişinin ve annesinin eğitim düzeyiyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızda cinsellikle ilgili yanlış inanışlara sahip olma ve evlilikteki cinselliği kadınlık görevi olarak görmenin şiddet karşısında yardım almaya yönelik olumsuz tutumlarla ilişkili olduğu saptanmıştır. Cinselliğin erkek tarafından başlatılan ve sürdürülen, kadın cinselliğinin erkeğe yanıtı ibaret olduğuyla ilgili inanışlar evlilik bağlamındaki kadın cinselliğini eşin cinsel ihtiyaçlarının karşılanması noktasında konumlanmaktadır. Bu durumda evlilikteki istek dışı cinsellik kadın için yardım aranması gereken bir durumdan ziyade bir sorumluluğa dönüşmektedir. Ayrıca mevcut alanyazınla uyumlu olarak mağdurun olası yardım kaynaklarında en büyük grubu sağlık kuruluşları en küçük grubu ise adli birimler oluşturmaktadır. Bu çalışmadan şiddete maruz kalan kadının adli birimler yerine sağlık kurumlarına başvurmasının altında yatan motivasyonla ilgili çıkarımlar yapmak güçtür. Fakat adli birimler veya sağlık kuruluşlarından yardım istemek şiddetin belgelenmesi ve şiddeti sonlandırma girişimlerinde atılan önemli bir adım olduğu bilinmektedir.

Bu alanda çalışma yürüten araştırmacıların evlilik içi cinsel şiddet yerine ‘evlilikte istek dışı cinsellik’, ‘koca tarafından cinsel ilişkiye zorlanma’ gibi kavramları sıkça kullandıkları görülmektedir. Şiddet faili kim olursa olsun şiddettir. Kullanılan dilin değiştirilmesi sadece mağdurların deneyimlerini ve yardım kaynaklarını tartışabilme olanağı sağlamakla (Mahoney, 1999) kalmaz aynı zamanda mağdura yaşananın tartışmasız bir şiddet şekli olduğu mesajı verir. Bir diğer nokta jinekologlar ve cinsel işlev bozuklukları ile çalışan terapistlerle ilgilidir. Acil servislere vajinal, rektal kanama ve laserasyon gibi cinsel travmalar nedeniyle başvuranlara yönelik vücut dokunulmazlığının ihlaliyle ilgili sorgulamanın mağdur ile fail arasındaki ilişkiden bağımsız olduğu unutulmamalıdır. Cinsel isteksizlik, ağırlı cinsel birleşme yakınmaları ile başvuran danışanlarda cinsel şiddet öyküsünün göz önünde bulundurulması, cinsellikle ilgili yanlış inanışların tartışılması ve cinsel ilişkiye zorlamanın normal olmadığına dile getirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Erkeklerin, kolluk kuvvetlerinin özellikle hakim ve savcılarının evlilik içi cinsel şiddete yönelik tutumlarının araştırılması mağdurların adli bildirim oranlarındaki düşüklüğü açıklamaya yardımcı olacaktır. Şiddete yönelik tutumlar mağdurun

tekrarlayan şiddete rağmen neden yardım aramaktan çekindiği ruh sağlığı uzmanlarının adli süreçte yer alan mağdurla ilgili bilirkişiliği (Brown ve ark., (2016) açısından önemlidir. Kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddete ilişkin tutumlar şiddet karşısında yardım aramayı engelleyen faktörlerin ortaya çıkarılmasına, şiddetin açığa çıkması ve durdurulması gayretlerine yardımcı olacaktır.

Şiddetle mücadele etme, sonlandırılmasıyla ilgili girişimlerde bulunma önce şiddetin varlığının kabul edilmesiyle mümkündür. Şiddete uğrayan kişinin kendisine inanılmayacağı, problemi abarttığı, sorundaki rolünün sorgulanması belki de en önemlisi bir sorunun olmadığı söylenilmesi mağdurun yardım arama davranışını da etkileyecektir. Bu anlamda kadınların eğitime önem verilmesi bu eğitimlerde cinsel haklar ve sağlık konularına yer verilmesi önemlidir. Ayrıca yargılamada jürinin yer aldığı ülkelerde evlilik içi cinsel şiddetle ilgili kalıpyargılar ceza adalet sistemine doğrudan etki edecektir. Son olarak evlilik içi cinsel şiddetle mücadele sadece şiddete uğrayan kadınların değil tüm toplumun zihniyetinin değişmesiyle mümkün görünmektedir.

ÖZET

Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne Başvuran Evli Kadınların Kadına Yönelik Cinsel Şiddet Algısının Belirlenmesi ve Cinsel Şiddet Algısı ile İlişkili Faktörlerin İncelenmesi

Evlilik içi cinsel şiddet kadınlar üzerinde çeşitli fizyolojik ve psikolojik sorunlara yol açan, düşük adli bildirim oranlarına sahip olan ve sıklıkla fiziksel şiddet ile karıştırılan bir aile içi şiddet türüdür. Araştırmacılar kadınların cinsel şiddeti diğer şiddet türlerine nazaran ifade etmekte güçlük çektiklerini belirtmekte, cinsel şiddet yaygınlığının gerçeği yansıtmayabileceğini vurgulamaktadır. Bu durum konunun hassaslığının yanı sıra eş tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddetin bir şiddet biçimi olarak algılanmadığı varsayımı ile açıklanmaktadır. Bu çalışmada evli kadınların kadına yönelik evlilik içi cinsel şiddetle ilgili tutumlarının araştırılması, sosyodemografik özellikleri, evlilik öyküsü, ruh sağlığı, aile içi şiddete maruz kalma öyküsü, toplumsal cinsiyet rolü özellikleri, evlilikte istek dışı cinsellik ve cinsellikle ilgili mitlerle ilişkisinin incelenmesi hedeflenmiştir.

Çalışmamızın örneklemini Ankara Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin çeşitli polikliniklerine 01/07/2016-01/12/2016 tarihleri arasında sağlık hizmeti almak üzere başvuran hastalar arasından çalışmaya katılmak için bilgilendirilmiş, oluru alınabilen 510 evli kadın oluşturmaktadır. Sosyodemografik bilgi formu, Genel Sağlık Anketi (GSA-12), Bem Cinsiyet Rolü Envanteri (BCRE), aile içi şiddetle ilgili form, evlilik içi cinsel şiddet ve evlilikte istek dışı cinsellikle ilgili senaryolar ve bu senaryolarla ilgili sorular ile cinsellikle ilgili yanlış inanışlardan oluşan öz bildirim ölçekleri ile veriler elde edilmiştir.

Örneklemin yaş ortalaması 33,3 ($\pm 9,6$) olup yarıdan fazlası (%55,5) çocuk sahibiydi ve %58,8'i çalışmaktaydı. Katılımcıların %38,8'i aile içi şiddet türlerinden en az birine, %12,7'sinin ise cinsel şiddete evlilik süresince en az bir kez maruz kaldığı saptanmıştır. Kısa kurgusal senaryolarla ilgili yanıtların değerlendirildiği evlilik içi cinsel şiddette mağduru suçlayıcı tutum düzeyleri, yaş, gelir düzeyi, çocuk varlığı, evlilik süresi, cinsellikle ilgili mitlere inanç düzeyi ile; evlilik içi cinsel şiddeti meşrulaştırıcı tutum düzeyleri, eğitim, gelir ve dindarlık düzeyi, eş ve anne eğitim düzeyi, erkek kardeş sayısı, evlilik şekli, cinsellikle ilgili mitlere inanç düzeyi, istek dışı cinselliği kadınlık görevi ve eşten şiddet görme kaygısı ile gerekçelendirme ve cinsellikle ilgili bilgilerini eğitim ve sağlık kurumlarından alma ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Evlilik içi cinsel şiddette yardım aramaya yönelik tutum ise eğitim düzeyi, erkek kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi, istek dışı cinselliği kadınlık görevi ile gerekçelendirme, cinsiyet rolleri ve cinsellikle ilgili mitlere inanç düzeyi ile ilişkili bulunmuştur. Evlilik içi cinsel şiddetle ilgili tutumlar aile içi şiddete maruz kalma ve GSA-12 puanları ile ilişkili bulunmamıştır.

Kadınların evlilik içinde kadının rızası dışında yaşanan cinselliği sorun olarak görmelerinin yetiştikleri ailenin yanı sıra kendi eğitim düzeyleriyle, gelir düzeyiyle, toplumsal cinsiyet ve cinsellikle ilgili yaygın kalıpyargılarla ilişkili olduğu gösterilmiştir. Bu cinsel şiddet biçimiyle yürütülecek mücadelede kadınların yaygın ve örgün eğitim olanaklarından yararlanmasının sağlanması önemlidir. Bu eğitime ruh sağlığı çalışanlarının

uygulamaları içinde yer vermesi, ifade edilmesine uygun ortam sağlaması ve ruhsal etkileriyle ilgili yardım sunması gereklidir.

Anahtar Sözcükler: Cinsel şiddeti meşrulaştırma, evlilik içi cinsel şiddet, mağduru suçlama, tutumlar, yardım arama

SUMMARY

The Determination of Married Women's Perception of Sexual Violence Towards Women, Who Has Applied to Etlik Zübeyde Hanım Obstetrics and Gynecology Training Hospital, and Investigation of Factors Related to Perception of Sexual Violence Towards Women

Sexual violence within marriage is a form of domestic violence that causes various physical and psychological problems on women, has low judicial reporting rates and is often confused with physical violence. Researchers emphasize that women have difficulty to express sexual violence compare to other forms of violence, and emphasize that the prevalence of sexual violence may not reflect to the reality. In additions to it's sensitivity, it is explained the assumption of that sexual violence by spouse is not perceived as a form of violence. In this study, it was aimed to investigate married women's attitudes to sexual violence within marriage and, it's relations with sociodemographic characteristics, marital history, mental health, domestic violence history, gender role characteristics, unwanted sex in marriage, and sexual myths.

The sample of our study consists of 510 married women who were informed to take part in, who could received consent, among who applied for health service to Ankara Etlik Zübeyde Hanım Obstetrics and Gynecology Training Hospital's polyclinics between 01/07/2016 - 01 /12/2016. Results were obtained by self-reporting scales consisting of socio-demographic information form, General Health Questionnaire (GHQ-12), Bem Sex Role Inventory (BSRI), the form related to domestic violence, related scenarios of sexual violence within marriage and unwanted sex in marriage, questions about these scenarios and belief to sexual myths.

The mean age of the sample was 33,3 ($\pm$ 9,6), with the children were more than half (55,5%) and 58,8% were working. 38,8% of the participants were found to have been exposed to at least one types of domestic violence, and 12,7% of them were exposed to sexual violence at least once during marriage. Evaluations to responses to short fictional scenarios in which levels of victim blame attitudes towards sexual violence within marriage are related with age, income level, having child, duration of marriage, sex myth belief level; levels of rape support attitudes towards sexual violence within marriage are related with education, income and religiousity level, husband' and mother' education level, count of brothers, type of marriage, level of belief to sexual myths, justification of unwanted sex in marriage with wifely duty and having anxiety about violence by husband, informed about sexuality by education and health institutions are determined. Levels of help seeking attitudes towards sexual violence within marriage are related with education level, count of brothers, mother' education level, justification of unwanted sex in marriage with wifely duty, sex roles, level of belief to sexual myths. Attitudes towards sexual violence within marriage were not associated with exposure to domestic violence and GHQ-12 scores.

It has been shown that women who consider sexuality as a problem in the marriage are associated with their education and income level, common gender-role stereotypes and

sexual myths as well as the family they had grown up. By campaigning against this kind of sexual violence is important for women to provide widespread and organized education opportunities. It is necessary to include this education in mental health workers' practice, provide appropriate environment and helps for its psychological effects.

Key words: Attitudes, help seeking, rape support, sexual violence within marriage, victim blame

KAYNAKLAR

- ADINKRAH M (2011). Criminalizing Rape Within Marriage Perspectives of Ghanaian University Students. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, **55**: 982-1010.
- AFŞAROĞLU H (2016). Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi'nde doktor, hemşire ve taşeron personel olarak çalışan kadınlarda eş/partner şiddeti ve yıldırma yaygınlığının ve psikiyatrik belirtilere etkisinin değerlendirilmesi. D.E.Ü. Tıp Fakültesi. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, İzmir.
- AKALIN A (2010). 15-49 yaş grubu kadınlarda aile içi şiddet sıklığı ve şiddetin depresyona etkisi. S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Hemşirelik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- AKAR T, AKSAKAL FN, DEMİREL B, DURUKAN E, ÖZKAN S (2010). The prevalence of domestic violence against women among a group woman: Ankara, Turkey. *Journal of family violence*, **25**: 449-460.
- AKÇELİK BC (2016). Cinsiyetçi ve saldırgan tutumlar ile kadına yönelik aile içi şiddeti doğal görme arasındaki ilişkinin incelenmesi. B.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- AKIN L (2006). Türkiye’de cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların epidemiyolojisi. *Türkiye Klinikleri J Med Sci*, **26**: 655-665.
- AKSAKAL E (2014). Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu. İstanbul Barosu Dergisi. Cilt: 88, Sayı: 2. Erişim: [www.istanbulbarosu.org.tr/proje/dergi/19/files/assets/basic-html/page270.html]. Erişim Tarihi: 15/10/2016.
- AKSOY E, ÇETİN G, İNANINCI MA, POLAT O, SÖZEN MŞ, YAVUZ F (2004). Aile içi şiddet. Erişim: [<http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/6.html>] Erişim Tarihi: 1/3/2017.
- AKYÜZ M (2011). Aile içi Şiddet Mağduru Kadınların Sosyo-Kültürel Özelliklerinin İncelenmesi: Diyarbakır İli Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, K.H.O, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ALDER C (1985). An exploration of self-reported sexually aggressive behavior. *Crime & Delinquency*, **31**: 306-331.
- ALİ FA, ISRAR SM, ALI BS, JANJUA NZ (2009). Association of various reproductive rights, domestic violence and marital rape with depression among Pakistani women. *BMC psychiatry*, **9**: 1-13.
- ALTIN B (2014). Kadınlarda benimsenen cinsiyet rollerine göre kişilik özelliklerinin incelenmesi. İ.B.Ü. Sosyal bilimler Enstitüsü. Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- ALTINAY AG, ARAT Y (2009). Violence against women in Turkey. A nationwide Survey. Erişim: [http://research.sabanciuniv.edu/11418/1/Violence_Against_Women_in_Turkey.pdf]. Erişim Tarihi: 19/5/2017
- Anayasa Mahkemesi Kararı (AMK) (1998). 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 440. maddesinin Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemi. Erişim: [http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/469b7ba9-a9dc-40b1-9194-9b8ce184e2e0?excludeGerekce=False&wordsOnly=False] Erişim Tarihi: 27/10/2016.
- Anayasa Mahkemesi Kararı (AMK) (1989). 1.3.1926 günlü, 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu"nun 438. maddesinin, Anayasa'nın 10. maddesiyle 12., 17. ve 19. maddelerinin birinci fıkralarına aykırılığı nedeniyle iptali istemi. Erişim: [http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/45464874-be29-4931-bb44-0bf2ae0415ef?excludeGerekce=False&wordsOnly=False]. Erişim Tarihi: 27/10/2016.
- Anayasa Mahkemesi Kararı (AMK) (2009). 26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 104. maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 10. ve 38. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemi. Erişim: [http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/c61fef30-85aa-4ecd-9a28-dde09340b34d?excludeGerekce=False&wordsOnly=False]. Erişim Tarihi: 28/12/2016.
- ANDERSON KL (2005). Theorizing gender in intimate partner violence research. *Sex roles*, **52**: 853-865.
- ANDERSON KB, COOPER H, OKAMURA L (1997). Individual differences and attitudes toward rape: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Bulletin*, **23**: 295-315.
- AVCI DK (2008). Van bölgesinde kadınların cinsel bilgi tutum ve davranışlarının araştırılması. Y.Y. Ü. Tıp Fakültesi. Aile Hekimliği Anabilim Dalı. Tıpta Uzmanlık Tezi, Van.
- BASILE KC (1999). Rape by acquiescence The ways in which women “give in” to unwanted sex with their husbands. *Violence Against Women*, **5**: 1036-1058.
- BASILE KC (2002a). Attitudes toward wife rape: Effects of social background and victim status. *Violence and Victims*, **17**: 341-354.
- BASILE KC (2002b). Prevalence of wife rape and other intimate partner sexual coercion in a nationally representative sample of women. *Violence and Victims*, **17**: 511–524.
- BASILE KC, SMITH SG, BREIDING MJ, BLACK MC, MAHENDRA RR (2014). Sexual Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements, Version 2.0. Atlanta (GA): National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention. Erişim: [http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/sv_surveillance_definitions1-2009-a.pdf]. Erişim Tarihi: 10/6/2014.
- BAŞAR K (2013). Bedensel cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim. ‘Eşcinsellik’. Bilgilendirme Dosyası 10. Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği, İstanbul.

- Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2010). Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması. Erişim: [http://ailetoplum.aile.gov.tr/data/54292ce0369dc32358ee2a46/kutuphane_61_turkiyede_aile_degerleri.pdf]. Erişim Tarihi: 23/11/2016.
- BAŞKALE H, SÖZER A (2015). Eşinden/partnerinden şiddet gören kadınların şiddet algısı ve mağduriyet nedenleri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, **14**: 468-474.
- BAYER A (2013). Değişen toplumsal yapıda aile: Eşler arası şiddet ve din ilişkisi üzerine bir araştırma: Konya örneği. N.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış YL Tezi. Konya.
- BAYKAL T (2008). Ailede kadına yönelik fiziksel şiddet, bu şiddete ilkin tutumlar ve kişinin şiddet yaşantısı. E.Ü. Sosyal Bilimler Üniversitesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir.
- BENNICE JA, RESICK PA (2003). Marital rape history, research, and practice. *Trauma, Violence, & Abuse*, **4**: 228-246.
- BEN-DAVID S, SCHNEIDER O (2005). Rape perceptions, gender role attitudes, and victim-perpetrator acquaintance. *Sex Roles*, **53**: 385-399.
- BEM SL (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Clinical and Consulting Psychology*, **42**, 155-162.
- BEM SL (1981). *Bern Sex-Role Inventory: Professional manual*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- BERGEN RK (1996). *Wife rape: Understanding the response of survivors and service providers*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- BERGEN RK (2004). Studying wife rape: Reflections on the past, present, and future. *Violence Against Women*, **10**: 1407-1416.
- BERGEN RK, BARNHILL E (2006). *Marital rape: New research and directions*. National Resource Center on Violence Against Women, Applied Research Forum. Erişim: [http://vawnet.org/sites/default/files/materials/files/201609/AR_MaritalRape Revised.pdf]. Erişim Tarihi: 17/11/2016.
- BERMAN J (2004). Domestic sexual assault: A new opportunity for court response. *Juvenile and Family Court Journal*, **55**: 23-34.
- BESNİ İ (2011). Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumlarının cinsiyet, politik görüş ve şiddete maruz kalma açısından incelenmesi. G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat.
- BIÇAK V (1998). Kadının Cinsel radesinin Eşine Karşı Korunması: Irza Geçme Suçu. *Liberal Düşünce Dergisi*, **10**: 59-71.
- BIDWELL L, WHITEP (1986). The family context of marital rape. *Journal of Family Violence*, **1**: 277-287.

- BLACK MC, BASILE KC, BREIDING MJ, SMITH SG, WALTERS ML, MERRICK MT, CHEN J, STEVENS MR (2011). The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010 Summary Report. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention. Erişim: [https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/nisvs_report2010-a.pdf]. Erişim Tarihi: 17/11/2016.
- BORA A (2015). Evlilikte kadına yönelik şiddet: Tutum, yaşantı ve yasal farkındalık ağıısından cinsiyetler arası karşılaştırma. İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü. Sosyal Bilimler Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- BRINKERHOFF MB, GRANDIN E, LUPRI E (1992). Religious involvement and spousal violence: The Canadian case. *Journal for the Scientific Study of Religion*, **31**: 15-31.
- BROWN J, MACKIE J, SHELL Y (2016). Defending Helen Archer–marital rape and the role of expert testimony in cases involving domestic abuse. *British Politics and Policy at LSE*:1-3.
- BUTLER J (2014). Cinsiyet belası. Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi. Çev. Bařak Ertür. 4.Basım. Metis Yayınları, İstanbul.
- CAMPBELL JC (1989). Women’s responses to sexual abuse in intimate relationships. *Health Care for Women International*, **10**: 335-346.
- CAMPBELL JC, ALFORD P (1989). The dark consequences of marital rape. *AJN The American Journal of Nursing*, **89**: 946-949.
- CAMPBELL JC, SOEKEN KL (1999). Forced sex and intimate partner violence: Effects on women’s risk and women’s health. *Violence Against Women*, **5**: 1017– 1035.
- CAN MK (2010). Sağıık çalışanının aile içi şiddet olgusuna bakış ağıısı. B.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- CANİKOĞLU SK (2013). Feminist Bir Perspektifle Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı Suçu. *Fe Journal: Feminist Critique/Fe Dergi: Feminist Elestiri*, **5**: 61-73.
- CARNEY MM, BARNER JR (2012). Prevalence of partner abuse: Rates of emotional abuse and control. *Partner Abuse*, **3**: 286-335.
- CHANDRA N, MISRA G (2010). Relational Violence: Case Studies on Marital Rape and Date Rape. Violence and Conflict Resolution Contemporary Perspectives. Global Vision Publishing House.p.:69-83.
- CHANGH (2007). Psychological distress and help-seeking among Taiwanese college students: Role of gender and student status. *British Journal of Guidance & Counselling*, **35**: 347-355.
- CHIGBU CO, EKWEAZI KE, CHIGBU CC, IWUJI SE (2010). Sexual violations among married women in southeastern Nigeria. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, **110**: 141-144.

- CHITASHVILI M, JAVAKHISHVILI N, ARUTIUNOVA L, TSULADZE L, CHACHANIDZE S (2010). National research on domestic violence against women in Georgia. *Tbilisi: UNFPA Georgia*. Erişim:[<http://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/AdvanceVersions/GeorgiaAnnexX.pdf>]. Erişim Tarihi: 27/5/2017.
- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD) (2006). Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Araştırması. Cinsel Yaşam ve Sorunları. Erişim:[http://www.cetad.org.tr/CetadData/Book/10/2692011154421-Arastirma_sonuc_lari_Dosyasi_1.pdf]. Erişim Tarihi: 15/10/2016.
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (CŞMD) (2016). Kavram Tartışmaları-2: Arzu, Rıza ve Rıza İnşası. Erişim: [<http://cinselsiddetlemucadele.org/2016/06/26/kavram-tartismalari-2-arzu-riza-ve-riza-insasi/>]. Erişim Tarihi:27/5/2017.
- COKER AL, DERRICK C, LUMPKIN JL, ALDRICH TE, OLDENSICK R (2000a). Help-seeking for intimate partner violence and forced sex in South Carolina. *American journal of preventive medicine*, **19**: 316-320.
- COKER AL, HOPENHAYN C, DeSIMONE CP, BUSH HM, CROFFORD L (2009). Violence against women raises risk of cervical cancer. *Journal of women's health*, **18**: 1179-1185.
- COKER AL, RICHTER DL (1998). Violence against women in Sierra Leone: frequency and correlates of intimate partner violence and forced sexual intercourse. *Afr J Reprod Health*, **2**: 61-72.
- COKER AL, SMITH PH, McKEOWN RE, KING MJ. (2000b). Frequency and correlates of intimate partner violence by type: physical, sexual, and psychological battering. *American journal of public health*, **90**: 553.
- ÇATAK AT (2016). Birinci basamakta çalışan hekim, ebe ve hemşirelerin kadına yönelik aile içi şiddeti tanıma ve bildirim konusundaki tutum ve davranışları. P.Ü. Tıp Fakültesi. Aile Hekimliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, Denizli.
- ÇELİK E (2012). Evli bireylerin cinsel özgüven düzeyleri ile cinsel öz-yeterlik, evlilik yaşam doyumu ve cinsel utangaçlıklarının incelenmesi. S.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya.
- ÇETİN FG (2013). 15-49 yaş evli kadınların ruhsal durumları ve şiddet üzerine bir çalışma. H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Hemşirelik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇETİNER ŞG (2006). Aile içi şiddet yaşayan kadınlarda cinsel sorunlar ve intihar olasılığı. A.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ÇOKLAR I (2007). *Tecavüz ve kadına yönelik cinsel şiddetin meşrulaştırılması*. E. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

- DeKESEREDY WS, SCHWARTZ MD (2001). Theoretical and Definitional Issues in Violence Against Women. *Sourcebook on violence against women*, Second Edition. Editors: Claire M. Renzetti, Jeffery L. Edleson, Raquel Kennedy Bergen. p.: 3-22.
- DIENEMANN J, BOYLE E, BAKER D, RESNICK W, WIEDERHORN N, CAMPBELL J (2000). Intimate partner abuse among women diagnosed with depression. *Issues in mental health nursing*, **21**: 499-513.
- DİŞÇİGİL AG (2003). Aile içi şiddet gören kadınlarda psikiyatrik bozukluklar. İ.Ü. Tıp Fakültesi. Psikiyatri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, İstanbul.
- DOĞAN S, SARAÇOĞLU GV (2009). Yaşam boyu vajinismus olan kadınlarda cinsel bilgi, evlilik özellikleri, cinsel işlev ve doyumun değerlendirilmesi. *Trakya Univ Tıp Fak Derg*, **26**: 151-158.
- DONNELLY K, TWENGE JM (2016). Masculine and Feminine Traits on the Bem Sex-Role Inventory, 1993–2012: a Cross-Temporal Meta-Analysis. *Sex Roles*, **76**: 1-10.
- DÖKMEN ZY (1999). Bem cinsiyet rolü envanteri kadınsılık ve erkeksilik ölçekleri Türkçe formunun psikometrik özellikleri. *Kriz dergisi*, **7**: 27-40.
- DÖNMEZ G (2008). Evli Erkeklerde Eşlerine Yönelik Şiddet Varlığının, Türlerinin ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. D.E.Ü. Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Tıpta Uzmanlık Tezi, İzmir.
- DURAN M, MOYA M, MEGIAS JL (2011). It's his right, it's her duty: Benevolent sexism and the justification of traditional sexual roles. *Journal of sex Research*, **48**: 470-478.
- DÜLGER İ (2000). Irza Geçme Suçunun Tarihi Gelişimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **6**: 81-104.
- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2002). Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu: Özet *Genova* Erişim: [http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42495/1/9241545615_eng.pdf]. Erişim Tarihi: 30/5/2016.
- EFE ŞY, AYAZ S (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, **11**: 23-29.
- EKER T, ERDENER E (2011). Tecavüze İlişkin Kültürel Mitler ve Mitlerin Kabul Edilmesine Etki Eden Faktörler. *Türk Psikoloji Yazıları*, **14**: 60-72.
- ERBAYDAR NP (2012). Kadın Sığınmaevleri. Erişim: [<http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/Aylikyazi.php>]. Erişim Tarihi: 15/11/2016.
- ERBEK E, ERADAMLAR N, BEŞTEPE E, AKAR H, ALPKAN L (2004). Kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddet: üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma. *Düşünen Adam*, **17**: 196-204.
- ERBİL N, ORAK E, BEKTAŞ AE (2010). What are mothers knowing about sexual education, how much are mothers giving sexual education to their daughters? *Journal of Human Sciences*, **7**: 366-383.

- EYÜPOĞLU H (2008). Cinsel taciz ve travma. Eleştirel bir deneyim aktarımı. *Eleştirel Psikoloji Bülteni*, **1**: 53-63.
- ERGÜN Y, GÜLER B, TANYER İ (2012). Türkiye’de 80 sonrası kadın hareketi. Erişim: [https://kadinlarinkurtulusu.wordpress.com/yazdiklarimiz/turkiyede-80-sonrasi-kadin-hareketi/]. Erişim Tarihi: 15/11/2016.
- ERSÖZ AG (2010). Türk Atasözleri ve Deyimlerinde Kadına Yönelik Toplumsal Cinsiyet Roller. *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, **1**: 167-182.
- ESKİN M (2000). Ergen ruh sağlığı sorunları ve intihar davranışıyla ilişkileri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, **3**: 228-234.
- EWOLDT CA, MONSON CM, LANGHINRICHSEN-ROHLING J (2000). Attributions about rape in a continuum of dissolving marital relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, **15**: 1175-1182.
- FERRO C, CEMELE J, SALTZMANS A (2008). Current perceptions of marital rape: Some good and not-so-good news. *Journal of Interpersonal Violence*, **23**: 764-779.
- FERZAN KK (2015). Consent, Culpability, and the Law of Rape. *Ohio St. J. Crim. L.*, **13**: 397-439.
- FINCH J (1987). Research note: The vignette technique in survey research. *Sociology*, **21**: 105-114.
- FINKELHOR D, YLLÖ K (1987). The Research Study. *License to rape: Sexual abuse of wives*. The Free Press Paperback Edition. A Division of Macmillan, Inc. New York, p., 203-221.
- FISCHER GJ (1986). College student attitudes toward forcible date rape: Changes after taking a human sexuality course. *Journal of Sex Education and Therapy*, **12**: 42-46.
- FLOOD M, PEASE B (2009). Factors influencing attitudes to violence against women. *Trauma, Violence, & Abuse*, **10**: 125-142.
- FREEMAN MD (1981). " But If You Can't Rape Your Wife, Who [m] Can You Rape?": The Marital Rape Exemption Re-examined. *Family Law Quarterly*, **15**: 1-29.
- FREETLY AJH, KANE EW (1995). Men's and women's perceptions of non-consensual sexual intercourse. *Sex Roles*, **33**, 785-802.
- FRIEZE IH (1983). Investigating the causes and consequences of marital rape. *Signs*, **8**: 532-553.
- FUGATE M, LANDIS L, RIORDAN K, NAURECKAS S, ENGEL B (2005). Barriers to domestic violence help seeking implications for intervention. *Violence against women*, **11**: 290-310.
- GEIS G (1977). Rape-in-marriage: Law and law reform in England, the United States, and Sweden. *Adel. L. Rev.*, **6**: 284-303.

- GEORGE LK, WINFIELD I, BLAZER DG (1992). Sociocultural factors in sexual assault: Comparison of two representative samples of women. *Journal of Social Issues*, **48**: 105-125.
- GIRI SS, SINGH JK, GIRI R, JHA LK, YADAY SK (2017). Study on Domestic Violence against women in Nepalese village of Terai Region. *Janaki Medical College Journal of Medical Science*, **4**: 46-52.
- GO VF, SETHULAKSHMI CJ, BENTLEY ME, SIVARAM S, SRIKRISHNAN AK, SOLOMON S, CELENTANO DD (2003). When HIV-prevention messages and gender norms clash: the impact of domestic violence on women's HIV risk in slums of Chennai, India. *AIDS and Behavior*, **7**: 263-272.
- GOLDBERG D (1978). Manual of the General Health Questionnaire. NFER-Nelson, Windsor Publishing.
- GOOD GE, HEPPNER MJ, HILLENBRAND-GUNN TL, WANG LF (1995). Sexual and psychological violence: An exploratory study of predictors in college men. *Journal of Men's Studies*, **4**: 59-71.
- GÖLGE ZB, SANAL Y, YAVUZ S, ARSLANOĞLU-ÇETİN E (2016). Attitudes toward Wife Abuse of Police Officers and Judiciary Members in Turkey: Profession, Gender, Ambivalent Sexism and Sex Roles. *Journal of Family Violence*, **31**: 785-796.
- GÖLGE ZB, YAVUZ MF, GÜNAY Y (1999). İlgili Mesleklerden Kişilerin Irza Geçme ile İlgili Tutum ve İnanışları. *Nöropsikiyatri Arşivi*, **36**: 146-153.
- GÖMBÜL Ö, BULDUKOĞLU K (1997). Hemşirelerin kadın ve kadına yönelik eş şiddetine ilişkin görüşleri. *Kriz Dergisi*, **5**: 103- 114.
- GRACIA E, GARCIA F, LILA M (2011). Police attitudes toward policing partner violence against women: Do they correspond to different psychosocial profiles? *Journal of Interpersonal Violence*, **26**: 189-207.
- GRUBB A, HARROWER J (2008). Attribution of blame in cases of rape: An analysis of participant gender, type of rape and perceived similarity to the victim. *Aggression and Violent Behavior*, **13**: 396-405.
- GÜLER N, TEL H, TUNCAY FÖ (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *CÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, **27**: 51-56.
- GÜLSÜN M, AK M, BOZKURT A (2009). Marriage and sexuality from a psychiatric point of view. *Psikiyatriye Guncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, **1**: 68-79.
- GÜNAY Y, SÖZEN Ş, YAVUZ F, RAMADANOĞLU E (1996). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Olguları, Adli Tıp Uygulaması Çerçevesinde Bir Değerlendirme, *Adli Tıp Dergisi*. **12**: 69-79.
- GÜNEŞ G (2015). Kadınlarda vajinal muayene sırasında rahatsızlık hissi, istismar öyküsü ve posttravmatik stres bozukluğunun incelenmesi. A.M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ebelik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın.

- GÜNER GA (2015). Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerde kadınların aile içi şiddet algısı 'Kayseri Örneği'. K.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- GÜVENDİ G (2016). Gebelerde aile mutluluk düzeyi ile aile içi şiddet ilişkisinin araştırılması. Y.Y.Ü. Tıp Fakültesi. Aile Hekimliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, Van.
- GÜZELGÜN GG (2011). Toplumumuzda kadına yönelik cinsel saldırganlığın sosyal psikolojik arka planı. E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2003). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı ve Avrupa Birliği. Erişim: [http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2003/data/turkce/bolum3.pdf]. Erişim Tarihi: 6/11/2016.
- HADİ A (2000). Prevalence and correlates of the risk of marital sexual violence in Bangladesh. *Journal of Interpersonal Violence*, **15**: 787-805.
- HEGARTY K, ROBERTS G (1998). How common is domestic violence against women? The definition of partner abuse in prevalence studies. *Australian and New Zealand journal of public health*, **22**: 49-54.
- HEISE LL (1998). Violence against women an integrated, ecological framework. *Violence against women*, **4**: 262-290.
- HEISE L, ELLSBERG M, GOTTEMOELLER M (1999). Ending violence against women. *Population Reports* **11**: 1-43.
- HIZAL SA (2006). Yeni Türk Ceza Kanununda sağlık personelinin ihbar yükümlülüğü. D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Hukuku Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Hidden Hurt (2016). Marital Rape. Erişim: [http://www.hiddenhurt.co.uk/marital_rape.html]. Erişim Tarihi: 26/5/16.
- HOU J, YU L, TING SMR, SZE YT, FANG X (2011). The status and characteristics of couple violence in China. *Journal of Family Violence*, **26**: 81-92.
- HOWARD A, RIGER S, CAMPBELL R, WASCO, S (2003). Counseling services for battered women: A comparison of outcomes for physical and sexual assault survivors. *Journal of interpersonal violence*, **18**: 717-734.
- Hürriyet Gazetesi (2016). Eşle zorla ilişkiye 10 yıl 5 ay hapis cezası. Erişim:[http://www.hurriyet.com.tr/esle-zorla-iliskiye-10-yil-5-ay-hapis-cezasi-40118313]. Erişim Tarihi: 20/11/2016.
- İLKKARACAN (1998). Women for Women's Human Rights Exploring the Context of Women's Sexuality in Eastern Turkey, *Reproductive Health Matters*, 66-75.

- İPEKTEN M (2006). Evlilikte kadına yönelik cinsel istismar-şiddetin belirlenmesi. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- JACKSON CA (2007). The General Health Questionnaire. *Occupational Medicine*, **57**:79-79.
- JACKSON L (1994). Marital rape: A higher standard is in order. *Wm. & Mary J. Women & L.*, **1**: 183-216.
- JEFFORDS CR, DULL RT (1982). Demographic variations in attitudes toward marital rape immunity. *Journal of Marriage and the Family*, **44**: 755-762.
- JEFFORDS CR (1984). The impact of sex-role and religious attitudes upon forced marital intercourse norms. *Sex roles*, **11**: 543-552.
- JOHNSON MP (1995). Patriarchal terrorism and common couple violence: Two forms of violence against women. *Journal of Marriage and the Family*, **57**:283-294.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KGSM) (2009). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet. Erişim: [<http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf>]. Erişim Tarihi. 26/5/2016.
- KANBAY Y, IŞIK E, YAVUZASLAN M, KELEŞ S (2012). Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Görüş Ve Tutumlarının Belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, **1**:107-119.
- KARAOĞLU L, CELBİS O, ERCAN C, ILGAR M, PEHLIVAN E, GÜNEŞ G, EGRI M (2006). Physical, emotional and sexual violence during pregnancy in Malatya, Turkey. *The European Journal of Public Health*, **16**: 149-156.
- KARATAŞ B, DEREĞENT E, YÜZER S, YİĞİT R, ÖZCAN A (2006). Kırsal kesim kökenli kadınların aile içi şiddete ilişkin görüşleri. Erişim: [<http://docplayer.biz.tr/18947623-Kırsal-kesim-kokenli-kadınların-aile-ici-siddete-iliskin-gorusleri-karatas-b-deregent-e-yuzer-s-yigit-r-ozcan-a.html>]. Erişim Tarihi: 19/4/ 2017.
- KAVUNCU N (1987). Bem Cinsiyet Rolü Envanteri'nin Türk toplumuna uyarlama çalışması. H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- KAY AC, JOST JT, YOUNG S (2005). Victim derogation and victim enhancement as alternate routes to system justification. *Psychological Science*, **16**: 240–246.
- KAYA ÖGY, ASLAN E (2013). Kadın cinselliğinde gelenekler ve kültür. *Androloji Bülteni*, **54**: 214-217.
- KELEBEK G (2016). Aile içi şiddete maruz kalarak boşanmış kadınların yaşam deneyimleri. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- KHAWAJA M, HAMMOURY N (2008). Coerced first sexual intercourse within marriage: A clinic-based study of pregnant Palestinians refugees in Lebanon. *Journal of Midwifery and Women’s Health*, **53**: 150–154.

- KILIÇ A (2008). Cinsel Hâkimiyet ve Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı Suçu. *Türkiye Barolar*, **78**: 167-204.
- KILIÇ C (1996). Genel Sağlık Anketi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, **7**:3-11.
- KILPATRICK DG, BEST CL, SAUNDERS BE, VERONEN, LJ (1988). Rape in Marriage and in Dating Relationships: How Bad Is It for Mental Health?. *Annals of the New York Academy of Sciences*, **528**: 335-344.
- KIM E, HOGGE I (2015). Intimate Partner Violence among Asian Indian Women in the United States: Recognition of Abuse and Help-Seeking Attitudes. *International Journal of Mental Health*, **44**: 200-214.
- KIRKWOOD MK, CECIL DK (2001). Marital rape: A student assessment of rape laws and the marital rape exemption. *Violence Against Women*, **7**: 1234-1253.
- KISA S, ZEYNELOĞLU S, YILMAZ D, VERİM E (2013). Evlilik Hazırlığı Yapan Çiftlerin Cinsellikle İlgili Bilgi ve İnanışları. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, **12**: 297-306.
- KISHOR S, JOHNSON K (2005). Profiling domestic violence: a multi-country study. *Studies in Family Planning*, **36**: 259-261.
- KIYAK S (2008). Sağlık ocağında çalışan hemşire ve ebelerin ailede kadına yönelik şiddet konusunda bilgi ve tutumları. S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Hemşirelik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- KOPPER BA (1996). Gender, gender identity, rape myth acceptance, and time of initial resistance on the perception of acquaintance rape blame and avoidability. *Sex Roles*, **34**: 81-93.
- KONAN B (2011). Osmanlı Hukukunda tecavüz suçu. *OTAM*, **29**: 152-165.
- KOSS MP, DINERO TE, SEIBEL CA, COX SL (1988). Stranger and acquaintance rape: Are there differences in the victim's experience? *Psychology of women quarterly*, **12**:1-24.
- KOSS MP, GİDYCZ CA, WISNIEWSKI N (1987). The scope of rape: Incidence and prevalence of sexual aggression and victimization in a national sample of higher education students. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, **55**: 162- 170.
- KREBS C, BREIDING MJ, BROWNE A, WARNER T (2011). The association between different types of intimate partner violence experienced by women. *Journal of Family Violence*, **26**: 487-500.
- KRISHNAN S (2005). Gender, caste and economic inequalities and marital violence in rural south India. *Health Care for Women International*, **26**: 87-99.
- KÜÇÜK N (2013). Polislerin kadına yönelik şiddette ve bu tip şiddette mesleki role ilişkin tutumları. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- LANGHINRICHSEN-ROHLING J, MONSON CM (1998). Marital rape: Is the crime taken seriously without co-occurring physical abuse? *Journal of Family Violence*, **13**: 433-443.
- LANGTON L, BERZOFSKY M, KREBS CP, SMILEY-MCDONALD H (2012). *Victimizations not reported to the police, 2006-2010*. Washington, DC: US Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics. Erişim: [https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/vnvp0610.pdf]. Erişim Tarihi:1/5/2017.
- LAZAR RL (2015). The Vindictive Wife: The Credibility of Complainants in Cases of Wife Rape. *S. Cal. Rev. L. & Soc. Just.*, **25**.
- LIPS HM (2017). Sandra Bem: Naming the Impact of Gendered Categories and Identities. *Sex Roles*, **76**: 627-632.
- LYON MR (2004). No means no?: Withdrawal of consent during intercourse and the continuing evolution of the definition of rape. *The Journal of Criminal Law and Criminology* (1973-), **95**: 277-314.
- MAHONEY P (1999). High Rape Chronicity and Low Rates of Help-Seeking Among Wife Rape Survivors in a Nonclinical Sample Implications for Research and Practice. *Violence Against Women*, **5**: 993-1016.
- MALCOE LH, DURAN BM, MONTGOMERY JM. (2004). Socioeconomic disparities in intimate partner violence against Native American women: a cross-sectional study. *BMC medicine*, **2**: 1-14.
- MARSHALL AD, HOLTZWORTH-MUNROE A (2002). Varying forms of husband sexual aggression: Predictors and subgroup differences. *Journal of Family Psychology*, **16**: 286-296.
- MARTIN EK, TAFT CT, RESICK PA (2007). A review of marital rape. *Aggression and Violent Behavior*, **12**: 329-347.
- MAYBEK SD (2009). Kadına Yönelik Şiddete Ataerkil ve Kültürel Feminist Kuramlar Açısından Yaklaşım: Ankara İli Yenimahalle İlçesi Örneği. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ankara.
- MCFARLANE J, MALECHA A, WATSON K, GIST J, BATTEN E, HALL I, SMITH S (2005). Intimate partner sexual assault against women: frequency, health consequences, and treatment outcomes. *Obstetrics & Gynecology*, **105**: 99-108.
- MCMAHON-HOWARD J, CLAY-WARNER J, RENZULLI L (2009). Criminalizing spousal rape: The diffusion of legal reforms. *Sociological Perspectives*, **52**: 505-531.
- MEYBODI FB, HASSANI M (2009). Prevalence of violence against women by their partners in Kerman. *Iranian J Psy Clin Psychol* **15**: 300-307.
- MEYER SL, VIVIAN D, O'LEARY KD (1998). Men's sexual aggression in marriage: Couples' reports. *Violence Against Women*, **4**: 415-435.

- MONSON, CM, BYRD GR, LANGHINRICHSEN-ROHLING J (1996). To have and to hold: Perceptions of marital rape. *Journal of Interpersonal Violence*, **11**: 410-424.
- Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı. Öykümüz. Erişim: [<https://www.morcati.org.tr/tr/tanisalim/oykumuz>]. Erişim Tarihi: 27/10/2016.
- MOROĞLU N (2012). Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi: 357-380.
- MUEHLENHARD CL, KIMES LA (1999). The social construction of violence: The case of sexual and domestic violence. *Personality and Social Psychology Review*, **3**: 234-245.
- MUEHLENHARD CL, LINTON M A (1987). Date rape and sexual aggression in dating situations: Incidence and risk factors. *Journal of Counseling Psychology*, **34**: 186-196.
- MUEHLENHARDCL, POWCH IG, PHELPS JL, GIUSTI LM (1992). Definitions of rape: Scientific and political implications. *Journal of Social Issues*, **48**: 23-44.
- MUNGE BA, POMERANTZ AM, PETTIBONE JC, FALCONER JW (2007). The influence of length of marriage and fidelity status on perception of marital rape. *Journal of interpersonal violence*, **22**: 1332-1339.
- MUSLU A (2014). Gebelikte aile içi şiddet ve postpartum depresyon ilişkisi; Manisa örneği. C. B. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ebelik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa.
- NAÇAR M, BAYKAN Z, POYRAZOĞLU S, ÇETİNKAYA F (2009). Kayseri İlinde İki Sağlık Ocağı Bölgesi'nde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, **8**:131-138.
- NAGEL B, MATSUO H, McINTYRE KP, MORRISON N (2005). Attitudes toward victims of rape effects of gender, race, religion, and social class. *Journal of interpersonal violence*, **20**: 725-737.
- National Clearing House for Marital and Date Rape (2005). State law chart. Erişim: [http://www.ncmdr.org/state_law_chart.html]. Erişim Tarihi: 24/10/2016.
- OSWALD DL, RUSSELL BL (2006). Perceptions of sexual coercion in heterosexual dating relationships: The role of aggressor gender and tactics. *Journal of Sex Research*, **43**: 87-95.
- ÖNTAŞ C, DOĞRU S (2015). Lisede Okuyan Kız Öğrencilerin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Algıları: Niteliksel Bir Çalışma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. **26**: 45-63.
- ÖYEKÇİN D, YETİM D, ŞAHİN E (2012). Kadına yönelik farklı eş şiddeti tiplerini etkileyen psikososyal faktörler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, **23**: 1-7.
- ÖZDEMİR B (2013). Bir Üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin kadına yönelik şiddete ilişkin algılama durumlarının değerlendirilmesi. G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- ÖZDEMİR H, REZAKİ M (2007). Depresyon Saptanmasında Genel Sağlık Anketi-12. *Türk Psikiyatri Dergisi*, **18**:13-21.
- ÖZKARDEŞ SÖ, ÖZDEMİR Ö, İNCESU C, ŞİMŞEK F, KOÇ S, ÖZBEN D (2003). Sağlık Çalışanı Olarak Hemşirelerde Cinsel Mitler. İ. Ü. Florence Nightingale HYO ve HYO Mezunları Derneği. İstanbul: 2. Uluslararası 9. Ulusal Hemşirelik Kongresi:565–568.
- ÖZMEN HE (1999). Cinsel mitler ve cinsel işlev bozuklukları. *Psikiyatri Dünyası*, **2**: 49-53.
- ÖZYURT BC, DEVECİ A (2011). Manisa’da kırsal bir bölgedeki 15-49 yaş evli kadınlarda depresif belirti yaygınlığı ve aile içi şiddetle ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, **22**: 10-16.
- PAINTER K, FARRINGTON DP (1998). Marital violence in Great Britain and its relationship to marital and non-marital rape. *International Review of Victimology*, **5**: 257-276.
- PANCHANADESWARAN S, KOVEROLA C (2005). The voices of battered women in India. *Violence against women*, **11**: 736-758.
- POLLARD P (1992). Judgements about victims and attackers in depicted rapes: A review. *British Journal of Social Psychology*, **31**: 307-326.
- PLICHTA SB, FALIK M (2001). Prevalence of violence and its implications for women’s health. *Women’s Health Issues*, **11**: 244-258.
- RATH P (2007). Marital rape and the Indian legal scenario. *Indian law journal*. Erişim: [http://www.indialawjournal.org/archives/volume2/issue_2/article_by_priyanka.html]. Erişim Tarihi: 29/10/2016.
- REBEIZ MJ, HARB C (2010). Perceptions of rape and attitudes toward women in a sample of Lebanese students. *Journal of Interpersonal Violence*, **25**: 735-752.
- RICH RF, SAMPSON RJ (1990). Public perceptions of criminal justice policy: does victimization make a difference?. *Violence and victims*, **5**: 109-118.
- RIGGS DS, KILPATRICK DG, RESNICK HS (1992). Long-term psychological distress associated with marital rape and aggravated assault: A comparison to other crime victims. *Journal of Family Violence*, **7**: 283-296.
- RISMAN B (1998). Gender as structure. *Gender Vertigo: American Families in Transition*, Yale University Press.p.:292-299.
- ROSS JM (2015). Making marital rape visible: A history of American legal and social movements criminalizing rape in marriage. The Graduate College at the University of Nebraska. Dissertation.
- ROSSI P, WAITE E, BOSE C, BERK R (1974). The seriousness of crimes: Normative structures and individual differences. *American Sociological Review*, **39**: 224-237.

- RUSSELL DEH (1982). Rape in marriage. New York: Macmillan alıntı yapılan makale: Bergen, R. K. (2004). Studying wife rape: Reflections on the past, present, and future. *Violence Against Women*, **10**: 1407-1416.
- RUSSELL DEH (1984). Sexual exploitation: Rape, child sexual abuse, and workplace harassment. Beverly Hills, CA: Sage Publications. p.:507-519.
- RUSH F (1990). The many faces of backlash. In D. Leidholdt & J. Raymond (Eds.). The sexual liberals and the attack on feminism(pp. 165-174). New York: Pergamon.
- RYAN RM (1995). The sex right: A legal history of the marital rape exemption. *Law & Social Inquiry*, **20**: 941-1001.
- SALMAN E (2009). Eşe Karşı Cinsel Saldırı Suçu. B.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- SANAY B (2016). Tecavüzcü kocaya emsal ceza.Erişim: [http://www.cnnturk.com/turkiye/tecavuzcu-kocaya-emsal-ceza]. Erişim Tarihi: 22/11/2016.
- SANTHYA KG, RAMA F, SINHA RK, MOHANTY SK (2007). Consent and Coercion: Examining Unwanted Sex Among Married Young Women in India. *Int Fam Plan Perspect*,**33**:124-132.
- SARIBIYIK M (2012). Malatya Merkez Sağlık Ocaklarında çalışan hekim, hemşire ve ebelerin şiddet deneyimleri ve kadına yönelik şiddetle ilgili tutum ve davranış düzeyleri. İ.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- SAVAŞ N (2003). Doğankent Sağlık Eğitim Araştırma Bölgesindeki 15-49 yaş kadınların ruh sağlığı ve aile içi şiddete maruz kalma açısından değerlendirilmesi üzerine bir çalışma. Ç.Ü. Tıp Fakültesi. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Tıpta Uzmanlık Tezi, Adana.
- SAWMA G (2015). The law of Marriage in Iran. Erişim: [http://gabrielsawma.blogspot.com.tr/2015/01/the-law-of-marriage-in-iran.html].Erişim Tarihi: 15/10/2016.
- SEDZIAFA AP, TENKORANG EY, OWUSU AY (2016). Kinship and Intimate Partner Violence Against Married Women in Ghana: A Qualitative Exploration. *Journal of interpersonal violence*, 1-28.
- Sexual Assault Reform Act (SARA) (2001). Know the Law: Sexual Assault Reform Act NYPTI Manual. Erişim:[http://www.correctionhistory.org/northcountry/html/knowlaw/sarasnypti3.htm]. Erişim Tarihi: 15/10/2016.
- SHALHOUB-KEVORKIAN N (1999). Towards a cultural definition of rape: Dilemmas in dealing with rape victims in Palestinian society. In *Women's Studies International Forum*, Pergamon.Vol. 22, No. 2, p.: 157-173.
- SHARMA V, SUJAY R, SHARMA A (1998). Can married women say no to sex?: repercussions of the denial of the sexual act. *Journal of Family Welfare*, **44**: 1-8.

- SHIELDS NM, HANNEKE CR (1983). Battered wives' reactions to marital rape. In D. Finkelhor, R. J. Gelles, G. T. Hotaling, & M. A. Straus (Eds.), *The dark side of families: Current family violence research* Beverly Hills, CA: Sage. p.: 131–148.
- SIMONSON K, SUBICH LM (1999). Rape perceptions as a function of gender-role traditionality and victim-perpetrator association. *Sex Roles*, **40**: 7-8.
- SIRMA Ö (2011). Yeni Türk Ceza Kanunu'nda ilgilinin rızası. İ.K.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hukuk Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- SUAREZ E,GADALLA TM (2010). Stop blaming the victim: A meta-analysis on rape myths. *Journal of Interpersonal Violence*, **25**:2010-2035.
- SUGARMAN DB, FRANKEL SL (1996). Patriarchal ideology and wife-assault: A meta-analytic review. *Journal of family violence*, **11**: 13-40.
- SULLIVAN JP, MOSHER DL (1990). Acceptance of guided imagery of marital rape as a function of macho personality. *Violence and Victims*, **5**: 275-286.
- STERMAC L, DEL BOVE G, ADDISON M (2001). Violence, injury, and presentation patterns in spousal sexual assaults. *Violence Against Women*, **7**: 1218-1233.
- STERMAC L, MONT JD, DUNN S (1998). Violence in known-assailant sexual assaults. *Journal of Interpersonal Violence*, **13** (3), 398-412.
- STRUCKMAN-JOHNSON C (1988). Forced sex on dates: It happens to men, too. *Journal of sex research*, **24**: 234-241.
- ŞEN E (2015). Cinsel Suçlarda Müşteki Beyanının Kanıt Gücü ve 'Hayatın Olağan Akışı' Kavramı. Erişim:[<http://www.hukukihaber.net/cinsel-suclarda-musteki-beyaninin-kanit-gucu-ve-hayatin-olagan-akisi-kavrami-makale,4089.html>]. Erişim Tarihi: 15/11/2016.
- ŞİMŞEK H (2011). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, **25**: 119-126.
- TANRIVERDİ G, ŞİPKİN S (2008). Çanakkale'de sağlık ocaklarına başvuran kadınların eğitim durumunun şiddet görme düzeyine etkisi. *Fırat Tıp Dergisi*, **13**: 183-187.
- TEMPLE JR, WESTON R, RODRIGUEZ BF, MARSHALL LL (2007). Differing effects of partner and nonpartner sexual assault on women's mental health. *Violence Against Women*, **13**: 285-297.
- TICHY LL, BECKER JV, SISCO MM (2009). The downside of patriarchal benevolence: Ambivalence in addressing domestic violence and socio-economic considerations for women of Tamil Nadu, India. *Journal of Family Violence*, **24**: 547–558.
- TJADEN P THOENNES N (2000a). Extent, nature, and consequences of intimate partner violence: Findings from the National Violence Against Women Survey. (Report No. NCJ-181867). Washington, DC: National Institute of Justice.p.:1-11.

- TJADEN P, THOENNES N (2000b). Prevalence and consequences of male-to-female and female-to-male interpersonal violence as measured by the National Violence Against Women Survey. *Violence Against Women*, **6**: 140–159.
- TOROSLU N (2012). Ceza Muhakemesi Hukuku. Savaş Yayınevi. Ankara.
- TORTAMIŞ B (2009). Sığınma evinde kalan kadınlarda şiddet öyküsü açısından travma sonrası stres bozukluğu, benlik saygısı ve beden algısının değerlendirilmesi. İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü. Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- TUNCEL EK (2007). Samsun ili merkezinde evli kadına yönelik eş şiddeti sıklığı ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. O.M.Ü. Tıp Fakültesi. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Tıpta Uzmanlık Tezi, Samsun.
- Türk Ceza Kanunu 5237 (2004). Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar. Erişim: [http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm]. Erişim Tarihi: 12/6/2016.
- Türk Ceza Kanunu 6284 (2012). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. T.C. Resmi Gazete. 28239 Erişim: [http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm]. Erişim Tarihi: 20/11/2016.
- UÇAR MS (2007). İstanbul Ümraniye İlçesi Kazım Karabekir Mahallesinde Yaşayan Kadınların Şiddet Tanımları ve Şiddete Yaklaşımlarının Belirlenmesi. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÜNAL S, KIRLANGIÇ ŞB, AZCAN İ, ÖZDEMİR A (2011). Aile içi şiddet mağdurlarının polise başvurularında polise uygun davranış modellerinin kazandırılması. Suç Önleme Sempozyumu, Bursa. 7–8 Ekim 2011.
- VALDOVINOS MG, MECHANIC MB (2016). Sexual Coercion in Marriage: Narrative Accounts of Abused Latinas. *Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work*, 1-18.
- VAN DER BRUGGEN M, GRUBB A (2014). A review of the literature relating to rape victim blaming: An analysis of the impact of observer and victim characteristics on attribution of blame in rape cases. *Aggression and violent behavior*, **19**: 523-531.
- WALKER R, LOGAN TK, JORDAN CE, CAMPBELL JC (2004). An integrative review of separation in the context of victimization: Consequences and implications for women. *Trauma, Violence, & Abuse*, **5**: 143-193.
- WATTS C, KEOGH E, NDLOVU M, KWARAMBA R (1998). Withholding of sex and forced sex: Dimensions of violence against Zimbabwean women. *Reproductive Health Matters*, **6**: 57–65.
- WEINGOURT R (1990). Wife rape in a sample of psychiatric patients. *Image: The Journal of Nursing Scholarship*, **22**: 144-147.
- WEINGOURT R, MARUYAMA T, SAWADA I, YOSHINO J (2001). Domestic violence and women's mental health in Japan. *International nursing review*, **48**: 102-108.

- WESTWELL CA (1998). Cognitive processing therapy in the treatment of marital rape. *Psychotherapy in private practice*, **17**: 63-77.
- WHATLEY MA (1993). For better or worse: The case of marital rape. *Violence and victims*, **8**: 29-39.
- WHATLEY MA (2005). The effect of participant sex, victim dress, and traditional attitudes on causal judgments for marital rape victims. *Journal of Family Violence*, **20**: 191-200.
- WILLIAMS LS (1984). The classic rape: When do victims report?. *Social Problems*, **31**: 459-467.
- WOLF ME, LY U, HOBART MA, KERNICK MA (2003). Barriers to seeking police help for intimate partner violence. *Journal of family Violence*, **18**: 121-129.
- Women's Freedom Center (2012). Sexual Violence & Consent. Erişim: [http://womensfreedomcenter.net/get-informed/sexual-violence-consent/]. Erişim Tarihi: 1/5/2017.
- World Health Organization (2013). Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. World Health Organization. Erişim:[http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85239/1/9789241564625_eng.pdf]. Erişim Tarihi: 10/6/2016
- XL (1999). Accomplishing the impossible: An advocate's notes from the successful campaign to make marital and date rape a crime in all 50 U.S. states and other countries. *Violence Against Women*, **5**: 1064-1081.
- YANGIN HB (2004). Gebelikte cinsel davranışların belirlenmesi. H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- YANIKKEREM E, KARADAŞ G, ADIGÜZEL B, SEVİL Ü (2006). Domestic violence during pregnancy in Turkey and responsibility of prenatal healthcare providers. *American journal of perinatology*, **16**: 93-104.
- YAŞAN A, TAMAM L, BARDAKÇI HS (2015). Bir grup evli kadında istem dışı cinsel birleşme: Yaygınlığı, nedenleri ve bazı sonuçları. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, **16**: 389-396.
- YAYLA İD (2009). Hekim ve hemşirelerin kadına yönelik şiddet ile ilgili bilgi, tutum ve davranış düzeyleri. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Cerrahi Hastalıkları Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- YAVUZ MF, GÖLGE BZ, SAFRAN N (1998). A survey on sexual assault in marriage. *Journal of Legal Medicine*; **3**: 45-50.
- YAZICI S, MAMUK R (2010). Sağlık çalışanlarının kadına yönelik şiddete yaklaşımları. *Bakırköy Tıp Dergisi*, **6**: 73-77.

YEGİDİS BL (1988). Wife abuse and marital rape among women who seek help. *Affilia*, 3: 62-68.

YÖRÜK S (2010). Kadına yönelik şiddet: Antalya Örneği. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

EKLER

EK-1 Etik Kurul Kararı

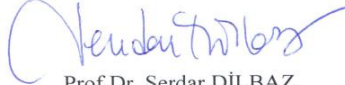
2016/4

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU
ANKARA İLİ 2. BÖLGE KAMU HASTANELERİ BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ETLİK ZÜBEYDE HANIM KADIN HASALIKLARI EĞİTİM ARAŞTIRMA HASTANESİ
KLİNİK ARAŞTIRMA ETİK KURULU

02.06.2016 tarihinde Etik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Etik Kurul'u Prof. Dr. Serdar DİLBAZ başkanlığında toplandı.

Toplantıda Sinan TETİK tarafından başvurusu yapılan "Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne başvuran evli kadınların kadına yönelik cinsel şiddet algısının belirlenmesi ve cinsel şiddet algısı ile ilişkili faktörlerin incelenmesi" adlı çalışma araştırmacının gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş, çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezlerde gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına ve kurulumuz kararının başvuru sahibi tarafından sağlık bakanlığına arzına gerek olmadığına;

1- Mevcut çalışmanın mahremiyet içeriği yüksek olduğundan anket görüşmelerinin bire bir çalışmacı tarafından sessiz bir odada yapılması kaydı ile toplantıya katılan Etik Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile kabulüne karar verilmiştir.

Prof. Dr. Serdar DİLBAZ
EZH Kadın Hast. E.A.H
Etik Kurul Başkanı

Doç. Dr. Nihal DEMİREL
EZH Eğitim Araştırma Hast.
Eğitim Görevlisi
(Katılmadı)

Doç. Dr. Gökhan TULUNAY
EZH Eğitim Araştırma Hast.
Eğitim Görevlisi

Ali DALBAY
A.İ.T.İ.A (Dış Ticaret)

Doç. Dr. Ömer Lütfi TAPISIZ
EZH Eğitim Araştırma Hast.
Eğitim Görevlisi

Doç. Dr. İnci KAHYAOĞLU
EZH Eğitim Araştırma Hast.
Eğitim Görevlisi

Doç. Dr. Melike DOĞANAY
Zekai Tahir Burak Kadın
Sağlığı EAH

Doç. Dr. Özlem UZUNLAR
Zekai Tahir Burak Kadın
Sağlığı EAH

Doç. Dr. Nüket
P.ERBAYDAR
Hacettepe Üniv. Tıp Fak. Halk
Sağ. ABD Öğretim Üyesi
(Katılmadı)

Doç. Dr. Esin İLERİ GÜREL
HÜTF Fizyoloji ABD
(Katılmadı)

Dr. Gökçe ÖZTÜRK FİNCAN
GÜTF Tıbbi Farmakoloji
ABD
(Katılmadı)

Doç. Dr. Muhittin ASTARLI
Gazi Üniv. Hukuk Fak.

Ek-2 EPK Raporu

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ANKARA İLİ 2. BÖLGE KAMU HASTANELER BİRLİĞİ SEKRETERLİĞİ
ETLİK ZÜBEYDE HANIM KADIN HASTALIKLARI
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ

209

27.06.2016 tarihinde EPK toplandı;

9. Psikolog Sinan TETİK tarafından sunulan "Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne başvuran evli kadınların kadına yönelik cinsel şiddet algısını belirlenmesi ve kadına yönelik cinsel şiddet algısı ile ilişkili faktörlerin incelenmesi" konulu çalışmanın anketin özel koşullarda hasta mahremiyetine özen gösterilecek ortam oluşturulduktan sonra gerçekleştirilmesi ve bir kadın psikoloğun anket öncesi bilgilendirme, onam alma ve anket doldurma işlemleri sırasında gönüllüye eşlik etmesi ve onam alınmadan önce hastaların anketi incelemesinin sağlanması koşuluyla ve hastane yöneticisi Op. Dr. Leyla Mollamahmutoğlu'nun araştırma ekibine eklenmesi ile kabulüne,

Eğitim Sekreterliği

Op.Dr. S.AKSAKAL

Op.Dr. T. ENSARİ

Prof. Dr. Berna DİLBAZ
Eğitim Görevlisi

Doç. Dr. Fulya KAYIKÇIOĞLU
Eğitim Görevlisi

Op. Dr. Leyla MOLLAMAHMUTOĞLU
Hastane Yöneticisi

Ek-3 Anket Bilgilendirme Formu

 T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu	ASGARI BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	Doküman Adı: KADB-F.23-R.00
		Yayın Tarihi: 18.04.2013
		Sayfa No: 107/132
		Onaylayan: Daire Başkanı

Sayın Katılımcı;

Bu çalışma, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Adli Psikoloji Anabilim Dalında, Psk. Sinan TETİK tarafından Prof. Dr. Vesile ŞENTÜRK CANKORUR danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, evli kadınların cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlarını incelemektir. Çalışmada sizinle birlikte toplam 510 kişiye ulaşılması hedeflenmektedir.

Çalışmaya katılım tamamen **gönüllülük** ve **gizlilik** esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılmayı kabul etmeyebilir ya da istediğiniz aşamada da vazgeçebilirsiniz. Katılmayı kabul ederseniz ortalama 20 dakika sürecek birkaç anket dolduracaksınız. **Vereceğiniz bilgiler üçüncü kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır.**

Araştırma için Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Etik Kurulu ve Eğitim Planlama Koordinasyon Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır. Alınan veriler bilimsel amaçlı olup, toplu değerlendirilecektir. Araştırma deneysel kısım içermemekte ve katılım karşılığında bir ücret ödenmemektedir. Ankette yer alan soruların herhangi birinden rahatsızlık hissedecek olursanız istediğiniz anda formu bırakabilir ve araştırmadan çekilebilirsiniz.

Çalışmada vereceğiniz yanıtlar oldukça önemlidir. Lütfen her bir anket için sayfanın başında verilmiş olan yönergeyi okuyunuz ve gerçek duygu, düşünce ve davranışlarınıza göre mümkün olduğunca boş yanıt bırakmayarak yönergede belirtildiği şekilde cevaplayınız.

Araştırma ile ilgili daha detaylı bilgi almak isterseniz anket öncesinde veya sonrasında aşağıdaki iletişim adreslerini kullanabilirsiniz.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Vesile ŞENTÜRK CANKORUR

Psk. Sinan TETİK

Ankara Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Psikiyatri Anabilim Dalı
03125957272
ves@ttmail.com

Ankara Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Adli Psikoloji Anabilim Dalı
03125674736 05055178580
sinan_ttk@yahoo.com

 T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu	ASGARİ BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	Doküman Adı: KADB-F.23-R.00
		Yayın Tarihi: 18.04.2013
		Sayfa No: 108/132
		Onaylayan: Daire Başkanı

Bu çalışmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çekilebileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayınlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

Katılımcı**Sorumlu Araştırmacı**

Adı-Soyadı:

Adı-Soyadı:

İmza:

İmza:

Tarih:

Tarih:

Ek-4 Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

1.Doğum yılınız:

2.Doğum yeriniz?

- 1.İl Merkezi ☐ 2.İlçe Merkezi ☐ 3. Kasaba ☐ 4.Köy ☐ 5.Yurt dışı ☐

3. En uzun süre yaşadığınız yer?

- 1.İl Merkezi ☐ 2.İlçe Merkezi ☐ 3.Kasaba ☐ 4.Köy ☐ 5.Yurtdışı ☐

4. Şu anda nerede yaşıyorsunuz?

- 1.İl Merkezi ☐ 2.İlçe Merkezi ☐ 3.Kasaba ☐ 4.Köy ☐ 5.Yurtdışı ☐

5.En son mezun olduğunuz eğitim kurumu nedir?

- 1.Okur-Yazar ☐
2. İlkokul ☐
3. Ortaokul ☐
4. Lise ☐
5. Üniversite ☐
6. Yüksek Lisans/Doktora ☐

6. Siz dahil kaç kardeşsiniz?:..... Erkek, Kız; Toplam

7. Gelir getirici bir iş yapıyor musunuz? 1. Evet ☐ 2. Hayır ☐

8. Eve giren aylık toplam gelir ne kadar?

1. 1300TL'den az ☐ 2. 1300TL-2499TL ☐ 3. 2500TL- 3499TL ☐
4. 3500TL-4499TL ☐ 5. 4500TL-5999TL ☐ 6. 6000TL ve üzeri ☐

9. Şu anda evinizde kimlerle beraber oturuyorsunuz?

1. Eşimle beraber ☐
2. Eşim ve çocuklarımla beraber ☐
3. Eşim, çocuklarım ve eşimin aile üyeleriyle (hepsi veya birkaçı) beraber ☐
4. Eşim, çocuklarım ve kendi aile üyelerimle (hepsi ya da birkaçı) beraber ☐
5. Çocuklarımla beraber ☐
6. Tek başıma ☐
7. Diğer

10. Annenizin en son mezun olduğu eğitim kurumu nedir?

1. Okur-yazar değil ☐
2. Okur- yazar ☐
3. İlkokul ☐
4. Ortaokul ☐
5. Lise ☐
6. Üniversite ☐
7. Yüksek Lisans/Doktora ☐

11. Babanızın en son mezun olduğu eğitim kurumu nedir?

1. Okur-yazar değil ☐
2. Okur- yazar ☐
3. İlkokul ☐
4. Ortaokul ☐
5. Lise ☐
6. Üniversite ☐
7. Yüksek Lisans/Doktora ☐

12. Bedensel hastalığınız var mı? 1. Hayır ☐ 2. Evet,

13. İlk kez gebe kaldığınızda kaç yaşınızdaydınız? (Gebe kalmadıysanız doldurmayınız):.....

14. Çocuğunuz var mı? 1. Hayır ☐ (16.soruya geçiniz) 2. Evet ☐ (15.soruya geçiniz.)

15. Aşağıda yer alan bölüme çocuğunuz/çocuklarınızla ilgili bilgileri doldurunuz.

Sıra Yaşı Cinsiyeti

- 1
- 2
- 3
- .
- .

16. Alkol kullanıyor musunuz? 1. Hayır ☐ 2. Evet ☐

17. Bağımlılık yapan madde kullanıyor musunuz (sigara hariç) 1. Hayır ☐ 2. Evet ☐

18. Kaç evlilik yaptınız?.....

19. Birden fazla evlilik yaptıysanız ilk evlilik yaşınızı yazınız?.....

Bundan sonraki soruları şimdiki evliliğinizi düşünerek cevaplayınız.

20. Eşinizin kaçınıcı evliliği?.....

21. Evliliğinizi hangi şekilde yaptınız?

1. Severek (kendi seçiminizle) ☐
2. Görücü usulü ile isteyerek ☐
3. Görücü usulü ile zorla ☐
4. Kaçma ☐
5. Kaçırılma ☐
6. Diğer.....

22. Eşinizle aranızdaki nikâh türü nedir?

- 1.Sadece resmi nikâh ☐
2.Sadece dini nikâh (imam nikâhı) ☐
3.Her ikisi de (hem resmi hem de dini nikâh) ☐
4.Nikâh yok ☐

23. Evlendiğinizde siz ve eşiniz kaç yaşındaydınız?

Siz:..... Eşiniz:

24. Eşinizle bir akrabalık bağınız var mı? Hayır ☐ Evet ☐ Neyiniz olur?.....

25. Eşinizin en son mezun olduğu eğitim kurumu nedir?

1. Okur-yazar değil ☐
2. Okur- yazar ☐
3. İlkokul ☐
4. Ortaokul ☐
5. Lise ☐
6. Üniversite ☐
7. Yüksek Lisans/Doktora ☐

26. Eşiniz çalışıyor mu? 1.Hayır ☐ 2.Evet ☐

27. Eşiniz alkol kullanıyor mu? 1. Hayır ☐ 2. Evet ☐

28. Eşiniz bağımlılık yapan madde kullanıyor mu (sigara hariç)? 1. Hayır ☐ 2. Evet ☐

29. Eşinizin bedensel hastalığı var mı? 1. Hayır ☐ 2. Evet,

30.Eşinizin ruhsal hastalığı var mı? 1. Hayır ☐ 2. Evet,

31) Kendinizi ne ölçüde dindar kabul ediyorsunuz?

Dindarlık 1'den (hiç dindar değil) 5'e (çok dindar) kadar sıralanmıştır.

Size uygun olduğunu düşündüğünüz kutunun (☐) içine (X) işareti koyarak belirtiniz.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Hiç dindar değil Çok dindar

Ek-5 Genel Sağlık Anketi

(GSA-12)

Lütfen bu açıklamayı dikkatle okuyunuz: Son birkaç hafta içinde her hangi bir tıbbi şikâyetinizin olup olmadığını, genel olarak sağlığınızın nasıl olduğunu öğrenmek istiyoruz. Bütün soruları size en uygun cevabı kutunun (□) üzerine(X) koyarak işaretleyiniz. Geçmişteki değil, yalnız son dönemdeki ve şu andaki şikâyetlerinizi sorduğumuzu unutmayınız.

SON ZAMANLARDA....

1.Endişeleriniz nedeniyle uykusuzluk çekiyor musunuz?	Hiç çekmiyorum ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden sık ☐	Çok sık ☐
2.Kendinizi sürekli zorluk altında hissediyor musunuz?	Hiç çekmiyorum ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden çok ☐	Çok sık ☐
3.Karar vermekte güçlük çekiyor musunuz?	Hiç çekmiyorum ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden çok ☐	Çok sık ☐
4.Zorlukları halledemeyecek gibi hissediyor musunuz?	Hiç çekmiyorum ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden çok ☐	Çok sık ☐
5.Kendinizi keyifsiz ve durgun hissediyor musunuz?	Hiç çekmiyorum ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden sık ☐	Çok sık ☐
6.Kendinize güveninizi kaybediyor musunuz?	Hiç çekmiyorum ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden sık ☐	Çok sık ☐
7. Kendinizi değersiz biri olarak görüyor musunuz?	Hiç çekmiyorum ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden az ☐	Çok sık ☐
8.Yaptığınız işe dikkatinizi verebiliyor musunuz?	Her zamankinden çok ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden az ☐	Her zamankinden çok daha az ☐
9.İşe yaradığınızı düşünüyor musunuz?	Her zamankinden çok ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden az ☐	Her zamankinden çok daha az ☐
10.Sorunlarınızla uğraşabiliyor musunuz?	Her zamankinden çok ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden az ☐	Her zamankinden çok daha az ☐
11.Değişik yönlerden baktığınızda kendinizi mutlu hissediyor musunuz?	Her zamankinden çok ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden az ☐	Her zamankinden çok daha az ☐
12.Günlük işlerinizden zevk alabiliyor musunuz?	Her zamankinden çok ☐	Her zamanki kadar ☐	Her zamankinden az ☐	Her zamankinden çok daha az ☐

Ek-6 Aile İçi Şiddetle İlgili Sorular

(AİŞS)

Lütfen bu açıklamayı dikkatle okuyunuz: Aşağıdaki tabloda bazı davranışlar listelenmiştir. Siz aşağıda belirtilen durumları **eşinizle** ne sıklıkta yaşıyorsunuz? Lütfen size en uygun gelen cevabın olduğu boşluğa (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

Davranışlar	Hiç olmadı	Yalnızca bir kez oldu	Birkaç defa oldu	Ara sıra oluyor	Sık sık oluyor	Eskiden oluyordu, şimdi olmuyor
1. Paranızın elinizden alınması, harçlık verilmemesi, aile gelir ve giderleri konusunda bilgi gizlenmesi, çalışmanıza izin verilmemesi.						
2. Ailenizle, arkadaşlarınızla görüşmenizin engellenmesi, kıskançlık nedeniyle sık sık kavga çıkarılması, evi terk etmekle tehdit edilmeniz, çocuklarınızı kullanarak duygusal sömürü yapılması, sizi eve kapatması.						
3. Aşağılayıcı sözlerin söylenmesi, küçümsemesi, küfür etmesi, lakap takarak alay etmesi.						
4. İstemediğiniz halde cinsel yaklaşma, hoşlanmadığınız cinsel davranışları yapmak zorunda kalma.						
5. Tekme, tokat, yumruk atılması, itilme, herhangi bir aletle vurulma.						

Ek-7 Bem Cinsiyet Rolü Envanteri

(BCRE)

Aşağıdaki özelliklerin her birinin sizi tanımlama bakımından ne kadar uygun olduğunu düşününüz. Her özelliğin karşısına, size uygunluğunu

- 1 hiç uygun değil
- 2 genellikle uygun değil
- 3 bazen uygun değil
- 4 kararsızım
- 5 bazen uygun
- 6 genellikle uygun
- 7 her zaman uygun

anlamına gelmek üzere 1 ile 7 arasında bir numarayınız.

1.ağırbaşlı, ciddi		21.idealist	
2.ailesine karşı sorumlu		22.incinmiş duyguları tamir etmeye istekli	
3.anlayışlı		23.kaba dil kullanmayan	
4.baskın, tesirli		24.kadını	
5.başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı		25.kendi ihtiyaçlarını savunan	
6.boyun eğen		26.kendine güvenen	
7.cana yakın		27.kuralcı, katı	
8.cömert		28.lider gibi davranan	
9.çocukları seven		29.mantıklı	
10.duygularını açığa vurmayan		30.merhametli	
11.duygusal		31.namuslu	
12.erkeksi		32.otoriter	
13.etkileyici, güçlü		33.riski göze almaktan çekinmeyen	
14.fedakâr		34.sadık	
15.girişken		35.saldırgan	
16.gönül alan		36.sevecen	
17.gözü pek		37.sıkılgan	
18.haksızlığa karşı tavır alan		38.sözünde duran	
19.hassas		39.tatlı dilli	
20.hırslı		40.yumuşak, nazik	

Ek-8 Evlilik İçi Cinsel Şiddetle İlgili Senaryo

(CŞS)

Aşağıda eşlerin cinsel hayatıyla ilgili iki senaryoya yer verilmiştir. Lütfen senaryoları dikkatli bir şekilde okuyunuz.

I

Ali ile Ayşe 2 yıllık evlilerdir. Birkaç gün önce ufak sorunlar nedeniyle tartışmışlardır. Ali tartışmayı unutmuş gibi görünse de Ayşe hala eşine karşı öfkeli ve tartışmadan bu yana eşiyi cinsel ilişkiden kaçınmaktadır. Bir hafta sonra araları düzelmeye başlamıştır. Çift birlikte akşam yemeğine çıkmışlar ve yemekte çok eğlenmişlerdir. Yemekten sonra evlerine döndüklerinde Ali eşine cinsel ilişki istediğine dair imada bulunmuş fakat Ayşe'den hayır yanıtı almıştır. Ali Ayşe istemese de onunla cinsel ilişkiye girmiştir.

Aşağıda yukarıda okuduğunuz senaryo ile ilgili bazı sorulara yer verilmiştir. Her bir sorunun yanıtı 1'den (çok az) 10'a (çok fazla) kadar derecelendirilmiştir. Soruların kesin bir yanıtı yoktur. Sizden istenen size en uygun gelen cevabın yer aldığı kutunun (□) üzerine (X) işareti koyarak belirtmenizdir.

Sorular	Çok az	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Çok fazla
Ayşe ne ölçüde cinsel birliktelikle ilgili istekliydi?	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Ayşe ne ölçüde durum üzerinde kontrol sahibiydi?	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Ayşe ne ölçüde bu cinsel birliktelikten keyif almıştır?	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Böyle bir durumda Ayşe ne ölçüde cinsel birlikteliğe girmek zorundaydı?	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Böyle bir deneyim sonucunda, Ayşe ne ölçüde ruhsal olarak olumsuz etkilenmiştir?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐	8 ☐	9 ☐	10 ☐
Ali'nin yaptıkları, ne ölçüde Ayşe'nin haklarını ihlal etmiştir?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐	8 ☐	9 ☐	10 ☐
Bu durum ne ölçüde şiddet içermektedir?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐	8 ☐	9 ☐	10 ☐
Bu durum ne ölçüde cinsel şiddet olarak değerlendirilebilir?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐	8 ☐	9 ☐	10 ☐
‘Ayşe bu ve benzeri konularda yardım aramalıdır’ görüşüne ne ölçüde katılırsınız?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐	8 ☐	9 ☐	10 ☐
Bu ve benzeri olaylarla ilgili Ayşe kimden yardım alabilir? (Lütfen belirtiniz)										

II

Nedim ve Nedret 8 yıllık evlilerdir. Nedret tam zamanlı bir işte çalışmaktadır. Yorucu bir günden sonra eve dönen Nedret, akşam yemeğini hazırladıktan sonra eşi ve çocuklarıyla günlük konularda sohbet ederek yemeğini yemiştir. Yemek sonrasında hep birlikte TV izledikten sonra yorgun olduğunu söyleyen Nedret erkenden yatak odasına geçmiştir. Yaklaşık yarım saat sonra eşinin yatağa geldiğini ve cinsel ilişki istediğini fark eden Nedret yorgun ve isteksiz olmasına rağmen eşinin isteğini yerine getirmiştir.

Yorgun ve isteksiz olmasına karşın Nedret'in eşinin cinsel ilişki teklifini kabul etmesinin NEDEN'i ne olabilir?

Size en uygun gelen yanıt (lar)ın yer aldığı kutunun (☐) üzerine (X) işareti koyarak yanıtlayınız. (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- ☐ Eşini sevdiği için onu reddederek kırmak istememiştir.
- ☐ Her evli kadın gibi eşine karşı sorumluluğunu yerine getirmesi gerektiğini düşünmüştür.
- ☐ Eşinin cinsel gereksinimlerini yerine getirmezse eşinin kendisini başka kadınlarla aldatması ihtimalinden çekinmiştir.
- ☐ Eşinin cinsel gereksinimlerini yerine getirmezse eşi tarafından başka erkeklere ilgisinin olduğuyla ilgili suçlamalardan çekinmiştir.
- ☐ Eşinin cinsel gereksinimlerini yerine getirmezse eşi tarafından fiziksel/psikolojik/ekonomik şiddet göreceğinden çekinmiştir.
- ☐ Eşinin kendisini terk etmesinden çekinmiştir.
- ☐ Diğer (Belirtiniz).....

Ek-10 Cinsellikle İlgili Bilgi Kaynağı

(CBKS)

Cinsel konularda ilk bilgilerinizi nereden/kimlerden aldınız?

1. Anne/babadan ☐	2. Abla/ağabeyden ☐	3. Eşten ☐
4. Diğer aile üyelerinden ☐	5. Çevre/arkadaşlardan ☐	6. Okul/öğretmenlerden ☐
7. İnternette ☐	8. Dergi/gazete/TV gibi medyadan ☐	9. Doktordan ☐
10. Diğer.....		

Ek-11 Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışlar

(CYİS)

Aşağıda cinsel yaşamla ilgili bazı sorular yer almaktadır. Her bir soru için "tamamen katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum", "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde beş cevap şıkkı yer almaktadır. Sizden istenen verilen sorulara ne ölçüde katıldığınızı belirtmenizdir. Soruların karşısına size uygun olan kutunun (☐) üzerine (X) işareti koyarak cevabınızı belirtiniz.

Sorular	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1. Erkekler her zaman cinsel istek duyarlar.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Sevişmek cinsel birleşme demektir.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Cinsel ilişkiyi erkek başlatmalı ve sürdürmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alabileceklerini de bilirler.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Erkek veya kadın sevişmeye hayır diyemez.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Erkekler cinsel ilişkiyi her zaman ister ve buna her zaman hazırdırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Cinsel ilişki arzusunu belli eden kadın hafif biridir.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Uyarılmış erkek boşalmazsa zararlı olur.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Kadınların cinsel isteği azdır.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğer eşin ne düşündüğünü ve ne istediğini bilirler.	☐	☐	☐	☐	☐

ÖZGEÇMİŞ

I- Bireysel Bilgiler

Adı : Sinan

Soyadı :TETİK

Doğum yeri ve tarihi :Sakarya – 01.05.1987

Uyruğu :T.C.

Medeni durumu :Bekar

Askerlik durumu :Yaptı

İletişim adresi ve telefonu :Ankara Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve
Araştırma Hastanesi. Yeni Etlik Cd. No:55.
Keçiören/ANKARA
03125674736

II- Eğitimi (tarih sırasına göre yeniden-eskiye doğru)

- 2015-2017 Ankara Üniversitesi Disiplinlerarası Adli Bilimler Anabilim dalı Tezli Adli Psikoloji Yüksek Lisans Programı
- 2004-2009 Uludağ Üniversitesi Psikoloji Bölümü
- 2001-2004 Bursa Cumhuriyet Lisesi
- Yabancı Dili: İngilizce

III- Ünvanları (tarih sırasına göre eskiden-yeniye doğru)

- 2009-Psikolog

IV- Mesleki Deneyimi

- 2011-2013- Ankara Nallıhan Devlet Hastanesi
- 2013- Ankara Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları E.A.H.

V- Üye Olduğu Bilimsel Kuruluşlar:

- Türk Psikologlar Derneği -2014

VI- Bilimsel İlgi Alanları

Yayınları:(ulusal ya da uluslararası makale, bildiri, poster, kitap ya da kitap bölümü vb.):

- TETİK S, BAŞAR K (2014). Gözetlemecilik Yakınması İle Başvuran Bir Erkek Eşcinselin Tanı Ve Tedavi Süreci: Olgu Sunumu. Kriz Dergisi. **22**: 33-39.
- Adli Hatalar ve Psikoloji. (Poster sunumu) – 4. Adli Psikoloji Sempozyumu- Ankara-TÜRKİYE, 11-12 Mayıs 2017.
- TETİK S, BAŞAR K, CANKORUR VŞ (2017). Evlilik içi cinsel şiddet.(Sözlü Bildiri)-4. Adli Psikoloji Sempozyumu- Ankara-TÜRKİYE, 11-12 Mayıs 2017.

VII- Bilimsel Etkinlikleri

Aldığı burslar:-

Ödüller:-

Projeleri:-

Verdiği konferans ya da seminerler:-

Katıldığı paneller (panelist olarak):-

VIII- Diğer Bilgiler

Eğitim programı haricinde aldığı kurslar veKatıldığı eğitim seminerleri: Cinsel İşlev BozukluklarıEğitimi (4-6 Ekim, 22-24 Kasım, 20-22 Aralık 2013, CETAD).

Organizasyonunda katkıda bulunduğu bilimsel toplantılar:-

Diğer üyelikleri:-